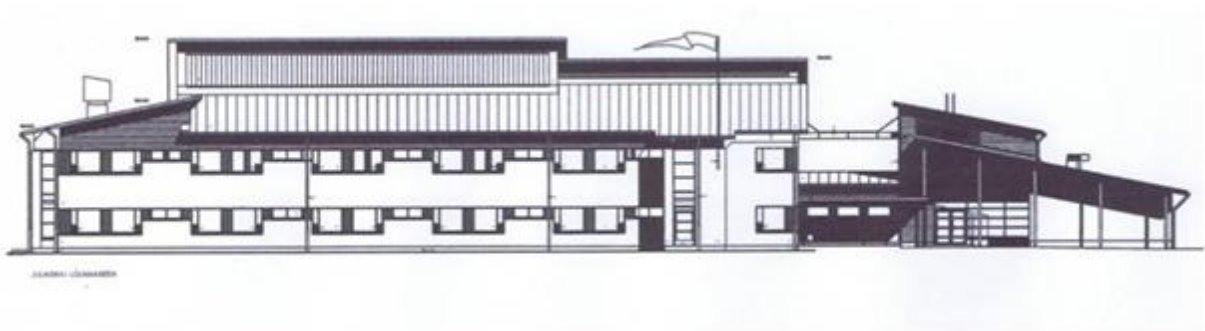

SIPOON KUNTA

Talousarvio 2011

Taloussuunnitelma 2011–2013

Leppätien koulu
Arkkitehtitoimisto A Huittinen Oy

Valtuuston 29.11.2010 hyväksymä

TALOUSARVIO VUODEKSI 2011

TALOUSSUUNNITELMA VUOSIKSI 2011–2013

Sisällys

1.	KUNNAN STRATEGIA	
1.1	Ulkoisen toimintaympäristön muutokset	1
1.2	Sipoo 2025 -strategia	1
1.3	Strategian toteuttaminen lähivuosina	2
1.4	Kunnan organisaation uudistaminen	2
1.5	Vahva ja tasapainoinen talous	2
2.	TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT	
2.1	Yleinen taloudellinen tilanne	3
2.2	Kuntatalous	3
2.3	Sipoon kunnan talous	5
2.4	Sipoon kunnan talousstrategia vuosiksi 2011–2013	5
3.	TALOUSARVIO 2011 JA TALOUSSUUNNITELMA 2011–2013	
3.1	Väestö	5
3.2	Tuloperusteet	6
3.3	Menoperusteet	6
3.4	Henkilöstö	6
3.5	Investoinnit	7
3.6	Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma	7
3.7	Talousarviovalmistelu ja talousarvion tasapainottaminen	8
3.8	Alijäämän kattamisvelvollisuus	8
4.	TALOUSARVION RAKENNE JA SITOVUUS	8
4.1	Nettobudjetointi	9
4.2	Talousarvion ja sen perusteluiden sitovuus	9
4.3	Toiminnallisen ja taloudellisen tuloksen seuranta	9
	KÄYTTÖTALOUSOSA	11
	Keskusvaalilautakunta	17
	Tarkastuslautakunta	19
	Kunnanhallitus	21
	Sosiaali- ja terveystoimialue	33
	Sivistysvaliokunta	49
	Tekniikka- ja ympäristövaliokunta	67
	TULOSLASKELMAOSA	79
	INVESTOINTIOSA	89
	RAHOITUSOSA	97
	LIITTEET	
	Uusinvestoinnit	Liite 1
	Perusparannukset	Liite 2
	Asemakaavoitusohjelman 2011-2014 mukainen teoreettinen väestökasvu vuoteen 2015	Liite 3
	Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet	Liite 4
	Toimivaltuussäännöstö	Liite 5
	Luettelo kustannuspaikoista	Liite 6

TALOUSARVIO 2011 JA TALOUSSUUNNITELMA 2011–2013

1. KUNNAN STRATEGIA

1.1 ULKOISEN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

Alueellinen yhteistyö tiivistyy vuoden 2011 alusta. Itä-Uudenmaan ja Uudenmaan maakunnat yhdistyvät, jolloin Uudenmaan liitosta tulee kaikkien uusmaalaisten kuntien yhteinen edunvalvontaelin. Sipoo ei enää toimi kahden seudun rajakuntana, vaan muodostaa maantieteellisesti keskeisen osan isommasta alueesta. Maakuntien yhdistäminen vaikuttaa merkittävästi maankäytön suunnitteluun sekä paikallisesti että alueellisesti.

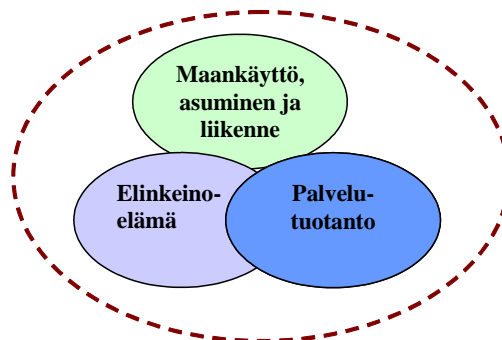
Myös Helsingin seudun yhteistyö lisääntyy, kun KUUMA-kunnat ja Kuntaryhmä Neloset ottavat käyttöön vuorovaikutukseen liittyvät viralliset säännöt. Vuoden 2011 alussa Sipoolle avautuu mahdollisuus osallistua konkreettisesti keskiuusmaalaisiin hankkeisiin KUUMA-kuntien koheesio- ja kilpailukykyohjelman puitteissa. Sipoo jatkaa yhteistyötä Posintra Oy:n kanssa.

1.2 SIPOO 2025 -STRATEGIA

Sipoon uusi yleiskaava mahdollistaa vahvan kasvustrategian osana metropolialuetta. Kunta pyrkii nopeaan suunnitelmalliseen kasvuun, uudistumiseen ja kehitykseen, jotka toteutetaan innovatiivisesti verkostoitumisen avulla sekä uusien kumppanuusmallien ennakkoluulottomalla kokeilulla. Uusi yleiskaava mahdollistaa väestömäärän kasvun runsaasta 18 000:sta vuonna 2010 noin 53 000:een vuoteen 2025 mennessä siten, että Talman asukasmäärän arvioidaan lisääntyvän 7 000 asukkaalla, Nikkilän 12 000 asukkaalla ja Söderkullan ympäristöineen 12 000 asukkaalla. Lisäksi kylien väestön oletetaan lisääntyvän yhteensä noin 4 000 asukkaalla. Työpaikkojen määrän odotetaan lisääntyvän runsaasta 5 000:sta 18 000:een vuoteen 2025 mennessä, mikä edellyttää panostamista elinkeinotoimeen ja -strategiaan. Asukkaille tarjotaan toimivat peruspalvelut ja turvallinen, viihtyisä ja luonnonläheinen elinympäristö, jossa on edellytykset menestykselliseen yrittämiseen. Kunta osallistuu aktiivisesti metropolialueen kehittämiseen.

Kuntastrategia rakentuu kolmen painopistealueen ympärille:

- elinkeinoelämä
- maankäyttö, asuminen ja liikenne
- kunnallinen palvelutuotanto.

Elinkeinoelämän kehittämisen kriittiset menestystekijät ovat

- nopea reagointi ja päätöksentekokyky
- toimintaedellytykset monipuoliselle yrittämiselle
- osaavan työvoiman saanti
- pääkaupunkiseudun kansainvälistymisen hyödyntäminen.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen kriittiset menestystekijät ovat

- nopea reagointi ja päätöksentekokyky
- onnistunut maa-, kaavoitus- ja tonttipolitiikka
- onnistunut rahoitus ja kumppanuudet
- toimivat liikenneyhteydet
- luonteva ja monipuolinen asumisen ja työpaikkojen yhdistäminen
- turvallinen, viihtyisä ja luonnonläheinen ympäristö.

Palvelutuotannon kriittiset menestystekijät ovat

- nopea reagointi ja päätöksentekokyky
- johtamiskulttuurin uudistaminen ja tehokas organisaatio
- palvelutuotannon ja -prosessien uudistaminen asiakaslähtöisesti
- teknologian hyödyntäminen
- osaava, motivoitunut, palvelu- ja uudistumishaluinen, hyvinvoiva henkilöstö
- tuottavuuden kasvu ja vaikuttavuuden arviointi
- hankintaosaaminen.

1.3 STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN LÄHIVUOSINA

Todellinen kasvuvauhti riippuu myös ulkoisista tekijöistä, joihin emme voi vaikuttaa, ja kasvun tulee tapahtua kunnan taloudellisten resurssien puitteissa siten, että palvelut taataan. Vuosien 2010–2025 arvioitu väestönkasvu ilmenee liitteestä 3.

Kumppanuuksia edistetään kaikessa kunnallisessa toiminnassa.

Palvelustrategia laaditaan.

1.4 KUNNAN ORGANISAATION UUDISTAMINEN

Sipoon kunnassa työstetään prosessimaista ajattelutapaa vastaamaan kunnianhimoisen kasvustrategian luomiin haasteisiin. Kunnanhallitus hyväksyi 19.5.2009 prosessikartan 2.0 prosessimaisen organisaation kehittämisen jatkotyöskentelyn pohjaksi.

Prosessikartta on kunnan ydintoimintoja kuvaava ylätasoinen kartta. Sipoon kuntakonsernin prosessikartasta ilmenee, että kunnalla on kaksi ydinprosessia. Ydinprosessi 1 on *Asukkaiden hyvinvoinnin turvaaminen ja edistäminen*, ydinprosessi 2 puolestaan *Sipoon sekä yritysten kilpailukykyyn ja elinvoiman vahvistaminen*. Nämä ydinprosessit yhdistettyinä hallinnollisiin ja tuotannollisiin tukiprosesseihin tulevat korvaamaan nykyisen linjaorganisaation. Tavoitteena on ns. matala, joustava ja ketterä organisaatio, joka kykenee vastaamaan kasvun ja kehityksen luomiin haasteisiin. Nyt kehitettävän organisaation tärkeä osa on myös työn organisoiminen sopimusohjauksen kautta. Tavoitteena on lyhentää läpimenoaikoja ja parantaa laatua sekä asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyttä.

Kyseessä on mittava muutos, joka vaatii kaikkien työntekijöiden sekä luottamushenkilöiden panostusta ja uuteen ajattelutapaan oppimista. Kaikkien tehtävät ovat sidoksissa kunnan tavoitteiden saavuttamiseen ja keskiössä on toiminnan asiakaslähtöisyys. Tavoitteena on kehitysmyönteinen ilmapiiri, johon kuntaorganisaation kaikki tasot osallistuvat. Sipoon kehitykselle rakennetaan kestävä pohjaa ja uusia rakenteita, jotta kunta voi palvella asiakkaitaan, eli kaikkia sipoolaisia, entistä paremmin.

1.5 VAHVA JA TASAPAINOINEN TALOUS

Sipoon kasvun perustana tulee olla vahva ja tasapainoinen talous, joka mahdollistaa riittävän palvelutarjonnan ja investointien toteuttamisen nopean väestönkasvun edellyttämässä tahdissa.

Tavoitteet:

- menojen sopeuttaminen vuosikatteeseen tulojen ja verorahoituksen kehitys huomioiden
- palveluverkon tason ja laadun tarkistaminen, toiminnan tehostaminen
- maksuihin ja taksoihin kustannustasoa vastaavat tarkistukset

- veroprosentin pitäminen palvelukustannusten edellyttämällä tasolla
- veroprosentti pidetään kilpailukykyisenä suhteessa naapurikuntiin
- palvelumarkkinoiden hyödyntäminen ja yhteistyö muiden palveluntuottajien kanssa
- vaihtoehtoiset rahoitusmuodot
- omaisuuden tehokas käyttö.

2. TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Suomen kansantalous on lähtenyt kasvuun kuluvan vuoden aikana. Viime vuonna tuotannon määrä väheni 8 %. Elpyminen on jatkunut kohtuullisen ripeänä ja erityisesti Suomen viennin kannalta tärkeiden maiden talous on kasvanut nopeasti.

Ennustelaitosten arviot tämän vuoden talouskasvusta liikkuvatkin nyt 2 ja yli 3 %:n haarukassa. Vuotta 2011 koskevat tähän mennessä julkaistut ennusteet lähtevät noin 3 %:n tuotannon määrän kasvusta.

Valtiovarainministeriö arvioi kuluttajahintojen kohoavan vuonna 2010 keskimäärin 1,5 %. Ensi vuonna kuluttajahintojen arvioidaan kohoavan yli 2 %.

Palkansaajien yleinen ansiotaso kohosi viime vuonna keskimäärin nelisen prosenttia. Valtiovarainministeriö arvioi ansiotasoindeksin kohoavan vuonna 2010 2,6 % ja vuoden 2011 keskimääräiseksi ansiotason nousuksi 2,8 %.

Työttömyysaste kohoaa tänä vuonna jonkin verran, mutta jäänee alle 10 %:n. Valtiovarainministeriö arvioi keskimääräisen työttömyysasteen olevan vuonna 2011 hieman yli 8 %.

Kansantalouden tunnuslukuja 2009–2013

	2009	2010	2011
- Bruttokansantuote	-7,8 %	+2,1 %	+2,9 %
- Työttömyysaste	8,2 %	8,6 %	8,2 %
- Kuluttajahinnat, muutos	0 %	+2,6 %	+2,8 %
Kuntien talous yhteensä:			
- Käyttötalous, netto	+3,0 %	+2,0 %	+2,5 %
- Kuntien verotulot	+0,4 %	-0,6 %	+3,0 %
- Valtionosuudet	+7,3 %	+7,4 %	+3,1 %

Lähde: Valtiovarainministeriö

2.2 KUNTATALOUS

Kuntatalous vuosina 2010–2011

Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulujen kasvu oli vuonna 2009 noin 4 %. Tilastokeskuksen julkaisemien vuoden 2009 ennakkotietojen mukaan tavaroiden ja palvelujen ostot lisääntyivät yli 6 %. Vuonna 2010 toimintamenojen kasvu hidastunee noin 3–3,5 %:iin.

Palvelujen ostot ovat kasvaneet kuitenkin edelleen erittäin nopeasti. Virka- ja työehtosopimusratkaisu nostaa kunta-alan työvoimakustannuksia vuonna 2010 keskimäärin prosentin. Kunta-alan ansiotasoindeksin arvioidaan kohoavan vuonna 2010 keskimäärin hieman yli kolme prosenttia.

Koska helmikuun neuvottelutulos ei sisällä vuotta 2011 koskevia mahdollisia sopimustarkistuksia, niin kunta-alan ansiotasoindeksin arviointi perustuu laskentatekniseen oletukseen ansiotason kehityksestä vuonna 2011 ja tämänhetkisen arvion mukaan ansiotasoindeksi kohoaa vuonna 2011 2,5 %, eli saman verran kuin kunta-alan palkkasumma.

Kunta-alan kustannustaso kohosi vuonna 2009 peruspalvelujen hintaindeksillä mitattuna 2,0 %. Kustannustason kohoaminen hidastui merkittävästi vuoden 2008 tasosta, joka oli 5,2 %. Vuonna 2010 ja vuonna 2011 kustannustason nousu jäänee 2–2,5 %:iin.

Verotulojen kehitys

Kuntien verotulot lisääntyivät vuosina 2005–2008 nopeasti, keskimäärin noin 6,4 % vuodessa. Vuonna 2009 kuntien verotulojen keskimääräinen kasvu hyytyi lähelle nollaa, mutta verotulot olivat siedettävällä tasolla, kun otetaan huomioon taloudellisen taantuman syvyys.

Kunnallisveron tilityksiä vuonna 2009 kasvattivat jonkin verran ansiotulojen lisäys ja osittain tästä johtuva kuntaryhmän jako-osuuden kohottaminen. Jako-osuus kasvoi sen johdosta, että pääomatulot supistuivat vuonna 2009 voimakkaasti (noin 30 %). Ennakkotiedot verovuoden 2009 verotiedoista osoittavat, että valtaosassa kuntia maksuunpantu kunnallisvero supistui ja koko maassakin supistuminen oli keskimäärin puolisen prosenttia.

Kunnallisveron veropohja ei juuri lisääntynyt vuonna 2010, vaikka ansiotulojen kasvuvauhti jonkin verran nopeutuikin edellisestä vuodesta. Vähennysten korottaminen kaventaa kuntien veropohjaa. Kunnallisverotuksen vähennysten merkittävä lisäys johtuu pääasiassa perusvähennyksen muutoksista ja työtulovähennyksen vähennysmäärän lisäyksestä. Merkittävä kunnallisveroa lisäävä tekijä on kuntien tuloveroprosenttien nousu keskimäärin noin 0,4 prosenttiyksiköllä. Vaikka kuntaryhmän jako-osuus on kohonnut vuonna 2010 viime vuonna sovelletusta jako-osuudesta, niin tilitykset vuodelta 2010 kertyvistä ennakoista kasvavat vain parisen prosenttia.

Kuntien saamiin kunnallisveron tilityksiin vuonna 2010 vaikuttavat myös edellisvuosilta saatavat tilitykset. Tämä tarkoittaa, että kunnille tilitetään vuonna 2010 kunnallisveroa vuoden 2009 tilityksiä vastaava määrä.

Kunnallisveron tuoton arvioidaan alentuvan vuonna 2010 0,5 %. Verotulojen kehitykseen ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat tänäkin vuonna verokertymien ajoitukseen liittyvät kertaluonteiset tekijät. Niiden osuus on tänäkin vuonna huomattava.

Talousoikeuden arvioitu paraneminen vaikuttaa myös verotuloarvioihin ja ollaan päädytty siihen, että kunnallisveroa tilitetään kokonaisuudessaan vuonna 2011 2 % enemmän kuin vuonna 2010. Kunnallisveron tuoton arvioidaan vuonna 2011 kasvavan 2,5 % ilman veroprosenttien korotuksia.

Vuonna 2009 kuntien osuus maksettavasta yhteisöveron tuotosta oli 1,2 miljardia euroa, mikä merkitsi huomattavaa supistumista edellisestä vuodesta. Näin siitä huolimatta, että kuntien ryhmäosuutta korotettiin 10 prosenttiyksiköä. Yhteisöverotuoton arvioidaan vuonna 2010 kasvavan, samoin vuonna 2011, mutta yleisen talousoikeuden ja erityisesti yritysten tulousoikeuden kehitykseen liittyvän epävarmuuden sekä vanhojen tappioiden vähentämisoikeuden johdosta arvioon pitää suhtautua varauksella.

Yhteisöverojen tai kiinteistöverojen veroperusteisiin ei ole tarkoitus tehdä valtion toimesta muutoksia vuodelle 2011.

Kiinteistöveron tilitykset nousevat vuonna 2010 arvion mukaan viidenneksen vuodesta 2009 lähinnä sen johdosta, että kiinteistöveroprosentteja nostettiin. Vuonna 2011 tilitysten kokonaismäärän arvioidaan nousevan parisen prosenttia suuremmaksi kuin tämän vuoden tilitykset.

Vuonna 2010 kuntien verotulot kokonaisuudessaan kasvavat keskimäärin parisen prosenttia. Ensi vuonna verotulot kohoavat tämänhetkisen arvion mukaan noin 3,5 %.

Valtionosuudet

Valtionosuuslainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2010 alussa ja järjestelmään kuuluu kuten aikaisemminkin verotuloihin perustuva valtionosuuksien tase, jolla valtionosuutta lisätään tai vähennetään.

Valtionosuuksiin tehdään vuodelle 2011 vain 1,6 %:n indeksikorotus, koska indeksikorotusta korjataan aiemmin ylimitoitettuna indeksikorotuksen vuoksi.

Kunnallisverotukseen esitettävät kevennykset kompensoidaan kunnille kuntakohtaisesti valtionosuuksia korottamalla.

Kustannustenjaosta johtuen kuntien arvioidut rahoitusosuudet kasvavat valtionosuuksia ja avustuksia enemmän. Kuntien rahoitusosuudet peruspalveluihin kasvavat arvioiden mukaan 2,5 % ja vastaavat osuudet toisen asteen koulutukseen 2,1 %.

Vuoden 2011 kuntakohtaiset valtionosuudet ja niiden perusteet tarkistetaan lokakuun loppuun mennessä. Järjestelmämuutosta koskeva kuntakohtainen taulukko saadaan vasta marras-joulukuussa, joten kaikki lopulliset valtionosuuspäätökset saadaan vasta loppuvuodesta, mikä vaikeuttaa talousarvio-työtä.

2.3 SIPOON KUNNAN TALOUS

Sipoolaisten palkkatulot kasvoivat noin 1,4 % ja ansiotulot yhteensä noin 3 % vuonna 2009. Optiotulot kasvoivat noin 12 % edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2009 sipoolaisten maksuunpannut kunnallisverot olivat noin 69,2 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuodesta oli 1,9 %. Koko maan osalta kasvua oli noin 0,3 %.

2.4 SIPOON KUNNAN TALOUSSTRATEGIA VUOSIKSI 2011–2013

Sipoon kunnan talous on viime vuosina pysynyt melko vakaalla tasolla. Viimeisin talousarviototeumaennuste osoittaa, että myös vuoden 2010 talousarvio tulee pysymään annetuissa kehyksissä. Talousarvion lähtökohdaksi on, että vuosikate on positiivinen. Vastaisuudessaakin tulee edellytyksenä olla positiivinen vuosikate, joka kattaa myös poistot.

Jotta kunnan talous olisi jatkossakin pitkällä aikavälillä tasapainossa, on seuraaviin toimenpiteisiin ryhdyttävä suunnittelukaudella 2011–2013:

- nykyisten tehtävien hoitaminen kustannustehokkaammin
- tukitoimintojen tehostaminen
- hallintokuntien rakenteen, organisaation ja toimintamuotojen kehittäminen
- tasapainoisen käyttötalouden ylläpitäminen
  - vuosikateprosentti poistoista on suunnittelukaudella keskimäärin yli 100
  - verorahoituksen kehitys on vähintään yhtä suuri kuin toimintakulujen keskimääräinen kolmen vuoden kehitys
  - verotuksen ja maksujen taso on naapurikuntiin nähden kilpailukykyinen
- taserakenne, jossa omavaraisuusaste on yli 50 %.
- omaisuuden tehokas käyttö
  - toimitilojen käyttöä ja rahoitusta koskevat uudet ratkaisut.

3. TALOUSARVIO 2011 JA TALOUSSUUNNITELMA 2011–2013

3.1 VÄESTÖ

Kuntastrategian mukaisen väestönkasvun tavoitteena on, että asukasluku kasvaisi keskimäärin 6,6 % vuodessa. Viime vuosina kehitys on ollut seuraavanlainen:

2007	+2,2 %
2008	+2,1 %
2009	+1,1 %

Vuoden 2009 lopussa väkiluku oli 18 036. Vuoden 2010 kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana kunnan asukasluku on lisääntynyt 199 henkilöllä. Vuoden 2009 vastaavana aikana asukasluku kasvoi 190 henkilöllä. Mikäli väestönkehitys jatkuu samankaltaisena, tämä merkitsee, että koko vuoden 2010 lisäys on todennäköisesti +1,6 %:n luokkaa, ts. lisäys on noin 310 henkilöä. Vuonna 2011 lisäyksen arvioidaan olevan noin 2,2 %. Tämä merkitsisi, että talousarviovuoden 2011 lopussa väkiluku olisi noin 18 740 asukasta.

3.2 TULOOPERUSTEET

Sipoon verotulojen kasvu on ollut suotuisaa. Sipoon kunnallisverotuksen tulopohjana olevat verotettavat tulot ovat kehittyneet noin 2,5–3 % nopeammin kuin koko maassa keskimäärin. Veroprosenttien korotuksesta huolimatta verotulot vaihtelevat kuitenkin tulevana vuosina aikaisempaa suuremmassa määrin.

Talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen perusteena on käytetty 19,25 %:n suuruista tuloveroprosenttia. Kunnallisveroa arvioidaan vuonna 2011 kertyvän 66,5 miljoonaa euroa, mikä on 1,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2008 toteuma ja 2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2010 ennusteessa. Yhteisöverokertymän arvioidaan kasvavan 1,2 miljoonaa euroa vuoden 2010 ennusteeseen verrattuna ja yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 5,5 miljoonaa euroa. Talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen perusteena on käytetty 1,00 %:n suuruista yleistä kiinteistöveroprosenttia, vakituisten asuinrakennusten osalta 0,50 %, muiden asuinrakennusten osalta 1,10 % ja rakentamattomien rakennuspaikkojen osalta 3,00 %. Kiinteistöverotulojen arvioidaan olevan 4,5 miljoonaa euroa, lisäystä vuodesta 2010 0,4 miljoonaa euroa.

Valtionosuusarvio on laadittu valtion kesällä 2010 antamien ennakkolaskelmien pohjalta. Valtionosuuksiin tehdään 1,6 %:n indeksitarkistus. Verovuoden 2009 tietoihin perustuvan verotulontasauksen arvioidaan olevan Sipoon osalta 5,5 miljoonaa euroa, eli noin 0,5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2010. Tämän perusteella laskennallisina valtionosuuksina arvioidaan vuonna 2011 saatavan 15 miljoonaa euroa eli 0,4 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2010. Vuonna 2012 valtionosuuksien määrän arvioidaan kasvavan saman verran kuin verotulontasaus vähenee.

Taloussuunnitelmakaudella valtionosuuksien määrä riippuu myös väestönkasvusta, valtion toimenpiteistä ja mahdollisista indeksitarkistuksista. Valtionosuuksien määrän arvioidaan olevan noin 15,7 miljoonaa euroa vuonna 2012 ja 16,3 miljoonaa euroa vuonna 2013.

Kunnan verorahoituksen, eli valtionosuuksien ja verotulojen yhteismäärän, arvioidaan pienenevän vuonna 2010 6,2 % ja vuonna 2011 lisääntyvän 6,5 %, kun taas kaikkien kuntien vastaavat luvut ovat +4 % vuonna 2010 ja +3,5 % vuonna 2011.

3.3 MENOPERUSTEET

Talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa on noudatettu mm. seuraavia periaatteita:

- Lakisääteiset peruspalvelut on järjestettävä kunnan omasta tai muiden toimesta.
- Veroprosentit pyritään pitämään toiminnan edellyttämällä tasolla.
- Tiukan talousarviokurin noudattamista tulee jatkaa.
- Kunnan omia tiloja tulee käyttää tehokkaammin.
- Tulevia investointitarpeita ja niiden toteuttamista on harkittava tarkkaan.
- Maksuja on tarkistettava.
- Toimintaa on tehostettava.
- Säästöjä haetaan ensisijaisesti prosesseja ja rakenteita uudistamalla.

Vuoden 2011 talousarvion suurimpia menolisäyksiä on ostopalvelujen lisäys noin 2,5 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulut kasvavat 1 miljoonalla eurolla. Vuoden 2011 toimintakulut ovat 118,8 miljoonaa euroa, mikä merkitsee 3,1 %:n lisäystä vuoden 2010 talousarvioon verrattuna.

Suunnittelukaudella suurimmat paineet tulevat kohdistumaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetustoimen menoihin. Samanaikaisesti on resursseja voitava jakaa myös elinkeinoelämän, maankäytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen. Lähivuosien toimintamenojen kasvuksi on laskettu noin 3,7 % ja vuoden 2011 vuositulostavoitteeksi on asetettu 1,4 miljoonaa euroa.

3.4 HENKILÖSTÖ

Kunnan strategian mukaan palvelutuotannon tehokkuus ja monipuolisuus varmistetaan kehittämällä henkilöstön osaamista ja turvaamalla henkilöstön saatavuus. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä on viime vuonna noussut ja se oli 31.12.2009 45,4 vuotta, kun se 31.12.2008 oli 45,2 vuotta. Vanhuuseläkkeelle jää vuonna 2011 arviolta noin 30 henkeä. Eläköitymisten ja henkilöstömäärän lisääntymisen johdosta myös henkilöstön keski-ikä oletetaan tulevana vuosina laskevan.

Vuonna 2009 kunnan henkilöstövahvuus pieneni 56 henkilöllä. Vuoden 2010 talousarvioon sisältyi määräraha yhteensä 25 uutta virkaa tai tointa varten. Valiokuntien vuoden 2011 talousarvioesityksissä esitettiin yhteensä 33,4 uutta virkaa tai tointa. Vakinaisen henkilöstön lukumäärä on noussut vuoden 2000 754 henkilöstä 888 henkilöön vuonna 2009. Vakinaisen henkilöstövahvuuden arvioidaan vuoden 2010 lopussa olevan 895.

Kunta-alan tulopoliittisesta ratkaisusta vuodelle 2011 ei aiheudu suurehkoja menolisäyksiä. Henkilöstökulujen lisäys riippuu täysin henkilöstömäärän lisäyksestä.

Vuonna 2010 kuntien palkkasumman arvioidaan kasvavan noin 2,5 % ja vuonna 2011 noin 2,5 %. Sen kehitys on riippuvainen yksittäisten kuntien henkilöstön lukumäärän kehityksestä vuoden aikana. Siipoon kunnan vuoden 2011 talousarviossa on varauduttu 6,2 %:n korotukseen.

3.5 INVESTOINNIT

Taloussuunnitelmakauden merkittävimpiä investointihankkeita ovat Nikkilän terveysaseman laajennus ja perusparannus. Näiden hankkeiden osuus taloussuunnitelman nettoinvestointimenoista on noin 15 miljoonaa euroa.

Vuosien 2011–2013 muita yksittäisiä investointeja ovat kahden päiväkodin rakentaminen Etelä-Sipooseen, Söderkullan koulukeskuksen perusparannustyöt, Leppätien koulun lisärakennuksen rakentaminen, Lukkarin koulun keittiön laajennustyöt ja Itäisen Jokipuiston alueen uuden hallintorakennuksen peruskorjaustyöt.

Vuonna 2011 talousarvion mukaiset bruttoinvestoinnit ovat 25,6 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 20,8 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukaisten poistojen määrä on 6 miljoonaa euroa. Maa-alueiden ym. myyntitulojen arvioidaan olevan 3,1 miljoonaa euroa. Maanostoihin varattu määräraha on 5 miljoonaa euroa.

Vuonna 2011 uudisrakennusten nettoinvestoinnit ovat 13,4 miljoonaa euroa. Nikkilän terveysaseman lisärakennuksen osuus nettomenoista on 3 miljoonaa euroa.

Julkiseen käyttöomaisuuteen on varattu vuodeksi 2011 3,6 miljoonaa euroa.

Perusparannuksiin on varattu 2,3 miljoonaa euroa.

Irtaimen omaisuuden hankintaan on varattu 0,9 miljoonaa euroa.

Suunnittelukauden kokonaisinvestointisummat käyvät ilmi alla olevasta taulukosta:

	1 000 €	TA 2010	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
YHTEENSÄ						
Tuotot		7 240	5 240	4 868	6 182	6 760
Kulut		-22 156	-14 215	-25 624	-18 683	-18 974
Netto		-14 916	-8 975	-20 756	-12 501	-12 214

3.6 TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Kuntalain myötä rahastojen merkitys on muuttunut ja myös vapaan oman pääoman vähennys on mahdollistunut. Tasapainotetut talousarviot ovat kuitenkin rahoituksen kannalta terveen talouden perusta pitkällä aikavälillä.

Vastuualueiden tuloslaskelmat esitetään talousarviossa informatiivisessa mielessä kunkin vastuualueen kohdalla. Tuloslaskelman (sivu 87) osoittama tulorahoitus on suunnittelukaudella hyväksyttävällä tasolla. Tämä johtuu myyntitulojen osuudesta kokonaistuotoista.

Taloustarvion toimintatuottojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on -82,3 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkenee 5,5 miljoonaa euroa edelliseen taloustarvioon verrattuna. Vuosikate on 7,3 miljoonaa euroa ja se on 0,4 miljoonaa euroa parempi kuin vuoden 2010 taloustarviossa.

Poistojen määräksi arvioidaan 6 miljoonaa euroa, jolloin vuosikate riittää kattamaan suunnitelman mukaisten poistojen määrän. Tilikauden tulos osoittaa näin 1,3 miljoonan euron ylijäämää, mikä on 0,1 miljoonaa euroa huonompi kuin vuoden 2010 taloustarviossa. Toteutunut ylijäämä lisää kunnan taseen omaa pääomaa.

Rahoituslaskelma (sivu 101) osoittaa, että rahavarat pienenevät vuodesta 2010 suunnitellusta 25 miljoonan euron lainanotosta huolimatta. Investointimenot, joista on vähennetty investointien arvioidut tuotot ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnistä saatavat tulot, ovat 30,4 miljoonaa euroa. Rahoitustarve muuttuu pitkäaikaisten lainojen 9 miljoonan euron lyhennysten vuoksi.

3.7 TALOUSARVIOVALMISTELU JA TALOUSARVION TASAPAINOTTAMINEN

Hallintokuntien taloustarvioesityksissä menot ovat noin 1,8 miljoonaa euroa ohjeellisissa taloustarviokehityksissä ilmoitettua suuremmat. Taloustarviokehysten antamisen jälkeen tehtyjen päätösten ja linjausten vuoksi taloustarviovalmistelun aikana on tehty seuraavat muutokset tasapainoisen taloustarvion aikaansaamiseksi:

- Verotuloja on tarkistettu ylöspäin.
- Valiokuntien taloustarvioesityksistä on vähennetty annetun kehityksen ylittävä nettosumma.
- Muilta osin taloustarvioesitys perustuu valiokuntien taloustarvioesityksiin.

3.8 ALIJÄÄMÄN KATTAMISVELVOLLISUUS

Kuntalain 65. §:n 2. ja 3. momentissa säädetään seuraavaa: ”Taloustarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Taloustarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos taloustarvion laatimisen vuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla kattamaton alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena.”

Kunnan vuoden 2009 tase osoittaa 12,8 miljoonan euron kumulatiivista ylijäämää, minkä vuoksi kunnalla ei ole velvollisuutta kattaa aikaisempien vuosien alijäämiä.

4. TALOUSARVION RAKENNE JA SITOVUUS

Kunnan taloutta ohjaa nykyisin kaksi tahoa. Kuntalakiin sisältyy taloustarvion ja taloussuunnitelman laatimista koskevia määräyksiä. Kirjanpitolaissa on määräyksiä kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisesta. Taloustarvio ja -suunnitelma käsittävät käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosan. Taloustarvio esitetään tällä tavoin sekä tuloslaskelman että rahoituslaskelman näkökulmasta.

Käyttötalousoosan avulla ohjataan kunnan toimintaa. Siinä valtuusto asettaa eri vastuualueille toiminnalliset tavoitteet ja osoittaa tarvittavat määrärahat näiden tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvioi tuotot niiden kokonaisuuksien hoidosta, joista valtuusto on päättänyt.

Tuloslaskelma osoittaa, miten kunnan tilikaudeksi varattu tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja käyttömaksuuden kulumisesta aiheutuviin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investointiosassa selvitetään sekä taloustarviovuoden että suunnittelukauden investointeja. Investointiosan määrärahat ja tuloarviot valtuusto hyväksyy joko hankeryhmittäin tai hankkeittain. Mikäli investoinnin hankintamenon arvioidaan jakaantuvan kahdelle tai useammalle vuodelle, hyväksyy valtuusto investoinnin kokonaiskustannusarvion. Valtuusto tarkistaa kokonaiskustannusarviot ja päättää hankkeille eri vuosille varattavista määrärahoista taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Rahoituslaskelmassa osoitetaan, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusylijäämä on ja miten se käytetään.

Käyttötalousosa on jaettu vastuualueisiin, jotka puolestaan on jaettu tulosityksiköihin. Investointiosan määrärahoista valtuusto päättää joko hankeryhmittäin tai hankkeittain ja valiokunnat jakavat määrärahat edelleen eri kohteisiin. Talousarvion käyttötalousosan pohjalta laaditaan sekä tuloslaskelma että rahoituslaskelma. Näihin suoraan merkittävistä arvioiduista määrärahoista päättää valtuusto erikseen.

4.1 NETTOBUDJETOINTI

Valtuusto voi jakaa tehtäväalueen tai sen osan määrärahat tai tuotot netto- tai bruttomäärärahoina. Talousarvioasetelmaa hyväksyessään valtuusto on päättänyt, että määrärahat jaetaan nettoperiaatteen mukaisesti.

4.2 TALOUSARVION JA SEN PERUSTELUIDEN SITOVUUS

Valtuusto päättää siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnanhallitusta ja muita kunnan hallintokuntia. Talousarvio koostuu toimialojen määrärahoista, rahoitustuotoista ja toiminnallisista tavoitteista sekä talousarvion yleisistä perusteluista, tunnusluvuista ja tuloslaskelmista. Vastuualueiden määrärahat ovat sitovia valtuustoon nähden. Nettobudjetoinnissa on menojen ja tulojen erotus sitova valtuustoon nähden.

Tulosityksiköt veloitetaan perimään talousarvioon merkityt tulot. Mahdolliset poikkeamat on selvitettävä pikimmiten talousarviomuutoksia tehtäessä ja viimeistään tilinpäätöksen yhteydessä. Tulosityksiköt voivat ilman erillistä päätöstä luopua tarpeettomaksi käyneestä irtaimesta omaisuudesta. Myynnistä saatavat tulot voidaan käyttää tulosityksiköiden menojen kattamiseen.

Hallintokuntien päätöksentekoa ohjaavat liitteessä 5 ilmoitetut rahamääräiset ratkaisuvallat.

Valtuuston päätös talousarvion sitovuudesta on seuraavanlainen:

Käyttötalousosa

Käyttötalousosan määrärahat ja laskennalliset tulot ovat kuten aikaisemminkin sitovia valtuustoon nähden nettotasolla.

Investointiosa

Myös investointiosan määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia nettotasolla.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmassa rahoitustuottojen ja -kulojen nettomääräraha on sitova valtuustoon nähden.

Rahoitusosa

Rahoituslaskelmassa lainakannan muutos on sitova valtuustoon nähden.

Toiminnalliset tavoitteet

Sitovat tavoitteet otsikon alla olevat tavoitteet sitovat hallintokuntia valtuustoon nähden.

Tunnusluvut (määrätavoitteet, taloudellisuustavoitteet ja laatutavoitteet) ovat hallintokunnille suuntaa antavia.

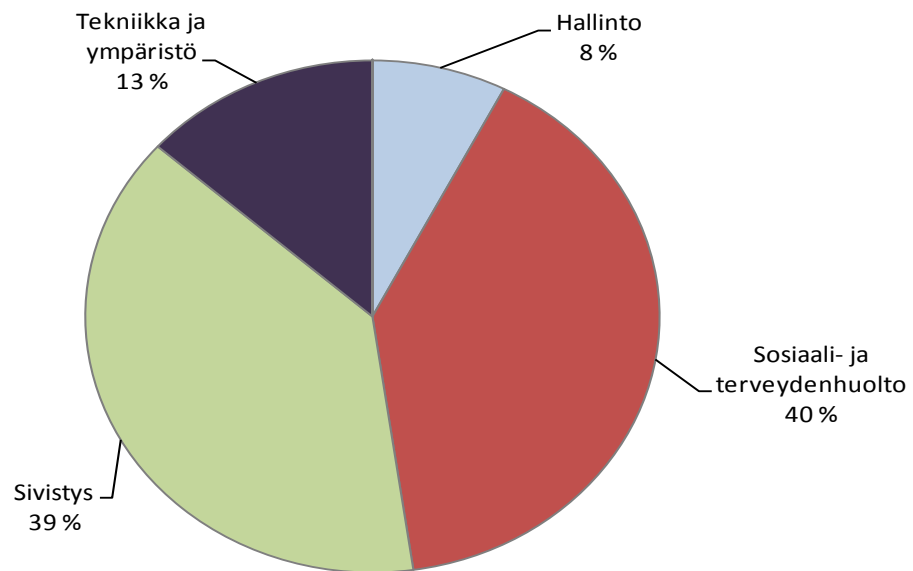
4.3 TOIMINNALLISEN JA TALOUDELLISEN TULOKSEN SEURANTA

Talousarvion toiminnallisen ja taloudellisen tuloksen toteutumista seurataan hyväksytyyn talousarvion ja mahdollisten talousarviomuutosten pohjalta. Toiminnallisen tuloksen seurannalla ymmärretään, että tulosityksiköt seuraavat asetettuja toiminnallisia tavoitteita ja niiden toteumaa ja taloudellisen tuloksen seurannalla, että tulosityksiköt seuraavat menojen ja tulojen toteumaa.

KÄYTTÖTALOUSOSA

Toiminnan sektorikohtaiset bruttomenot

Hallinnolla tarkoitetaan keskusvaalilautakuntaa, tarkastuslautakuntaa ja kunnanhallitusta.

KÄYTTÖTALOUSOSA 2011–2013

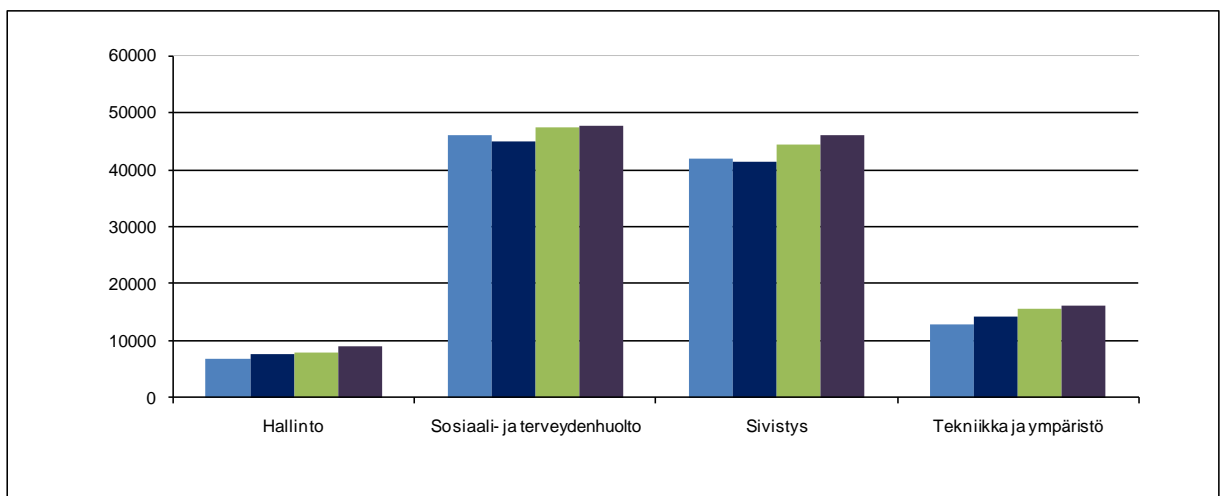
Sivujen lukuohje

Lyhenteiden selitykset

TP = Tilinpäätös
 TAM = Talousarvio muutosten jälkeen
 TAE = Lautakuntien ja valiokuntien talousarvioesitykset
 TA = Kunnanhallituksen talousarvioesitys
 TS = Taloussuunnitelma

Valtuustoon nähden **sitovat tavoitteet** on laadittu **lihavoidulla tekstityypillä**. Muut tavoitteet ja perustelut ovat luonteeltaan toimintaa ohjaavia tai informatiivisia.

Toimialojen käyttötalousmenojen muutokset (1 000 euroa) ja kasvuprosentti vuosina 2008–2011

Vuonna 2008	14,4	9,1	6,7	20,7
Vuonna 2009	11,4	-2,2	-1,7	10,0
Vuonna 2010	6,7	5,4	7,6	9,2
Vuonna 2011	14,2	1,2	3,7	3,5

Vuonna 2009 muodostettiin Kehitys- ja kaavoituskeskus, joka on kunnanhallituksen alaisuudessa toimiva uusi tulosityksikkö. Aikaisempien vuosien lukuja on tarkistettu vastaamaan muutettua jakoa. Vuonna 2009 eräitä sivistyksen toimialaan kuuluneita toimintayksiköitä lakkautettiin Sipoon ja Helsingin välisen rajansiirron vuoksi.

KÄYTTÖTALOUS 2011–2013

Toimintatuotot ja -menot

Vuoden 2011 talousarvion käyttömenot ovat 119,1 miljoonaa euroa ja käyttötuotot 36,8 miljoonaa euroa. Toimintakate on -82,3 miljoonaa euroa, mikä on -4 390 euroa/asukas, kun se vuonna 2010 näyttää muodostuvan noin -4 271 euroksi/asukas.

KÄYTTÖTALOUS 2011

Vastuualue	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAK 2011	TAE 2011	TA 2011
1 000 €						
Keskusvaalilautakunta						
Tuotot		25		25	25	25
Kulut	-18	-33		-25	-25	-25
Netto	-18	-8	0	-1	-1	-1
Tarkastuslautakunta						
Tuotot						0
Kulut	-30	-34	-37	-37	-42	-42
Netto	-30	-34	-37	-37	-42	-42
Kunnanhallitus						
Tuotot	2 784	6 277	8 755	5 548	5 692	5 692
Kulut	-6 619	-7 444	-7 945	-8 255	-9 022	-9 072
Netto	-3 834	-1 167	810	-2 708	-3 331	-3 381
Sosiaali- ja terveystoimialue						
Tuotot	6 284	6 399	6 404	6 755	6 745	6 745
Kulut	-45 914	-44 900	-47 307	-47 681	-47 971	-47 852
Netto	-39 630	-38 501	-40 903	-40 926	-41 226	-41 106
Sivistystoimialue						
Tuotot	3 224	3 521	3 257	4 758	5 059	5 059
Kulut	-41 935	-41 241	-44 385	-45 714	-46 425	-46 015
Netto	-38 711	-37 721	-41 128	-40 956	-41 366	-40 956
Tekniikka- ja ympäristötoimialue						
Tuotot	14 548	16 076	20 030	19 303	19 331	19 331
Kulut	-13 152	-14 259	-15 571	-16 083	-16 111	-16 111
Netto	1 396	1 817	4 459	3 220	3 220	3 220
Yhteensä						
Tuotot	26 840	32 297	38 446	36 388	36 851	36 851
Kulut	-107 668	-107 911	-115 245	-117 796	-119 596	-119 117
Netto	-80 827	-75 614	-76 799	-81 408	-82 745	-82 267

TOIMIALA: KESKUSVAALILAUTAKUNTA

VASTUUALUE: VAALIT

VASTUUHENKILÖ: Kunnansihteeri Peter Stenvall

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		0	25	0	24,8	24,8
Määräraha		-18	-33	0	-25,4	-25,4
Toimintakate		-18	-8	0	-0,6	-0,6
Määrärahan muutos %		-60,3	85,2			
Määrärahan muutos euroina		27	-15			
Toimintakatteen muutos %		-12,3	-53,5			
Toimintakatteen muutos euroina		-3	17			
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-0,89	-0,46		-0,03	-0,03
Toimintamenot		-18	-24	0	-25,4	-25,4
Palkat ja palkkiot		-9	-14		-16	-16
Henkilösivukulut		-2	-4		-3	-3
Henk.korvaukset						
Henkilöstökulut		-11	-18	0	-19	-19
Asiakaspalvelujen ostot						
Muiden palvelujen ostot		-6	-5		-5	-5
Palveluiden ostot		-6	-5	0	-5	-5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1	-1		-1	-1
Avustukset						
Vuokrat			-1		-1	-1
Muut toimintakulut						
Toimintatulot		0	21	0	25	24,8
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset		0	21		24,8	25

Eduskuntavaalit toimitetaan vuonna 2011. Presidentinvaalit ja kunnallisvaalit toimitetaan vuonna 2012.

TOIMIALA: TARKASTUSLAUTAKUNTA

VASTUUALUE: TILINTARKASTUS

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio						
Määräraha		-30	-34	-37	-42	-42
Toimintakate		-30	-34	-37	-42	-42
Määrärahan muutos %		19,3	11,2	8,6	14,3	14,3
Määrärahan muutos euroina		-5	-3	-3	-5	-5
Toimintakatteen muutos %		19,3	11,2	8,6	14,3	14,3
Toimintakatteen muutos euroina		-5	-3	-3	-5	-5
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-1,5	-1,9	-2,0	-2,2	-2,2
Tarkastuspäiviä		30	36	35	35	35
Toimintakulut		-30	-34	-37	-42	-42
Palkat ja palkkiot		-3	-8	-7	-9	-9
Henkilösivukulut			-1	-2	-2	-2
Henkilöstökulut		-3	-9	-9	-10	-10
Muiden palvelujen ostot		-27	-25	-27	-31	-31
Palveluiden ostot		-27	-25	-27	-31	-31
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		0	0	-1	-1	-1

Toiminnalliset tavoitteet vuodeksi 2011

Kunnan vuoden 2011 hallinto ja talous tarkastetaan kuntalain ja kunnan hallintosäännön mukaisesti. Lakisääteisten tilintarkastuspäivien lukumäärä on arviolta 35 tarkastuspäivää. Sen lisäksi tulevat lautakunnan sihteerintehtävät ja mahdollisesti ostettavat asiantuntijapalvelut. Tarkastuslautakunnan koontumistavoite on 11 kertaa vuodessa. Tilintarkastusyhteisö antaa lautakunnalle kirjallisia ja suullisia raportteja tarpeen mukaan. Tilintarkastuskertomus annetaan tilinpäätöksen tarkastamisen jälkeen valtuustolle. Tarkastuslautakunnan työn tuloksena laaditaan valtuustolle annettava arviointikertomus.

TOIMIALA: KUNNANHALLITUS

VASTUUALUE: YLEISHALLINTO JA KUNNAN JOHTO

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		2 784	6 277	8 755	5 692	5 692
Määräraha		-6 619	-7 444	-7 945	-9 022	-9 072
Toimintakate		-3 834	-1 167	810	-3 331	-3 381
Määrärahan muutos %		14,9	12,5	6,7	13,6	14,2
Määrärahan muutos euroina		-859	-826	-501	-1 077	-1 127
Toimintakatteen muutos %		85,9	-69,6	-169,4	-511,2	-517,4
Toimintakatteen muutos euroina		-3 877	-1 182	798	-3 337	-3 394
Suunn.muk. poistot		-2	-3			
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-193	-65	44	-178	-180
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	48,2	49,4	53,7	59,5	61,5
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-137 316	-150 697	-147 952	-151 634	-147 516
Toimintakulut		-6 619	-7 444	-7 945	-9 022	-9 072
Palkat ja palkkiot		-1 702	-2 109	-2 407	-2 800	-2 880
Henkilösivukulut		-485	-577	-804	-772	-792
Henk.korvaukset		7	9			
Henkilöstökulut		-2 180	-2 676	-3 211	-3 571	-3 671
Muiden palvelujen ostot		-3 735	-4 012	-3 871	-4 516	-4 466
Palveluiden ostot		-3 735	-4 012	-3 871	-4 516	-4 466
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-399	-432	-447	-452	-452
Avustukset		-39	-39	-48	-50	-50
Vuokrat		-255	-264	-348	-380	-380
Muut toimintakulut		-12	-21	-19	-54	-54
Toimintatuotot		2 784	6 277	8 755	5 692	5 692
Myyntituotot		1 836	1 885	2 019	2 120	2 120
Maksutuotot		61	60	116	72	72
Tuet ja avustukset		240	206	243	248	248
Vuokratuotot		107	107	120	110	110
Muut toimintatuotot		541	4 018	6 258	3 142	3 142

TULOSYKSIKKÖ: KUNNANVIRASTON JOHTO

VASTUUHENKILÖ: Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus

Kunnanjohtaja johtaa kunnan organisaatiota valtuuston ja kunnanhallituksen vahvistamien ohjeiden mukaisesti.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Sipoon kunta on kasvukunta, johon kohdistuu yhä vilkkaampi muuttoliike. Uusia asuinalueita otetaan yhä suuremmassa määrin käyttöön sitä mukaa kuin vahvistetut kaavat tämän mahdollistavat. Itä-Uudenmaan ja Uudenmaan maakuntien yhdistäminen yhtenäiseksi alueeksi 1.1.2011 edistää seudullista yhteistyötä, Sipoon kasvustrategian toteuttamista ja kunnan kehitystä osana pääkaupunkiseutua.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Vuonna 2011 kunta vahvistaa asemaansa ja rooliansa eri tavoin. Yhteistyötä lisätään Helsingin seudun muiden kehyskuntien kanssa osallistamalla erilaisiin hankkeisiin KOKO-ohjelman ja ohjelmabudjetin puitteissa. Toteutetaan Söderkullan alueen suunnittelu- ja aatekilpailu, jonka tavoitteena on luoda konkreettinen suunnitelma Söderkullan kehittämiseksi 70 000–100 000 asukkaan alueeksi kestävän yhdyskuntarakenteen periaatteita noudattaen. Östersundomin ja Granön kaavoittaminen yhteistyössä Helsingin ja Vantaan kaupunkien kanssa jatkuu. Sipoon tie- ja raideliikenneverkon kehittämisvaihtoehtoja selvitetään.

Vuonna 2011 kunnan muutosohjelman toimeenpanoa jatketaan valtuuston hyväksymän prosessiorganisaatiomallin ja sopimusohjausmallin pohjalta.

Muutoksen tavoitteina ovat:

- strategisen johtamisen vahvistaminen tukemaan kunnan kasvua
- organisaation ketteryyden ja dynamiikan parantaminen, mikä mahdollistaa nopean reagoinnin
- toiminnan kehittämisen kulttuurin luominen – työrauhaa laadukkaaseen palveluun
- rahavirtojen ja omistajaohjauksen parempi hallinta, sisäisen osaoptimoinnin vähentäminen ja talousmekanismien kehittäminen.

Muutos mahdollistaa osaamisen kehittämistä ja sen läpivieminen edellyttää vahvaa sitoutumista ja panostusta.

Kunnan johto

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio			29			
Määräraha		-948	-1 117	-1 023	-1 177	-1 177
Toimintakate		-948	-1 088	-1 023	-1 177	-1 177
Määrärahan muutos %		13,9	17,8	-8,4	15,0	15,0
Määrärahan muutos euroina		-115,9	-169	94	-154	-154
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-48	-60	-55	-63	63
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	1	1	2,5	2,5	2,5
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-948 000	-1 116 690	-409 236	-470 640	-470 640

TULOSYKSIKKÖ: TALOUS- JA HALLINTOKESKUS

VASTUUHENKILÖ: Talous- ja hallintojohtaja

Toiminta-ajatus

Talous- ja hallintokeskuksen tehtävänä on palvella valtuustoa, kunnanhallitusta ja palveluja tuottavia yksiköitä tarjoamalla näille toimisto-, taloushallinto-, henkilöstöhallinto- ja it-palveluja. Lisäksi keskus vastaa kunnan ulkoisten asiakkaiden yhteisestä asiakaspalvelusta. Keskuksen yksiköt laativat kunnan hallintoa koskevat yhteiset linjaukset ja vastaavat ohjauksesta. Tehtäviin kuuluu myös kuntalaisille, yrityksille ja viranomaisille suunnatusta ulkoisesta tiedotuksesta vastaaminen.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Jotta palveluja tuottavien yksiköiden palveluita voidaan kehittää, tulee myös Talous- ja hallintokeskuksen tukipalveluiden vastata kysyntää.

Tietoyhteiskunta asettaa yhä suurempia vaatimuksia kuntalaisille suunnatulle tiedotukselle, viestinnälle ja sähköiselle palvelulle. Julkisen sektorin tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskeva laki on valmisteilla. Tämän lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2011. Tämän vuoksi kuntien ICT-järjestelmien kokonaisarkkitehtuuri on käytävä läpi ja yhteensovitettava.

Kunnanviraston uusien toimitilojen toteuttamista selvitetään. Selvityksissä on huomioitava kunnan talous- ja hallintotoimintojen keskittäminen. Samoin on otettava kantaa siihen, mitä toimintoja tulee olemaan Kuntalassa.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuosittain seurattavat mittarit
Talous- ja hallinto-organisaatio	Talous- ja hallintopalveluiden keskittäminen	2011–2012	Sisäisten palvelujen paraneminen ja yhtenäistyminen ja nykyisten resurssien tehokkaampi käyttö
ICT-palvelu	Palveluiden ja prosessien laadun, toimivuuden ja kustannustehokkuuden parantaminen	2011–2013	Kunnallisen ICT-toiminnan yhtenäistyminen kuntien välisellä yhteistyöllä
	Kunnan ekstranetipalvelujen tarjoaminen luottamushenkilöille	2011–2012	Kunnan ekstranetin kautta luottamushenkilöt pääsevät tutustumaan ajankohtaiseen talousseurantaan, kaava-aineistoon sekä muuhun luottamustehtävän kannalta olennaiseen aineistoon.

Taloushallinto	Budjetoinnin, raportoinnin, seurannan ja ennusteiden laatimisen kehittäminen Rahoitusstrategian ja -politiikan laatiminen ja toteuttaminen Kunnan siirtyminen sopimusohjaukseen	2011–2013	Luotettavien tietojen tuottaminen johdolle ja päättäjille Osavuosisikatsauksissa vertailut aikaisempiin vuosiin mahdollisia Mahdollisuus käyttää useita eri rahoituslähteitä Suunnitelmallisuuden ja riskien hallinnan lisääntyminen rahoituksessa; korkoriskin hallinta, mikä mahdollistaa edullisemmat rahoituskustannukset
Henkilöstöhallinto	Henkilöstön rekrytoinnin yhtenäistäminen	2011–2013	Pätevän henkilöstön saatavuuden helpottuminen
Asiakaspalvelu	Yhteisen asiakaspalvelun laajentaminen Asiakaspalvelun työprosessien tehostaminen Mahdollisten yhteistyötahojen etsiminen (esim. valtion viranomaiset)	2011–2013	Asiakasprosessien hoituminen enenevässä määrin Infossa
Kunnan imago	Kunnan sisäisen ja ulkoisen tiedotuksen parantaminen	2011–2013	Kuntalaisten tiedonsaannin paraneminen ja vaikutusmahdollisuuksien kasvaminen
Kaksikieliset palvelut	Kielipoliittinen ohjelma laaditaan osana palvelustrategiaa	2011-2012	Kielipoliittinen ohjelma hyväksytään valtuustossa ja sitä noudatetaan kunnan kaikissa tulosyksiköissä.

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Liittyminen kuntien tietohallinnon ja -tekniikan palvelukeskukseen KPK ICT Oy:hyn	KPK ICT Oy:n osakkeiden ostosta päättäminen	Tarvittavat päätökset liittymisestä tehty
Henkilöstörekrytoinnin keskittäminen	Yhteisten rekrytointiperiaatteiden laatiminen ja Kuntarekryohjelman käyttöönoton valmistelu	Rekrytointiperiaatteet hyväksytyt
Kunnan verkkopalvelun uudistaminen ja tiedotuksen parantaminen	Kunnan ulkoisen tiedotuksen tehostaminen. Kunnan verkkopalvelun uudistaminen yhteistyössä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa	Asiakastyytyväisyyden lisääntyminen Asiakastyytyväisyyden mittaaminen kyselyn avulla

Sähköisten lomakkeiden käyttöönotto	Kunnan lomakkeiden uudistaminen siten, että niitä voidaan täyttää ja lähettää sähköisesti	Sähköisten lomakkeiden käytön lisääntyminen
--	--	--

Talous- ja hallintokeskus

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		2 221	2 110	2 206	2 262	2 262
Määräraha		-4 260	-4 896	-5 111	-5 181	-5 181
Toimintakate		-2 038	-2 786	-2 905	-2 919	-2 919
Määrärahan muutos %		18,9	14,9	4,4	1,4	1,4
Määrärahan muutos euroina		-676	-636	-215	-70	-70
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-102	-154	-157	-156	156
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	34,3	35,1	35,9	38,7	38,7
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-124 187	-139 487	-142 361	-133 872	-133 872
IT-toiminta		TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		1 682	1 698	1 891	1 917	1 917
Määräraha		-1 682	-2 101	-1 891	-1 917	-1 917
Toimintakate		0	-403	0	0	0
Määrärahan muutos %		42,2	24,9	-10,0	1,4	1,4
Määrärahan muutos euroina		-499	-419	210	-26	-26

Kunnanhallituksen henkilöstömuutosesitykset TAE 2011

- 1 IT-suunnittelija
- 1 IT-tukihenkilö
- 0,4 kielenkääntäjä
- 1 hankinta-asiantuntija

TULOSYKSIKKÖ: KEHITYS- JA KAAVOITUSKESKUS

VASTUUHENKILÖ: Kehitysjohtaja Mikko Aho

Toiminta-ajatus

Kehitys- ja kaavoituskeskus toimii suoraan kunnan johdon alaisuudessa strategisena valmistelu-yksikkönä. Keskus valmistelee kunnan strategiset kehityslinjaukset. Keskukseen tehtäviin kuuluvat myöskin aikavälin suunnittelu, kaavoitus ja maankäyttö, maapolitiikka, maanhankinta ja -myynti, maaomaisuuden hallinta, kiinteistönmuodostus ja mittaus- ja joukkoliikennettä ja elinkeinopolitiikkaa koskevat asiat. Keskus avustaa kunnanjohtajaa ajankohtaisten asioiden valmistelussa. Keskus reagoi tehokkaasti toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Sipoon yleiskaava 2025:een liittyvä valtuuston hyväksymä kasvustrategia mahdollistaa väestömäärän kasvun 18 000:sta 53 000:een ja työpaikkojen määrän kasvun runsaasta 5 000:sta 18 000:een vuoteen 2025 mennessä. Tämä asettaa merkittäviä haasteita strategiselle suunnittelulle ja maankäytön suunnittelulle, jotta varsinainen toteutusvaihe käynnistyisi tasapainoisesti ja hallitusti kunnan taloudelliset resurssit, henkilöstöresurssit ja myös muut resurssit huomioon ottaen. Väestönkasvun arvio vuosina 2010–2025 ilmenee liitteestä 3.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Kunta on mukana KUUMA-kuntien laatiman KOKO-ohjelman toteuttamisessa. Valtakunnallisen ohjelman tavoitteena on lisätä alueiden kilpailukykyä ja vetovoimaa.

Kunta osallistuu Sipoon Messujen järjestämiseen ja toteuttamiseen kesällä 2011.

Kunnan mahdollisuuksia ja valmiuksia liittyä pääkaupunkiseudun taksa- ja lippujärjestelmään muiden kehyskuntien kanssa selvitetään edelleen. Uusi joukkoliikennelaki edellyttää, että Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimivaltaisena viranomaisena määrittää toimivalta-alueensa joukko-liikenteen palvelutason. Tämä toteutuu vuonna 2011.

Kaavoituksella luodaan edellytyksiä kunnan kehittymiselle ja hyvän elinympäristön rakentumiselle. Kunnan strategiasta, Sipoon yleiskaava 2025:stä, joukkoliikenteen edistämisestä ja ilmastonmuutoksen hillinnästä johdettujen tavoitteiden mukaisesti tulevan kaavoituksen painopistealueet ovat yhdyskuntarakenteen täydentämisessä ja joukkoliikenteeseen tukeutuvien alueiden kaavoittamisessa.

Kunta harjoittaa aktiivista maapolitiikkaa. Raakamaata hankitaan pääasiassa maanhankintaohjelman mukaisesti. Raakamaan hankinnassa käytetään maapoliittisessa ohjelmassa esitettyjä keinoja. Erilaisia maankäyttöön liittyviä sopimuksia laaditaan maanomistajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa maapoliittisen ohjelman periaatteiden mukaisesti. Sopimuksilla sitoutetaan maanomistajat toteuttamisaikatauluihin sekä sovittavaan laatutasoon ja varmistetaan hankkeiden kokonaistaloudellinen kannattavuus.

Mittaustoimintaa kehitetään vastaamaan lisääntyvän asemakaavoituksen ja tonttutuotannon tarpeita. Pohjakarttoja pidetään ajan tasalla kaavoituksen edellyttämässä aikataulussa. Mittaukset pyritään tekemään kunnan omana työnä, mikä edellyttää riittävää resursointia. Laadukkaisiin ja ajantasaisiin paikkatietoaineistoihin ja aineistojen jakeluun panostetaan resurssien puitteissa.

Sipoon kunta näkee saariston suurena mahdollisuutena imagolleen ja yrittäjyydelle ja selvittää saariston kehittämismahdollisuuksia.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuosittain seurattavat mittarit
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	Eriksnäsin, Majvikin ja Talman aluekehitys-alueiden yleiskaavoitus	2011–2013	Alueiden järjestelmällinen asemakaavoitus on mahdollista. Vuosittain seurataan yleiskaavojen etenemistä.
Maankäyttö, asuminen ja liikenne Kumppanuudet	Kunnan alueita kehitetään paitsi kuntavetoisesti myös kumppanuudessa erilaisten toimijoiden kanssa	2011–2013	Nikkilän kartano III:n alueen kehitysmalli on määritelty ja alueen toteutussuunnittelu on käynnistynyt.
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	Söderkulla–Helsinki tie- ja raideliikenneverkon sekä maankäytön kokonaiskuva	2011–2013	Alueen toteutussuunnittelu voidaan tehdä suunnitelmallisesti.

Maankäyttö, asuminen ja liikenne Edunvalvonta	Maankäytön, asuminen ja liikenteen edunvalvonta Helsingin seudulla	2011–2013	Aktiivinen osallistuminen Helsingin seudun ja Uudenmaan maakunnan vapaaehtoiseen yhteistyöhön ja lakisääteisten suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun resurssien puitteissa
Elinkeinoelämä	Elinkeinostrategian toimeenpano	2011–2013	Elinvoimaisempi ja innovatiivisempi elinkeinoelämä ja monipuolisempi palvelutarjonta Työpaikkaomavaraisuus Työllisyysaste
Joukkoliikenne	Joukkoliikennestrategian laatiminen ja toteuttaminen Myös pysäköinti- ja polkupyöräpaikkojen määrän ja sijainnin huomioiminen joukkoliikennestrategiassa.	2011–2013	Asukkaiden tarpeita vastaavan joukkoliikenneverkoston kehittäminen taloudellisten resurssien puitteissa Asiakaskyselyt
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	Kaavoitusohjelman toteuttaminen ja toimenpiteiden seuranta	2011–2013	Väestönkasvu 700 henkilöä/vuosi, asuntotuotannon tavoitteiden saavuttaminen, työpaikkaomavaraisuuden mahdollisuuksien parantaminen
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	Kaavoitusprosessien jatkuva kehittäminen ja oikea resurssien kohdentaminen	2011–2013	Asemakaavoitettavien alueiden parempi toteuttaminen, väestönkasvu 700 henkilöä/vuosi, asuntotuotanto ja työpaikka-alueiden lisääminen
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	Kaavataloudellisen tarkastelun kehittämisen osaksi asemakaavoitusprosessia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	2011–2013	Tontinmyyntitulot kattavat toteuttamisen kustannukset
Maankäyttö, asuminen ja liikenne Elinkeinoelämä	Panostaminen suunnittelun laatuun, asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeiden huomioon ottaminen	2011–2013	Kilpailukyky, elinkeinotoiminnan kiinnostavuus, asukkaiden kiinnostus, verotulojen kasvu
Maankäyttö, asuminen ja liikenne Joukkoliikenne ja ilmastomuutoksen hillintä	Kaavoituksen painopistealueet yhdyskuntarakenteen täydentämisessä ja joukkoliikenteeseen tukeutuvien alueiden kaavoittamisessa	2011–2013	Joukkoliikenteen paraneminen sen käyttömahdollisuuksia lisäämällä, energiataloudellisuus

Maankäyttö, asuminen ja liikenne Elinkeinoelämä	Maanhankintaohjelman toteuttaminen ja toimenpiteiden seuranta	2011–2013	Työpaikka- ja asuntoalueiden asemakaavoittamiseen on riittävästi kunnan omistamaa maata. Maata hankitaan erityisesti työpaikka-alueilta, vuosittain noin 20 hehtaaria.
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	Tonttimyyntiprosessin tehostaminen ja tonttimarkkinoinnin kehittäminen (heti kun kaavoitus sen mahdollistaa)	2011–2013	Toimiva ja hallittu myyntiprosessi
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	Kylien kaavoittaminen nopeammassa tahdissa	2011-2013	Kahden kyläkaavan valmistuminen vuosittain
Elinkeinoelämä ja matkailu Sipoon matkailua kehitetään.	Yhdessä elinkeinopäällikön kanssa tehdään suunnitelma kokonaisvaltaisesta matkailun kehittämisestä koko kunta ja saaristo huomioon ottaen.	2011-2013	Suunnitelma valmis ja toiminta käynnissä

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Toteutussuunnittelun edellytysten luominen strategisella yleiskaavoituksella	Talman ja Eriksnäsin osayleiskaavat sekä Östersundomin yhteinen yleiskaava	Kaikki osayleiskaavat asetettu vähintään luonnosvaiheen osalta nähtäville
Kumppanuuksien edistäminen	Nikkilän kartano III:n alueen kehittämismalli	Nikkilän kartano III:n alueen kehittämismallista päätetty ja toimeenpano aloitettu
Kunnan kilpailukyvyyn ja näkyvyyden edistäminen	Söderkullan monitieteinen suunnittelukilpailu	Söderkullan monitieteinen suunnittelukilpailu järjestetty ja tuloksista koottu (sähköinen) raportti
Kunnan kilpailukyvyyn ja paikallisen elinkeinoelämän vahvistaminen	Osallistuminen seudullisen elinkeinostrategian luomiseen KOKO-ohjelman puitteissa	Uusien yritysten määrä Elinkeinohankkeiden määrä vähintään 10
Joukkoliikenneyhteyksien kehittäminen	Osallistuminen seudullisen palvelutason määrittelyyn	Matkustaja- ja kustannuspohjainen tavoite- taulukko vuoroitiheyden ja reittien osalta laadittu

Kunnan kasvun kannalta tärkeiden asuinalueiden asemakaavoitus	Söderkullan portin ja Itäinen Jokipuisto II:n asuinalueiden asemakaavoitus	Söderkullan portin asemakaava valtuuston käsittelyyn, Itäinen Jokipuisto II luonnosvaiheessa nähtäville Aiesopimuksen edellyttämän asuntotuotannon turvaaminen
Omakotitonttivarannon luominen	Taasjärvi II:n ja III:n asemakaavoitus	Taasjärvi II:n asemakaava valtuuston käsiteltäväksi, Taasjärvi III:n asemakaavoituksen käynnistäminen 40 omakotitontin vuositavoite
Kyläosayleiskaavojen laatiminen	Linnanpellon ja Immersbyn osayleiskaavat	Linnanpellon osayleiskaavan valmistuminen ja Immersbyn osayleiskaavoituksen käynnistäminen
Asemakaavoituksen nopeutuminen	Lisähenkilöstön palkkaaminen Kehitys- ja kaavoituskeskukseen	Väestönkasvun nopeutuminen

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Määrätavoitteet</u>			
Asemakaavoja, uudet alueet, ha	232	50	66
Asemakaavamuutoksia, kpl	3	6	4
Kyläosayleiskaavoja, kpl	0	2	1
Strategisia osayleiskaavoja, kpl	0	0	1
Tonttien myyntipäätöksiä, kpl	7	20	40
<u>Taloudellisuustavoitteet</u>			
Maanhankinta, ha	21,6	50	50
Maanmyynti, ha	49,4	60	15

Kehitys- ja kaavoituskeskus

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		606	4 138	6 549	3 430	3 430
Määräraha		-1 488	-1 432	-1 811	-2 665	-2 715
Toimintakate		-882	2 706	4 738	765	715
Määrärahan muutos %		10,7	-3,8	26,5	47,1	49,9
Määrärahan muutos euroina		-144	56	-379	-854	-904
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-44	150	257	41	-38
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	12,9	13,3	15,3	18,3	20,3
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-115 349	-107 652	-118 377	-145 617	-133 734

Kunnanhallituksen henkilöstömuutosesitykset TAE 2011

Vuonna 2011

1 kaavoittaja 1.1.

1 kaavoittaja 1.4.

1 liikennesuunnittelija 1.4.

TOIMIALA: SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA

VASTUUALUE: SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

VASTUUKENKILÖ: Sosiaali- ja terveysjohtaja Leena Kokko

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		6 284	6 399	6 404	6 745	6 745
Määräraha		-45 914	-44 900	-47 307	-47 971	-47 852
Toimintakate		-39 630	-38 501	-40 903	-41 226	-41 107
Määrärahan muutos %		9,1	-2,2	5,4	1,4	1,2
Määrärahan muutos euroina		-3 817	1 014	-2 407	-664	-545
Toimintakatteen muutos %		9,0	-2,9	6,2	0,8	0,5
Toimintakatteen muutos euroina		-3 257	1 130	-2 402	-322	-203
Suunn.muk. poistot		-128	-148	-300		-300
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-1 992	-2 135	-2 217	-2 200	-2 194
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	309,6	307,9	286,5	298,5	298,5
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-148 300	-145 826	-165 120	-160 705	-160 307
Toimintakulut		-45 914	-44 900	-47 307	-47 971	-47 852
Palkat ja palkkiot		-9 139	-9 942	-10 942	-11 138	-11 138
Henkilösivukulut		-3 541	-3 682	-4 283	-3 760	-3 760
Henk.korvaukset		156	122	92	76	76
Henkilöstökulut		-12 525	-13 502	-15 133	-14 822	-14 822
Asiakaspalvelujen ostot		-22 062	-20 452	-20 696	-20 784	-20 665
Muiden palvelujen ostot		-5 432	-5 112	-4 715	-5 413	-5 413
Palveluiden ostot		-27 494	-25 564	-25 411	-26 197	-26 078
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 015	-2 021	-1 933	-1 975	-1 975
Avustukset		-2 308	-2 283	-2 246	-2 286	-2 286
Vuokrat		-1 495	-1 515	-2 581	-2 673	-2 673
Muut toimintakulut		-77	-14	-2	-18	-18
Toimintatuotot		6 284	6 399	6 404	6 745	6 745
Myyntituotot		3 668	3 563	3 467	3 485	3 485
Maksutuotot		1 989	2 308	2 402	2 766	2 766
Tuet ja avustukset		278	285	279	291	291
Vuokratuotot		126	142	159	139	139
Muut toimintatuotot		223	101	97	65	65

Toiminta-ajatus

Sosiaali- ja terveystieteiden tehtävänä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen: yksilöiden ja perheiden itsenäisen toimintakyvyn ylläpito ja oman elämän hallinnan lisääminen turvaamalla toimivat palvelut, kohtuullinen toimeentulo ja terveellinen elin- ja työympäristö.

Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut ovat vaikuttavia ja kustannustehokkaita. Palvelut järjestetään asiakaslähteisesti asiakkaan valinnanvapautta lisäten yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa teknologian ja sähköisen asioinnin mahdollisuuksia hyödyntäen.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

- Sipoo 2025 -strategian mukaisen väestönkasvun mahdollistaminen
- Ns. elämäntieteiden mukaiseen prosessiorganisaatioon siirtyminen
- Kansalliset kehittämissuunnitelmat ja hankkeet, esim. KASTE
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen lainsäädäntöuudistus
- Henkilöstövoimavarojen ja osaamisen varmistaminen.
- Palvelusetelilain luomat mahdollisuudet

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuosittain seurattavat mittarit
Asiakaslähtöisyys	Elämäntieteenorganisaatio	2011	Hoito- ja palvelutakuun toteutuminen
	Asiakaspalvelujärjestelmien kehittäminen	2011–2013	Palvelujen ja hoidon saatavuuden ja jatkuvuuden paraneminen
		2011–2013	Sähköisen asioinnin lisääntyminen Kynnyksettömien palvelujen lisääntyminen
Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja puuttuminen	Itseavun / omahoidon korostaminen	2011–2013	Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin lisääntyminen
	Riskiryhmien tunnistaminen	2011–2013	
	Peruspalveluiden vahvistaminen	2011–2013	
Eheät palvelukokonaisuudet ja vaikuttavat toimintamallit	Elämäntieteenkeskukset	2011	Palvelujen vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden parantuminen
	Moniammatillinen ja poikkiallinen työskentely	2011–2013	
Yhteistyö ja kumppanuus	Yhteistyötahojen ja kumppanuuksien lisääntyminen	2011–2013	Palvelutarjonnan ja -kriteereiden yhdenmukaistaminen
	Verkostoitumisen vahvistaminen	2011–2013	Asiakkaiden valinnanvapauden lisääminen

Voimavarat	Oikea-aikaisuus ja optimaalinen palvelurakenne	2011–2013	Kustannustehokkaat, vaikuttavat palvelut
------------	--	-----------	--

TULOSYKSIKKÖ: HALLINTO JA TALOUS

VASTUUHENKILÖ: Taluspäällikkö

Toiminta-ajatus

Yksikön tehtävänä on huolehtia talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta, määrärahojen seurannasta ja raportoinnista, tarvikkeiden ja palveluiden kilpailuttamisesta sekä sopimusten tekemisestä ja seurannasta.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

- Talouden ja hallinnon keskittäminen
- Raportoinnin ja seurannan kehittäminen.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Asiakslähtöisyys	Talouden ja hallinnon keskittäminen	2011–2013	Keskittämisen kautta saatavat yhdenmukaiset käytännöt sekä resurssien oikea kohdentaminen
Yhteistyö ja kumppanuus, voimavarat	Raportoinnin ja seurannan kehittäminen	2011–2013	Tiedon tuottaminen johdolle päätöksenteon tueksi sekä nopean reagoinnin mahdollistaminen

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Kuukausiraportoinnin kehittäminen	Ennusteiden käyttöönotto	Ennusteiden laatiminen osavuositarkastusten yhteydessä

Hallinto ja talous

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		48	56	0	0	0
Määräraha		-633	-556	-628	-632	-632
Toimintakate		-586	-500	-628	-632	-632
Määrärahan muutos %		3,8	-12,2	13,1	0,6	0,6
Määrärahan muutos euroina		-23	78	-73	-4	-4
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	29	28	34	34	34
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	8,9	8	7,5	7,5	7,5
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-71 172	-69 480	-83 791	-84 267	84 267

TULOSYKSIKKÖ: TERVEYDEN- JA SAIRAANHOITO

VASTUUHENKILÖ: Johtava lääkäri Kati Liukko

Toiminta-ajatus

Terveyskeskuksen toiminta tähtää kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn. Kuntalaisten omat voimavarat aktivoidaan osallistamalla potilaat oman terveytensä hoitoon. Terveyskeskus tekee aktiivista yhteistyötä kuntaorganisaation sisällä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Perusterveydenhuollon palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, joustavasti ja vaikuttavasti.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

- Kasvustrategian mukanaan tuoma väestönkasvu ja siihen varautuminen
- Elämäntapaorganisaatioon siirtyminen vuoden 2011 alusta
- Nikkilän terveysaseman laajennus ja perusparantaminen vuosina 2010–2012
- Söderkullan uuden sosiaali- ja terveysaseman suunnittelun käynnistäminen
- Uuden terveydenhuoltolain voimaantulo 1.5.2011.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuosittain seurattavat mittarit
Asiakaslähtöisyys	Hyvä vastaanotto -projekti avosairaanhoidon ja suun terveydenhuollon vastaanotoilla	2010–2013	Saatavuuden paraneminen, tavoitteina: <ul style="list-style-type: none"> - pääsy lääkärin, sairaanhoitajan, hammaslääkärin ja suuhygienistin vastaanotoille 3 vrk:n kuluessa todetusta hoidon tarpeesta - puhelinvastausprosentti vähintään 95 %
Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja puuttuminen	"Kundit kondikseen", etsivä työmalli 40-vuotiaiden miesten sydän- ja verisuonitautien varhaiseen toteamiseen	2010–2013	MBO (metabolinen oireyhtymä), diabetes- ja sydän- ja verisuonitautien varhainen toteaminen ja hoidon aloitus – vähemmän liitännäissairauksia ja muita pitkäaikaisongelmia <ul style="list-style-type: none"> - kyseisen ikäryhmän osallistumisprosentti vähintään 50 %
Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja puuttuminen	Kouluterveyskysely ja moniammatillinen valistustyö kouluissa	2011–2013	Tutkitun ikäluokan nuorten tupakoinnin vähentäminen 5 % edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna
Eheät palvelukokonaisuudet ja vaikuttavat toimintamallit	Moniammatillinen ROHTO-paja/pajasarja aiheesta	2011	Depressiopotilaan hoitoprosessin kuvaaminen moniammatillisena ja organisaatorajat ylittävänä (perusterveydenhoito–erikoissairaanhoito) <ul style="list-style-type: none"> - prosessikuvauksen valmistuminen

Voimavarat	Henkilöstön työssä jaksamisen tukeminen, koulutusmyönteisyys, prosessien kehittäminen	2011–2013	Sairauspoissaolojen väheneminen - vertailu aikaisempiin vuosiin
Yhteistyö ja kumppanuus	Yhteistyö alueen terveyskeskusten ja sairaalan kanssa Yhteiset työkokoukset	2011	”Hoitoketjuprosessi” (potilaiden siirtyminen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon toimipisteiden välillä) - prosessikuvauksen valmistuminen

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Hoitotakuun toteutuminen terveyskeskuksen kaikissa toiminoissa	Jonojen seuranta kuukausittain ja tarvittaessa nopea reagointi, jos hoitotakuulain aikarajat uhkaavat ylittyä.	Jonojen pituus, hoitotakuulain mukaiset rajat
Terveyskeskuksen sairaalan osaston 1 potilaiden hoitajaksojen lyheneminen (ei koske pitkäaikaispotilaita)	Hoitojaksojen pituuden seuranta osavuositarkastusten yhteydessä ja tarvittaessa nopea reagointi, jos hoitajakset alkavat pidentyä.	Hoitojaksojen keskimääräinen pituus, vertailu edelliseen ja kuluvan vuoteen
Nuorten päihteiden käytön väheneminen	Kouluterveyskysely sekä muu ennalta ehkäisevä päihdetyö	Tutkitun ikäluokan päihteiden käytön väheneminen 2 % edelliseen kyselyyn verrattuna.

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<i>Määrätavoitteet (kpl)</i>			
Keskimääräinen vastaanotolle pääsyn aika/vrk			
- lääkäri			3
- sairaanhoitaja			3
- hammaslääkäri			5
- suuhygienisti			5
Puhelinvastausprosentti			
- avosairaanhoidon vastaanotot			95
- hammashoitolat			95
- neuvolat			98
Terveyskeskuksen sairaalan osasto 1			
- hoidettavana olevia henkilöitä (ei pitkäaikaispotilaita)			330
- siirtoviivepäivien määrä			0
Henkilötyövuodet			
- henkilötyövuosien määrä/v			132,2
- henkilötyövuoden keskimääräinen hinta/euroa			57 671
- toteutuneen henkilötyötunnin keskimääräinen hinta/euroa			31,49
- kokonaiskustannukset/toteutuneet henkilötyövuodet			84 393

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
Ostopalvelut			
– päivystyskäyntejä (Itä-Uudenmaan yhteispäivystys)	2 029	2 300	2 100
– laboratoriotutkimuksia (HUSLAB)	110 681	105 000	110 000
– röntgentutkimuksia (HUS-Röntgen)	4 722	5 600	4 800
– sairaankuljetus/kuljetukseen johtavia tehtäviä	2 178	2 400	2 400
Erikoissairaanhoito (HUS)			
– NordDRG-tuotteita (Diagnosis Related Group)	7 640	7 500	7 600
– tuotteistettavia hoitopäiviä	2 239	2 400	2 200
– käyntityyppituotteita	20 098	20 000	20 000

Laatutavoitteet

Ks. strategiset tavoitteet.

Taloudellisuustavoitteet

Avohoitokäynti	51,76	44,93	56,51
Hammashoitokäynti	67,23	75,98	63,38
Terveyskeskussairaala, hoitovuorokausi			
– osasto 1	119,66	120,84	120,63
– osasto 2	108,05	111,79	110,80
Erikoissairaanhoito, kustannus/asukas	844,49	836,53	836,47

Terveyden- ja sairaanhoito

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		1 580	1 643	1 692	1 754	1 754
Määräraha		-27 905	-27 028	-28 611	-28 947	-28 797
Toimintakate		-26 325	-25 385	-26 920	-27 193	-27 043
Määrärahan muutos %		8,9	-3,1	5,9	1,2	0,6
Määrärahan muutos euroina		-2 275	877	-1 583	-336	-186
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-1 324	-1 407	-1 459	-1 451	1 443
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	150,8	144,7	131,2	132,2	132,2
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-185 046	-186 787	-218 075	-218 964	217 829

Erikoissairaanhoito	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio	85	85	81	85	85
Määräraha	-16 331	-15 316	-15 315	-15 752	-15 752
Toimintakate	-16 246	-15 231	-15 234	-15 667	-15 667
Määrärahan muutos %	5,3	-6,2	0,0	2,9	2,9
Määrärahan muutos euroina	-823	1 015	1	-437	-437

Valiokunnan henkilöstömuutosesitykset TAE 2011

Vuonna 2011

1 terveydenhoitaja 50 % kouluth + 50 % lastenneuvola

TULOSYKSIKKÖ: VANHUSTYÖ

VASTUUHENKILÖ: Vanhustyön päällikkö Helena Räsänen

Toiminta-ajatus

Vanhustyön toiminta-ajatuksena on tarjota ja tuottaa ikääntyneiden kuntalaisten yksilöllisiin tarpeisiin monipuolisia ja vaikuttavia palveluita hyvän ja ihmisarvoisen vanhuuden tueksi.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

- Vuosia jatkuneen ja syksyllä 2010 pahentuneen ylipaikkatilanteen korjaaminen: Vuoden 2011 aikana kunnan vanhainkotirakennuksen saneerauksen II vaiheen valmistuttua otetaan käyttöön 16 uutta tehostetun palveluasumisen paikkaa ja lisäksi hankitaan 5–10 ostopalvelupaikkaa. Ostopalveluja varten määrärahaa korotetaan 180 000 eurolla.
- Kehitysvammaisten Asumisyksikkö Saga on siirtynyt Kårkulla samkommun -nimisen kuntayhtymän vastuulle. Asumisyksikkö Sagalta vapautuneisiin tiloihin perustetaan ikäihmisten palvelukeskus.
- Terveyskeskuksen osasto 2 siirtyy hallinnollisesti uuden elämäntapaorganisaation mukaisesti ikäihmisten prosessiin vuoden 2011 alusta.
- Terveyskeskuksen pitkäaikaispaikkoja vähennetään valtakunnallisten suositusten tasolle ja samanaikaisesti kehitetään ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimien ja palveluiden, kuntoutuksen, kotihoidon sekä asumisen ja palvelut yhdistävien kokonaisuuksien laatua ja lisätään niiden määrää. Ikääntyneen toimintakyvyn heikkenemisen seurauksena ei tulisi olla asuinpaikan vaihtaminen, vaan avun ja palvelujen lisääminen sinne, missä hän asuu.
- EU-rahoitteinen VIRTU-hanke jatkuu vuoteen 2013 saakka.
- Valmistellaan Suvrinteen muuttamista tehostetun palveluasumisen yksiköksi.
- Valmistaudutaan palvelusetelin käyttöönottoon.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuosittain seurattavat mittarit
Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja puuttuminen	Kaikissa ikääntyneiden toimintayksiköissä sekä muistipoliklinikalla tehdään muistisairautta sairastavalle hoitosuunnitelmaan sisältyvä kuntoutussuunnitelma.	2011–2012	Myönteinen vaikutus elämänlaatuun sekä turhilta asuin ympäristön vaihdoilta välttyminen - kuntoutussuunnitelma tehty sataprosenttisesti

	Omaishoidon koor- dinointiin kokopäivi- nen työntekijä	2011	Omaishoitajan jaksamisen tukemi- nen ja hoidettavan turvallisuuden- tunteen lisääntyminen sekä kustan- nusten hillitseminen
	Ikääntyneen ravitse- mustilan arviointi	2011–2012	Ravitsemusta kuvaavat RAI-, BMI- ja MNA-tunnusluvut käyttöön kai- kissa yksiköissä (RAI-mittari=Resident Assessment Istrument; asukkaan arviointiväline) (BMI = painoindeksi, painon ja pi- tuuden välinen suhde) (MNA= Mini Nutritional Assess- ment; ravitsemustilanarviointi)
	Ikääntyneen yksinäi- syyden tunnistaminen	2011–2013	15D-elämänlaatumittari (15 ulottu- vuutta; The health state descriptive system) ystväpiiritoiminnan vaiku- tusten arviointiin sekä kotihoitoon satunnaisotantana ennen hoitosuh- teen alkua sekä 6 kk:n kuluttua
Voimavarat	RAI-tuottavuusindeksit käyttöön	2011–2012	Tiedon ja talouden johtamisen vah- vistaminen. Kustannustehokkuuden osoittaminen huomioimalla saman- aikaisesti hoidon laatu - henkilötyövuodet/tehdyt suorit- teet (RAI) - toimintakulut/tehdyt suoritteet (RAI) - CAF (Common Assessment Framework (organisaation ke- hittäminen itsearviointin avul- la) vuosittain
Asiakaslähtöisyys	Yksilövastuisen hoidon edelleen kehittäminen koulutuksen ja ohjauk- sen avulla	2011–2013	Asiakkaan turvallisuudentunteen lisääntyminen ja hoidon jatkuvuu- den varmistuminen

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Kotona asuvien yksinäisyyden ja masennuksen parempi tunnis- taminen	Ystväpiiritoiminnan tehostami- nen Hyvinvointi-TV saaristoalueelle 15D-elämänlaatumittari koekäyt- töön	RAI- ja 15D-mittarit sekä VIRTU-hanke

Muistisairauksien varhainen tunnistaminen ja aktiivinen kuntoutus	Muistisairaahan hoitopolku käyttöön jokaisessa ikääntyneiden palveluiden yksikössä	RAI-mittari, MMSE- ja Cerad-kyselylomakkeet käytössä ohjeistuksen mukaisesti (MMSE = Mini-Mental State Examination-asteikko; testataan muistia ja tiedonkäsitteilyä) (CERAD- tehtäväsarja = Consortium to Establish a Registry for Alzheimer`s Disease; muistisairauksien varhaiseen toteamiseen)
--	---	--

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Määrätavoitteet</u>			
Kotihoidon käyntejä, yhteensä	102 671	102 000	103 000
Päiväkeskuskäyntejä, yhteensä	1 870	1 900	1 900
Omaishoidontuen saajia, yhteensä	141	120	125
(sisältää myös alle 18-vuotiaat lapset (= 14)			
Kuljetustuen saajia, yhteensä		50	75
Ateriapalvelun saajia, yhteensä		50	90
Kauppakassipalvelun saajia, yhteensä			45
Turvapuhelinasiakkaita, yhteensä			100
Muistipoliklinikan asiakaskäyntejä, yhteensä			50
Hyvinvointia edistäviä kotikäyntejä 75 vuotta täyttävien luo (yhteensä 92)			50
Tehostetun palveluasumisen sopimusostopaikkoja			25
Tehostetun palveluasumisen ostovuorokausia			9 125
<u>Laatutavoitteet (RAI-järjestelmästä)</u>			
<i>Laitoshoidon Suvirinne ja Suvikuja (suluissa maan keskiarvo)</i>			
Ei aktiviteetteja (52 %)			30
Ei aloitekykyä, sosiaalisen osallistumisen mittari SES (32 %)			25
Toimintakyvyn heikkeneminen pitkään säilyvissä taidoissa (21 %)			15
BMI < 20, ei saattohoitoa %			0
<i>Kotihoito (suluissa maan keskiarvo)</i>			
Masennusepäily (18 %)			10
Ei kuntoutusta, vaikka kuntoutusmahdollisuus (90 %)			80
Sosiaalinen eristäytyminen (29 %)			20
<u>Taloudellisuustavoitteet</u>			
Kotihoito, käynti	21,46	23,59	22,47
Hoitopäivä, Suvikuja	93,35	92,54	88,56
Hoitopäivä, Suvirinne	89,52	112,88	114,39
Hoitopäivä, päiväkeskus		54,89	50,39
Kustannukset/omaishoidontukea saava henkilö	4 395,85	3 847,44	5 227,12
– euroa/henkilö/päivä, noin	12,00	10,54	14,32

Vanhustyö

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		983	1 143	1 192	1 250	1 250
Määräraha		-6 503	-6 871	-7 131	-7 459	-7 490
Toimintakate		-5 520	-5 728	-5 939	-6 209	-6 240
Määrärahan muutos %		10,2	5,7	3,8	4,6	5,0
Määrärahan muutos euroina		-603	-368	-260	-327	-358
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-278	-318	-322	-331	333
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	94,8	98,1	82,5	92,5	92,5
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-68 596	-70 039	-86 436	-80 632	80 968

Valiokunnan henkilöstömuutosesitykset TAE 2011

Vuonna 2011

2 sairaanhoitajaa

8 lähihoitajaa

TULOSYKSIKKÖ: SOSIAALITYÖ

VASTUUHENKILÖ: Sosiaalityön päällikkö Mikaela Westergård

Toiminta-ajatus

Sosiaalihuollon, sosiaalityön ja toimeentuloturvan palveluilla tuetaan kuntalaisia ja heidän perheitään oman elämänsä hallinnassa ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Palveluissa, jotka käsittävät erilaisia lakisääteisiä viranomaistöitä ja muita tukimuotoja, painotetaan moniammatillista työtettä ja ennaltaehkäisyä.

Sosiaalityö on mm. ihmisten osallisuuden lisäämistä, palvelujen tuottamista, ongelmien ennaltaehkäisemistä, ratkaisuvaihtoehtojen etsimistä, arviointia ja seuranta sekä heikommassa asemassa olevien ihmisten asioiden edistämistä. Sosiaalityössä asiakas nähdään oman elämänsä asiantuntijana.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

- Perhepalvelukeskuksen toiminnan laajentaminen ja vakiinnuttaminen
- Ennaltaehkäisyn, varhaisen tuen ja puuttumisen priorisointi
- Toiminnan uudelleenorganisointi, elämänkaariorganisaatioon siirtyminen
- Oppilaitosyhteistyön laajentaminen
- Sähköisen hakemuksen käyttöönotto lastensuojelussa, toimeentulotuessa ja vammaispalvelussa
- Teknologian ja sosiaalisen median käytön laajentaminen perhepalveluissa.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Asiakaslähtöisyys	Aikuissosiaalityön odotustilojen uudelleenjärjestely	2011	Sosiaalipalvelujen hakemisen kynnyksen madaltaminen ja asiakkaiden yksityisyydensuojan parantaminen

Asiakaslähtöisyys	Internetin laajempi hyödyntäminen palvelujen järjestämisessä Sähköiset lomakkeet käyttöön	2011–2013	Sähköisen asioinnin mahdollistuminen
Eheät palvelukokonaisuudet ja vaikuttavat toimintamallit	Päihde- ja mielenterveystyön strategian laatiminen	2011–2013	Päihde- ja mielenterveystyön laadun parantaminen
Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja puuttuminen	Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen järjestämällä kuntouttavia työpaikkoja omalla toimintana ja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	2011–2013	Pitkäaikaistyöttömien kuntouttaminen sekä vaikeasti työllistyvien nuorten tukeminen työelämään ja päivätoiminnan vakiinnuttaminen
Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja puuttuminen	Ennalta ehkäisevän työn tuloksena säästävien voimavarojen kohdentaminen varhaisen tuen edelleen kehittämiseen. Uuden perhetyöntekijän palkkaaminen olemassa olevan määrärahan puitteissa	2011	Sijoitusten määrän väheneminen ja työn painottuminen varhaiseen tukeen
Voimavarat	Prosessien kuvaaminen. Osaamiskartoituksen tekeminen. Yhteistyön selkeyttäminen, päällekkäisyyksien poistaminen, työilmapiirin parantaminen Yhteistyö oppilaitosten kanssa	2011–2013	Houkutteleva työpaikka, henkilöstön pysyvyys, henkilöstön saataavuuden helpottuminen ja toiminnan tehostuminen
Perhepalvelu	Perhepalvelun kehittäminen yhdessä kolmannen sektorin kanssa	2011–2013	

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen	Pitkäaikaistyöttömien kuntouttaminen sekä vaikeasti työllistyvien nuorten tukeminen työelämään	Työmarkkinatuen kustannukset Pitkäaikaistyöttömien määrä Kunnassa sijaitsevien kuntouttavien työpaikojen määrä

Internetin hyödyntäminen palvelujen tarjonnassa	Toimeentulotukihakemus, vammaispalveluhakemus ja lastensuojeluilmoitus sähköiseen muotoon verkkoon	Lomakkeiden löytäminen kunnan www-sivuilta ja asioiden hoitaminen sähköisesti
--	---	--

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Määrätavoitteet</u>			
<i>Toimeentuloturva</i>			
Toimeentulotukea saavia talouksia	348	380	385
Ennalta ehkäisevää toimeentulotukea saavia talouksia	31	80	80
Täydentävää toimeentulotukea saavia talouksia	210	210	215
<i>Lastensuojelu ja nuorisohuolto</i>			
Asiakkaita	180	185	250
Lapsia/nuoria sijaisperheissä	15	10	10
Lapsia/nuoria ammatillisessa perhe-/laitoshoidossa	25	38	38
<i>Perhetyö</i>			
Perhetyön käyntejä	585	590	1 400
Perheitä	105	100	140
<i>Vammaispalvelu ja kehitysvammahuolto</i>			
Laitos- ja asumispalveluasiakkaita	45	47	50
Kuljetuspalveluasiakkaita	182	240	230
Vammaispalveluja saavia asiakkaita	145	135	140
<i>Päihdehuolto</i>			
A-klinikat, asiakkaita	51	65	65
Nuorisoasemat, asiakkaita	17	18	20
Katkaisuhoito, asiakkaita	14	15	20
Kuntoutuslaitokset, asiakkaita	10	16	18
Päihde- ja mielenterveysasiakkaita ym. asumispalveluissa	34	35	35
<u>Laatutavoitteet</u>			
Aika sosiaalityöntekijän vastaanotolle (vrk)	14	7	7
<u>Taloudellisuustavoitteet</u>			
Sijoitettu lapsi perhehoidossa, euroa/vuosi	11 362	11 475	11 590
Sijoitettu lapsi ammatillisessa perhekodissa tai laitoksessa, euroa/vuosi	51 861	75 750	75 750
Kehitysvammainen laitoshoidossa, euroa/vuosi	81 322	88 770	88 770
Vammainen asumispalvelussa, euroa/vuosi	41 366	42 602	42 602
Päihdehuollon avohuollon asiakas, euroa/vuosi	1 000	1 010	1 020

Sosiaalityö

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		642	540	512	559	559
Määräraha		-7 666	-7 483	-7 797	-7 751	-7 751
Toimintakate		-7 024	-6 944	-7 285	-7 192	-7 192
Määrärahan muutos %		8,5	-2,4	4,2	-0,6	-0,6
Määrärahan muutos euroina		-599	182	-314	46	46
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-353	-385	-395	-384	-384
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	14,3	14,6	21,6	22,6	22,6
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-536 064	-512 554	-360 969	-342 965	-342 965

Valiokunnan henkilöstömuutosesitykset TAE 2011

Vuonna 2011

1 perhetyöntekijä

TULOSYKSIKKÖ: RUOKAPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Ruokapalvelupäällikkö Birgit Mäkilä

Toiminta-ajatus

Ruokapalveluyksikön tehtävänä on lakisääteisten ruokapalvelujen järjestäminen kunnan kouluihin, päiväkoteihin, terveyskeskuksen osastoille, asumis- ja hoitoyksiköihin sekä kunnan henkilökunnalle. Lisäksi yksikkö toimittaa aterioita yksityisiin päiväkoteihin, välipaloja koululaisille ja iltapäiväkerhoille sekä tilaustarjoilua kunnan omiin tilaisuuksiin.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

- Kunnan kasvustrategian mukainen väestönkasvu tuo uusia haasteita keittiötoiminnan järjestämiselle asiakasmäärien kasvaessa.
- Lukkarin koulun keittiön laajennus ja Nikkilän terveysaseman keittiön saneeraus toteutetaan.
- Uuden keskuskeittiön suunnittelu käynnistetään Etelä-Sipoossa.
- Uudet sairaalaruokasuositukset ja ikäihmisten ruokasuositukset painottavat yhä enemmän ravitsemushoidon tärkeyttä kokonaishoidossa.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Asiakslähtöisyys Ennaltaehkäisy	Lounastarjoilussa on esillä tuoteselostukset ja suosituksiin verratut ravintoarvolaskelmat. Asiakas voi valita ravitsevan ja terveellisen ateriakokonaisuuden.	2011–2013	Ravitsemustietoisuuden lisääntyminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Yhteistyö ja kumppanuus	Päiväkoti-, koulu- ja hoitohenkilökunnan kanssa järjestetään yhteisiä tilaisuuksia joissa esitellään koulu- sekä päiväkoti- ja laitospöytäruokailun tavoitteet ja keskustellaan niistä. Laaditaan palvelusopimukset, joissa määritellään vastuut ja työnjako.	2011–2013	Asiakkuuksien kehittäminen yhdessä eri hallintokuntien kanssa
-------------------------	--	-----------	---

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Ravitsemussuositusten mukaiset ateriakokonaisuudet	Ravintoarvojen laskeminen Aromi-ohjelmaa apuna käyttäen	Suositusten toteutuminen
Yhdenmukaiset ruokaohjeet valmistuskeittiöissä	Ruokaohjeiden tekeminen Aromi-ohjelmaa apuna käyttäen	Samojen ohjeiden noudattaminen kaikissa valmistuskeittiöissä

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Määrätavoitteet</u>			
Suoritteet:			
Valmistus- ja jakelukeittiöt, kpl	1 038 920	1 025 150	1 087 500
<u>Laatutavoitteet</u>			
Ruokien lämpötilat ovat hygieniamääräysten mukaiset:			
kuuma ruoka yli +65°, % annoksista	100	100	100
kylmä ruoka alle +8°, % annoksista	85	100	100
<u>Taloudellisuustavoitteet</u>			
Hinta/suorite, euroa	2,85	2,81	2,93
Koululounaan sisäinen hinta, euroa	2,46	2,51	2,56
Päiväkotilounaan sisäinen hinta, euroa	2,46	2,58	2,63

Ruokapalvelu

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		3 030	3 018	3 008	3 182	3 182
Määräraha		-3 207	-2 962	-3 139	-3 182	-3 182
Toimintakate		-177	57	-131	0	0
Määrärahan muutos %		11,0	-7,6	6,0	1,4	1,4
Määrärahan muutos euroina		-317	245	-177	-43	-43
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-9	3	-7	0	0
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	40,8	42,5	43,7	43,7	43,7
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-78 597	-69 686	-71 830	-72 815	72 815

TOIMIALA: SIVISTYSVALIOKUNTA

VASTUUALUE: KOULUTUS, VARHAISKASVATUS JA VAPAA-AJANTOIMINTA

VASTUUHENKILÖ: Sivistysjohtaja Suvi-Päivikki Hiipakka

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		3 224	3 521	3 257	5 059	5 059
Määräraha		-41 935	-41 241	-44 385	-46 425	-46 015
Toimintakate		-38 711	-37 721	-41 128	-41 366	-40 956
Määrärahan muutos %		6,7	-1,7	7,6	4,6	3,7
Määrärahan muutos euroina		-2 620	694	-3 144	-2 040	-1 630
Toimintakatteen muutos %		6,8	-2,6	9,0	0,6	-0,4
Toimintakatteen muutos euroina		2 462	-991	3 407	238	-172
Suunn.muk. poistot		-521	-435	-600		-600
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-1 946	-2 091	-2 229	-2 207	-2 185
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	640,8	594,3	598,6	610,6	
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-65 441	-69 395	-74 143	-76 027	
Toimintakulut		-41 935	-41 241	-44 385	-46 425	-46 015
Palkat ja palkkiot		-17 854	-17 295	-17 678	-19 165	-19 165
Henkilösivukulut		-4 875	-4 612	-5 153	-4 637	-4 637
Henk.korvaukset		270	241	207	182	182
Henkilöstökulut		-22 459	-21 667	-22 624	-23 620	-23 620
Asiakaspalvelujen ostot		-2 854	-2 826	-2 443	-3 089	-3 089
Muiden palvelujen ostot		-6 304	-6 041	-6 267	-6 285	-5 875
Palveluiden ostot		-9 158	-8 867	-8 710	-9 374	-8 964
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1 340	-1 552	-1 098	-1 073	-1 073
Avustukset		-1 638	-1 872	-2 148	-2 410	-2 410
Vuokrat		-7 271	-7 219	-9 787	-9 928	-9 928
Muut toimintakulut		-69	-65	-17	-20	-20
Toimintatuotot		3 224	3 521	3 257	5 059	5 059
Myyntituotot		148	448	308	1 694	1 694
Maksutuotot		2 615	2 663	2 653	2 832	2 832
Tuet ja avustukset		215	231	108	367	367
Vuokratuotot		127	87	100	93	93
Muut toimintatuotot		119	91	87	74	74

Toiminta-ajatus

Sivistysosasto tarjoaa monipuolisia ja korkeatasoisia, helposti eri kohderyhmien saavutettavissa olevia varhaiskasvatus-, koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluita omina palveluina, ostopalveluina tai tuettuina toimintoina.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Alle kouluikäisten ja kouluikäisten lasten ja nuorten määrä tulee kasvamaan, mikä vaikuttaa varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluiden tarpeen kasvamiseen. Kauden loppupuolella palvelutarpeet kasvavat myös kulttuuri- ja vapaa-ajantoiminnassa. Uuden työvoiman rekrytointi on haasteellista.

Lisäksi Sivistysosasto valmistautuu ns. elämänkaarimallin mukaiseen prosessiorganisaatioon siirtymiseen.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Sivistysvaliokunnan konkreettiset tavoitteet ja tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi ja vuosittain seurattavat mittarit esitetään tulosyksikkötasolla, jossa myös mittarit konkretisoidaan.

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuosittain seurattavat mittarit
Lasten ja nuorten eheän tasapainoisen kasvun tukeminen	Varhaisen puuttumisen keinoja kehitetään yksiköissä.	2011–2013	Ennalta ehkäisevällä toiminnalla tuetaan lasten ja nuorten tasapainoista kasvua. Asiakkaan kokema laatu ja saatavuus mittareina
Moniammatillisen yhteistyön edistäminen	Palvelutuotannon prosessit kuvataan yhteistyössä Sosiaali- ja terveysosaston kanssa. Prosessimaiseen työskentelytapaan siirrytään.	2011–2012	Prosessien kuvaamisen kautta yhteistyön lisääntyminen Sosiaali- ja terveysosaston ja muiden hallintokuntien kanssa sekä myös oman osaston sisällä. Asiakaspalvelun paraneminen
Päivähoito- ja koulutuspalveluiden ja muiden palveluiden järjestäminen kasvualueilla keskitetysti ja pienemmissä yksiköissä alueellisesti	Palveluverkkosuunnitelma toteutetaan ja päivitetään. Palveluiden tehokkuutta parannetaan ja kiinteistöjen käyttöä tehostetaan.	2011–2013	Synergiaetujen löytäminen, kiinteistöjen hyötykäyttöasteen nouseminen, tasapainoinen talous.
Syrjäytymisen ehkäiseminen	Valmistellaan yksiköihin toimintatavat syrjäytymisen ehkäisemiseksi.	2011–2013	Syrjäytymisvaarassa olevat ryhmät kartoitettu ja toimenpideohjelmat laadittu
Monikulttuurisuuden kehittäminen	Varaudutaan monikulttuurisuuteen eri palveluissa. Monikulttuuriohjelman valmistelu aloitetaan.	2011–2013	Ohjelma valmis kauden lopussa

Riittävien toimintavalmiuksien turvaaminen kuntalaisille tietoyhteiskunnassa	Edistetään ajantasaisen tietoyhteiskuntataitojen opetusta palveluissa	2011–2013	Edu-IT:n laajeneminen koko osaston käsittäväksi
--	---	-----------	---

TULOSYKSIKKÖ: HALLINTOPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Taluspäällikkö Mats Sund

Toiminta-ajatus

Tulosyksikkö tarjoaa Sivistysosastolle toimistopalveluita, avustaa Sivistysosaston hallintoa, valmistelee ja toimeenpanee päätökset sekä vastaa taloudesta.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistaminen jatkuu. Verkostopohjaisten hallintopalvelujen tarve lisääntyy valtakunnallisesti.

Sipoon kunnan mahdollinen 1.1.2011 voimaan tuleva organisaatiomuutos koskettaa talous- ja hallintopalvelujen keskittämisen osalta ensisijaisesti Sivistysosaston Hallintopalvelut-tulosyksikköä.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Taloudellisen kehityksen havainnollistaminen ja taloudellisen seurannan uusien mallien käyttöönotto	Taloudellisen yleiskuvan parantaminen kehittämällä uusia toimintamalleja	Suunnittelu keväällä 2011. Mallit käyttöön vuoden 2012 alusta.	Talousarviovuoden talouden kehityksen tarkka arviointi, joka voidaan esitellä viranhaltijoille ja luottamushenkilöille.
Kustannustehokkaat ja asiakaslähtöiset talous- ja hallintopalvelut	Palveluiden tuotteistaminen ja prosessien analysointi	Suunnittelu keväällä 2011. Mallit käyttöön vuoden 2012 alusta.	Tyytyväiset sisäiset ja ulkoiset asiakkaat sekä resurssien tehokas käyttö.

Hallintopalvelut

	1 000 €	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio			61	2	4	4	4
Määräraha			-749	-725	-744	-745	-745
Toimintakate			-688	-724	-740	-741	-741
Määrärahan muutos %			-61,6	-3,2	2,6	0,1	0,1
Määrärahan muutos euroina			1 201	24	-19	-1	-1
Asukkaat	31.12.		19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas		-35	-40	-40	-40	40
Henkilöstö 31.12.							
Työpanos laskennallisina virkoina	htv		12,3	9,9	9,9	9,9	9,9
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv		-60 871	-73 238	-75 157	-75 253	75 253

TULOSYKSIKKÖ: VARHAISKASVATUSPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Vt. päivähoiton päällikkö Kristiina Blomqvist

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuspalvelut-tulosyksikkö tarjoaa lakisääteistä, laadukasta ja monipuolista päivähoitoa ja esiopetusta alle kouluikäisten lasten perheille.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

1.9.2010 käyttöön otettu kotihoidontuen kuntalisä on lisännyt Varhaiskasvatuspalveluiden palveluvalikkoa ja perheille päivähoitossa tarjottavaa valinnanmahdollisuutta. Etelä-Sipooseen valmistuu Päiväkotimäki loppuvuodesta 2011 ja se otetaan käyttöön vuoden 2012 alussa. Uusi toimintayksikkö mahdollistaa avoimen varhaiskasvatuspalvelun toiminnan lisäämisen. Hansaksen päiväkodin laajennus vuosina 2011–2012 lisää Hansaksen alueen päivähoitopaikkoja. Ostopalvelupäiväkotien ostopalvelusopimukset umpeutuvat vuoden 2011 aikana. Jokaisen palveluntarjoajan kanssa neuvotellaan edelleen jatkosta, mikä tarkoittaa palveluiden kilpailuttamista.

Kaavoitettavien asuinalueiden väestömäärän kasvu asettaa tulevaisuudessa haasteita lakisääteisten päivähoitopaikkojen järjestämiselle ja investointitarpeille. Tämä muutos lisää Varhaiskasvatuspalveluiden henkilöstö- ja tilantarvetta.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Varhaiskasvatuksen palvelurakenne koostuu kunnallisista päivähoitopalveluista ja yksityisistä päivähoitopalveluista. Yksityistä päivähoitoa ja lasten kotihoitoa tuetaan kuntalisillä. Yksityisen hoidon tuen kuntalisä mahdollistaa yksityisten palveluntuottajien päivähoitopalvelun tarjonnan lisääntymisen.

Päivähoidon kevyempiä vaihtoehtoja kehitetään lisäämällä avoimen päivähoitotoiminnan ja leikkitoiminnan tarjontaa tueksi kotihoidontukea saaville perheille.

Hoito- ja kasvatushenkilöstölle järjestetään varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvää projektikoulutusta, jonka teemoina ovat kasvatuskumppanuus ja varhainen puuttuminen.

Varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisperiaatteena on muodostaa kasvamisen ja oppimisen polku varhaiskasvatuksesta perusopetuksen kautta toiselle asteelle yhteistyössä Koulutuspalvelut-tulosyksikön kanssa. Esiopetus siirtyy asteittain koulujen yhteydessä tapahtuvaksi toiminnaksi.

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Moniammatillisen yhteistyön edistäminen	Yhteistyön lisääminen eri hallintokuntien välillä	2011–2012	Uudet yhteistyömuodot
Asiakaspalvelun kehittäminen	Sähköisten asiakaspalveluiden kehittäminen	2011–2013	Palvelun nopeutuminen ja yksinkertaistuminen

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Avoimen päivähoitotoiminnan kehittäminen	Tarjonnan lisääminen suhteessa kysyntään. Yhteistyön tekeminen kolmannen sektorin ja yksityisten toimijoiden kanssa	Kuukausittaisten kävijämäärien seuranta
Pienryhmäpedagogiikan jalkauttaminen toimintayksiköihin	Lasten jakaminen pienryhmiin vähintään kahtena päivänä viikossa	Kehityskeskustelut
Kotihoidon tuen kuntalisän käyttöönotto syksyllä 2010	Kotihoidon tuen kuntalisän vaikutusten analysointi	Vaikutusten esittely marraskuussa 2011

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Määrätavoitteet</u>			
31.12. tilanteen mukaan			
Esi- ja päivähoitopaikkoja (päiväkodit, perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito)			
kunnallisia	1 133	1 210	1 231
ostopalvelu	179	177	156
0–6-vuotiaita lapsia	1 683	1 742	1 750
joista päivähoidossa	1 060	1 195	1 110
Käyttöaste, %	93,17	85	85
Lapsia yksityisessä päivähoidossa	66	95	119
Kotihoidon tuen piirissä olevia lapsia	316	332	356
<u>Laatutavoitteet</u>			
Asiakastyytyväisyyskyselyn keskiarvo asteikolla 1–5		3,9/5	3,9/5
<u>Taloudellisuustavoitteet</u>			
Keskimääräiset kustannukset			
kunnallinen päivähoito			
(sisältää kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen sekä myös erityispäivähoidon kustannukset)	8 181	8 649	8 779
ostopalvelupäivähoito	9 097	9 664	9 857

Varhaiskasvatuspalvelut

	1 000 €	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio			2 253	2 017	2 197	2 275	2 275
Määräraha			-14 319	-13 520	-14 577	-15 083	-14 878
Toimintakate			-12 066	-11 503	-12 380	-12 808	-12 603
Määrärahan muutos %			4,9	-5,6	7,8	3,5	2,1
Määrärahan muutos euroina			-665	799	-1 057	-506	-301
Asukkaat	31.12.		19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas		-607	-638	-671	-683	673
Henkilöstö 31.12.							
Työpanos laskennallisina virkoina	htv		288,3	254,6	255,9	258,9	258,9
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv		-49 667	-53 104	-56 975	-58 269	57 478

Valiokunnan henkilöstömuutosesitykset TAE 2011

Vuonna 2011

1 lastenhoitaja

2 lastentarhanopettajaa

TULOSYKSIKKÖ: KOULUTUSPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Opetusjohtaja Jari Alasmäki

Toiminta-ajatus

Tulosyksikön tarkoituksena on antaa kuntalaisille korkeatasoista opetusta kouluissa, joissa on osaavat opettajat, ylläpitää viihtyisiä ja turvallisia kouluja, tarjota mahdollisuuksia ammatilliseen koulutukseen myös rinnakkain lukiokoulutuksen kanssa ja vahvistaa nuorten tulevaisuudenuskoa. Toisin sanoen lapsille, nuorille ja aikuisille tarjotaan eväät hyvään elämään. Toimintaa tarjotaan sekä keskeisesti sijaitsevilla alueilla että kylissä ja pyritään siten vaikuttamaan monipuolisen yhdiskunnan rakentamiseen.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Yhä useammat lapset ja nuoret tarvitsevat psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista tukea ja apua kasvunsa ja kehityksensä tueksi. Eduskunta hyväksyi 8.6.2010 pidetyssä täysistunnossa perusopetuslakia koskevat muutokset. Lain hyväksymisen yhteydessä muutettiin perusopetuslain erityisopetusta ja oppilaalle annettavaa muuta tukea koskevia säännöksiä. Lakimuutoksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oikeutta suunnitelmalliseen varhaiseen ja ennalta ehkäisevään oppimisen ja kasvun tehostettuun tukeen. Lakimuutos tulee voimaan 1.1.2011. Koulutuspalveluiden meneillään olevan laatutyön yhteydessä tulee linjata Sipoon perusopetusryhmien tavoitetasot ja maksimikoot huomioiden perusopetuslakiin tulevat lakimuutokset sekä se, että käytännössä voidaan toteuttaa kolmivaiheista tuen mallia, lähikouluperiaatetta sekä inklusiivista opetusta. Kunnan asukasluvun kasvaessa oppilasmäärän lisäys vaatii uusia resursseja.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Pedagogista laatua parannetaan. Käytettävissä olevia resursseja panostetaan opettajien täydennyskoulutukseen ja rekrytointiin sekä uusiin opettajiin kohdistuviin tukitoimiin.

Koulukiusaamista torjutaan ja ennaltaehkäistään järjestelmällisesti (KiVa Koulu).

Opiskelijoiden ja oppilaiden osallisuutta ja kuulemistä lisätään.

Ennalta ehkäisevää päihdetyötä suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä muiden sektoreiden kanssa.

Lukioiden ensisijaisten hakijoiden määrä ylittää aloituspaikkojen määrän.

Lukiossa pyritään lisäämään ja vahvistamaan kiinnostusta kielten opiskeluun.

Sipoolaisten osuus lukio-opiskelijoista säilyy korkeana.

Sipoon kouluissa vallitsee hyvä työilmapiiri ja työntekijät arvostavat toisiaan.

Perusopetuksen opetusryhmäkokoja tasavertaistetaan kouluyksiköiden välillä; opetuksen yhdenvertaisuutta parannetaan.

Yhteistyötä huoltajien, vanhempainyhdistysten ja koulun välillä kehitetään.

Koulurakennusten monipuolista hyödyntämistä kehitetään.

Sivistysosasto laatii suunnitelman kunnan suomen- ja ruotsinkielisten koulujen yhteistyön edistämiseksi.

Selvitetään perusteellisesti, onko mahdollista perustaa suomenkielisiä kyläkouluja ruotsinkielisten kyläkoulujen yhteyteen.

Lukioiden kurssitarjonta on riittävän kilpailukykyinen alueen suurten lukioiden kanssa.

Oppilashuoltotoimintaa tehostetaan ja koulukuraattoritoimintaa kohdennetaan 7. luokalle siirtyvien oppilaiden kouluhyvinvoinnin turvaamiseksi.

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Lasten ja nuorten eheän tasapainoisen kasvun tukeminen	Valittujen kehittämis-toiminnan painopisteiden jalkauttaminen kouluihin 1. Mahdollisuus varhaiseen puuttumiseen 2. Innovatiiviset ja luovat oppimisympäristöt 3. Opetus- ja työmuotojen monipuolistaminen 4. Oppilaiden erilaisten lahjakkuuksien huomiointi 5. Työskentelyrauha ja kodin ja koulun välinen yhteistyö Koulut laativat oman kehittämissuunnitelman vuosiksi 2011–2013 kehittämistoiminnan painopisteiden pohjalta.	2011–2013	Oppimisympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen ja laadukas. Peruslähtökohtana tulee olla oppilaiden oikeudenmukaisuus ja tasa-arvoisuus palveluja tarjottaessa. Tavoitteemme: – laadukas perusopetus – lakisääteiset tukitoimet – lakisääteiset oppilashuollon palvelut joiden seurauksena: Oppilas päättää koulunsa hyvinvoinnana, eheänä yksilönä, jolla on usko tulevaisuuteen sekä riittävät tiedot ja taidot selviytyäkseen elämän hänelle asettamista vaatimuksista Vuositain seurattavat mittarit valmistuvat meneillään olevan opetuksen laatutyön kautta keväällä 2011. Kaikki koulut ovat laatineet omat kehittämissuunnitelmat vuosiksi 2011–2012. Koulutusjaostot hyväksyvät koulujen kehittämissuunnitelmat keväällä 2011.

	<p>Koulutuksen ja toiminnan arviointi / laatukriteerit</p> <p>Laaditaan yhtenäinen laadun arviointijärjestelmä.</p> <p>Laaditaan hyvän opetuksen ja oppimisen laatukriteerit opetuksen ja oppimisen laatuun (pohjana valtakunnalliset suositukset päälaatukorteiksi 11 kpl)</p>	2011	<p>Tunnistetaan opetuksen laadussa havaittavat kehittämiskohteet.</p> <p>Kohdennetaan kehittämistoimintaa ja resursseja paikallisesti tunnistettuihin kehittämiskohteisiin.</p> <p>Kouluille annetaan hyvät taloudelliset resurssit: pienet opetusryhmät, riittävästi opetustunteja, erityisopetusta ja muita tukitoimia.</p> <p>Oppimisympäristöllä ja oppilasarvioinnilla tuetaan oppimista. Koulut kehittävät oppimisympäristöjään.</p> <p>Vuosittain seurattavat mittarit valmistuvat meneillään olevan opetuksen laatuun kautta keväällä 2011.</p> <p>Sipoossa yhteinen käsitys opetuksen laatukriteereistä ja toimintamalleista kouluilla keväällä 2011 sekä poliittinen hyväksyntä laadituille laatukriteereille.</p>
Syrjäytymisen ehkäiseminen	<p>Joustavan perusopetuksen kehittäminen (JOPO)</p> <p>Vakinaistetaan JOPO-toiminta Kungsvägens skolassa ja Sipoonjoen koulussa ja laajennetaan toimintaa Sipoonlahden kouluun.</p>	2011–2013	<p>Kaikki perusopetuksen oppimäärän suorittaneet pääsevät jatko-opintoihin.</p> <p>Vuosittain seurattavat mittarit valmistuvat meneillään olevan opetuksen laatuun kautta keväällä 2011.</p> <p>Seurataan perusopetuksen päättävien pääsyä jatko-opintoihin ja ryhdytään mahdollisiin toimenpiteisiin.</p>

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Pedagogista laatua parannetaan.	Perusopetuksen ryhmäkoot pysyvät jaostojen vuonna 2009 määrittelemässä rajoissa. Lukiossa kurssit/opiskelija ovat riittävät. Kurssitarjonta säilyy vuoden 2010 tasolla.	Lukuvuoden 2011–2012 työsuunnitelmat

	Perusopetukseen laaditaan yhtenäinen laadun arviointijärjestelmä.	Perusopetukseen on laadittu yhtenäinen laadun arviointijärjestelmä.
Koulujen tietotekniikkaa kehitetään.	Tietokone, datatykki ja dokumenttikamera (tai älykäs valkotalu) vähintään puoleen sipoolaisista luokkahuoneista. Muutamien koulujen pöytätietokoneita muutetaan Linux-käyttöjärjestelmällä toimiviksi niin, että puolet ko. koulujen oppilasverkon tietokoneista toimii Linuxilla.	Edu-IT tekee kartoituksia ja selvityksiä.
Koulukuljetuksia kehitetään ja koulumatkojen turvallisuutta lisätään.	Sipoon koulujen työjärjestykset suunnitellaan niin, että suositeltu odotusaika ei ylittäisi 30 minuuttia ja koulukuljetukset toimivat oppituntien päättymisen jälkeen.	Tehdään vuosittainen koulukuljetusten odotusaikojen kartoitus kouluittain.
Aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään.	Laaditaan aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämissuunnitelma 2011–2013	Vuosina 2010–2011 laadittavassa laadun arviointijärjestelmässä määritellään aamu- ja iltapäivätoiminnalle vuosittain seurattavat indikaattorit.
Tuntiresurssin jakoperusteiden periaatteet selkeytetään.	Päivitetään tuntiresurssin jakoperusteiden periaatteet.	Periaatteet ovat sivistysvaliokunnan käytössä tammikuussa 2011, kun tuntiresurssi jaetaan kieliryhmien välillä lukuvuodeksi 2011–2012.
Nuorten päihteiden käyttö vähenee.	Ennalta ehkäisevää päihdetyötä tehdään yhteistyössä Sosiaali- ja terveysosaston kanssa.	Tutkitun ikäluokan päihteiden käyttö vähenee 2 % edelliseen kyselyyn verrattuna.

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Määrätavoitteet</u>			
Peruskoululaisia (20.9.20xx)	2 515	2 642	2 555
Lukiolaisia (20.9.20xx)	325	390	390
<i>Koulukuljetukset</i>			
Kuljetusoppilaita (20.9.20xx)	1 021	1 316	1 034

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Laatutavoitteet</u>			
Perusopetuksen tuntimäärä	4 269	4 300	4 347
Viikkotuntia/oppilas	1,69	1,65	1,70
Lukiokoulutuksen kokonaisviikkotuntimäärä		587	626
Lukioissa järjestettäviä kursseja	493,5	492	532
Kursseja/lukio-opiskelija	1,52	1,17	1,36
<u>Taloudellisuustavoitteet</u>			
Kustannukset/perusopetuksen oppilas	6 925	6 671	7 818
Kustannukset ilman tukipalvelukustannuksia/ perusopetuksen oppilas	4 521	4 562	4 650
Kustannukset/lukio-opiskelija	7 746	6 291	6 990
Kustannukset ilman tukipalvelukustannuksia/lukio-opiskelija	5 515	5 602	5 714
<u>Koulukuljetukset</u>			
Kustannukset/kuljetusoppilas	925	952	1 027

Koulutuspalvelut

	1 000 €	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio			533	906	590	2 304	2 304
Määräraha			-22 465	-22 283	-23 625	-25 083	-24 879
Toimintakate			-21 932	-21 377	-23 035	-22 779	-22 575
Määrärahan muutos %			14,5	-0,8	6,0	6,2	5,3
Määrärahan muutos euroina			-2 845	182	-1 343	-1 458	-1254
Asukkaat	31.12.		19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas		-1 103	-1 185	-1 249	-1 216	1 205
Henkilöstö 31.12.							
Työpanos laskennallisina virkoina	htv		293,4	285,6	286,9	293,4	293
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv		-76 567	-78 021	-82 362	-85 505	84 811
Perusopetus							
			TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio			462	840	537	2 268	2 268
Määräraha			-19 635	-19 680	-20 568	-22 274	-22 069
Toimintakate			-19 173	-18 840	-20 031	-20 006	-19 801
Määrärahan muutos %			14,2	0,2	4,5	8,3	7,3
Määrärahan muutos euroina			-2 436	-45	-888	-1 706	-1 501
mistä oppilaskuljetus							
Tuloarvio			19,5	109	0	60	60
Määräraha			-1 165	-1 049	-1 057	-1 012	-1 012
Toimintakate			-1 146	-940	-1 057	-952	-952
Määrärahan muutos %			12,2	-10,0	0,7	-4,2	-4,2
Määrärahan muutos euroina			-127	116	-8	45	45
Lukio-opetus							
			TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio			54	27	48	36	36
Määräraha			-2 545	-2 558	-2 591	-2 667	-2 667
Toimintakate			-2 491	-2 531	-2 543	-2 631	-2 631
Määrärahan muutos %			18,8	0,5	1,3	2,9	2,9
Määrärahan muutos euroina			-403	-13	-33	-76	-76

Valiokunnan henkilöstöm uutosesitykset TAE 2011

- 1 koulunkäyntiavustaja-iltapäivätoiminnan ohjaaja (Talma, ei kust.vaiikutusta)
- 1 kotitalouden lehtorin virka (Sipoonlahti, ei kust.vaiikutusta)
- 1 luokanopettajan virka
- 1 erityisopettajan virka
- 1 lukion ja perusk. yhteinen äidinkielen lehtorin virka (ei kust.vaiikutusta)
- 1 koulupsykologi oppilashuoltoon
- 3 lastentarhanopettajaa
- 1 koulunkäyntiavustaja
- 1 kouluisännän toimi (Sipoonlahti) 1.1.

TULOSYKSIKKÖ: LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Liikuntatoimenjohtaja Tom Sundbäck

Toiminta-ajatus

Liikunta- ja ulkoilutoiminnan tehtävänä on ylläpitää ja kehittää kunnan liikuntapaikkoja ja ulkoilualueita tarkoituksenmukaisen, monipuolisen ja turvallisen liikuntaharrastuksen mahdollistamiseksi niin kuntalaisille, seuroille, kouluille kuin päiväkodeillekin. Uusia liikuntapaikkoja rakennetaan väestönkasvu ja kuntalaisten liikuntaharrastuksen lisääntyminen huomioon ottaen. Liikuntatoimintaa ikääntyneille järjestetään ja tuetaan. Liikunta- ja ulkoilutoiminta tukee aktiivisia yhdistyksiä.

Nuorisotoiminnan toiminta-ajatuksena on nuorten vaikutusmahdollisuuksien ja hyvinvoinnin edistäminen, toiminnan järjestäminen Nikkilän ja Söderkullan taajamissa 7 vuotta täyttäneille lapsille ja teini-ikäisille sekä erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville nuorille, edellytysten luominen paikallisten nuorisoseurojen harjoittamalle nuorisotoiminnalle ja sen tukeminen.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Vapaa-ajantoimintojen kysyntä kasvaa loppukaudella väestönkasvun myötä.

Maa- ja metsätalouden rakentamista selvitetään.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Kylätaajamien liikuntapaikkaverkostoa laajennetaan ja täydennetään.	Myönnetään rakentamisavustusta.	2011–2013	Tasavertaisuus. Yksi uusi tai peruskunnostettava liikuntapaikka/vuosi.
Eläkeläisten määrän kasvaessa heille suunnattua liikuntatoimintaa lisätään.	Järjestetään ohjattua toimintaa.	2011–	Fyysisen kunnon säilyttäminen Osallistujamäärän kasvu
Sipoonkorven ja saariston virkistysmahdollisuuksia kehitetään.	Neuvotteluja käydään maanomistajien kanssa.	2011–	Luontoon tutustuminen 1–5 km uutta reitistöä/vuosi

Söderkullan monitoimitalon rakentaminen tulee aloittaa, koska nuoriso liikkuu ja viettää aikaa yhä enemmän Söderkullan keskustassa ja koska Söderkullan kartanon alueella sijaitsevien parakkien vuokrasopimus päättyy tammi-kuussa 2012.	Söderkullan monitoimitalon suunnittelu tulee aloittaa yhdessä Kulttuuripalveluiden ja kansalaisopiston kanssa	2011–	Söderkullaan pysyvät, asianmukaiset ja keskeisellä paikalla sijaitsevat nuorisotilat Etelä-Sipoon nuorison tarpeet huomioiden. Hanke valmiina vuonna 2014.
Koulupudokkaat saadaan koulutuksen piiriin tai työelämään.	Etsivä työpari työskentelee yhteistyössä kunnan eri toimijoiden, työvoimaviranomaisen, poliisin ja seurakuntien kanssa.	2011–	Sipoossa entistä vähemmän syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Vuosittainen arvio pudokkaiden määrästä seurantaan.
Uimarannan rakentaminen meren ääreen	Kunta myy jonkin kiinteistön rahoittaakseen mantereen puolelta meren rannalta hankittavan uimarannan.		Sipoo saa vihdoin meriuimarannan mantereen puolelle.

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Söderkullan nuorisotilan kävijämäärä kasvaa.	Nuoret otetaan entistä enemmän mukaan toiminnan suunnitteluun.	Kävijätilasto
Söderkullan monitoimitalon suunnittelu alkaa.	Söderkullan monitoimitalon suunnittelu aloitetaan yhdessä Kulttuuripalveluiden ja kansalaisopiston sekä käyttäjien kanssa.	Söderkullan monitoimitalon suunnittelu on aloitettu.
Työttömät nuoret motivoidaan hakeutumaan työelämään tai koulutukseen.	Etsivä työpari pyrkii tavoittamaan kaikki kunnan alle 29-vuotiaat työttömät.	Tavoitettujen nuorten määrä suhteessa työttömiin

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Määrätavoitteet</u>			
Ulkoilureittien käyttökertoja	44 348	45 000	45 500
Monitoimihallin käyttökertoja	32 216	39 000	35 000
Muiden liikuntasalien käyttökertoja	30 229	40 000	35 000
Kunnan omistamia nuorisotiloja	3	3	3
Kunnan tukemia nuorisoseurantaloja	10	10	11
Omien tilojen käyttötunteja	3 222	4 500	4 500
Tukea saavien yhdistysten tilojen käyttötunteja	3 660	3 300	4 000
– josta nuorisotoiminta	987	1 100	2 000

–	TP 2009	TA 2010	TA 2011
Taloudellisuustavoitteet			
Toiminta-avustukset/asukas			
– liikuntatoiminta	8,68	8,75	8,85
– nuorisotoiminta	2,30	2,25	2,30
Toimintamenot/asukas			
– liikuntatoiminta	86,02	95,00	95,00
– nuorisotoiminta	24,41	27,00	30,00
Toimintamenot/7–29-vuotiaat			
– nuorisotoiminta	93,85	98,35	103,50

Liikunta- ja nuorisopalvelut

	1 000 €	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio			141	355	195	199	199
Määräraha			-2 156	-2 354	-2 524	-2 528	-2 528
Toimintakate			-2 016	-1 999	-2 329	-2 329	-2 329
Määrärahan muutos %			6,6	9,1	7,2	0,2	0,2
Määrärahan muutos euroina			-134	-197	-170	-4	-4
Asukkaat	31.12.		19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas		-101	-111	-126	-124	124
Henkilöstö 31.12.							
Työpanos laskennallisina virkoina	htv		20,6	19,5	20,7	21,8	22
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv		-104 681	-120 702	-122 099	-115 751	115 751

TULOSYKSIKKÖ: KULTTUURIPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Kulttuurijohtaja Anne Laitinen

Toiminta-ajatus

Kulttuuripalvelut-yksikkö tarjoaa monipuolisia kulttuurielämyksiä kaikenikäisille yhteistyössä paikallisten yhdistysten, taiteilijoiden ja taiteenharrastajien kanssa. Lisäksi Kulttuuripalvelut vaalii paikallista identiteettiä ja paikallisia perinteitä ja välittää niitä myös uusille kuntalaisille.

Kirjasto edustaa tiedon ja kulttuurin kokonaisuuden saatavuutta. Kirjasto on kaikenikäisten kohtaamispaikka. Kirjasto innostaa lapsia ja nuoria lukemisen pariin.

Matkailutoiminnan painopisteenä on saaristomatkailu, jota kehitetään yhteistyössä paikallisten yrittäjien ja naapurikuntien kanssa.

Kansalaisopiston toiminta-ajatuksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä sekä tarjota välineitä nykyaikaisessa yhteiskunnassa tarvittavien kansalaisvalmiuksien kehittämiseen ja tarjota keinoja syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

- Kansallisen luettelointiformaatin muutos edellyttää kirjastojärjestelmän muuttamista lähivuosina. Kirjastojärjestelmän muutos mahdollistaa myös paremmat yhteisölliset verkon kautta tarjottavat kirjastopalvelut.
- Sipoon kunnankirjasto täyttää ensi vuonna 150 vuotta.

- Nikkilän keskustassa tapahtuvat muutokset mahdollistavat kulttuuripalvelujen keskittämisen ja kehittämisen. Kun Kuntalan toiminnot siirtyvät Isolta Kylätieltä Itäiseen Jokipuistoon, kunnan Kulttuuripalvelut näkee mahdollisuuden sijoittaa kansalaisopiston, taidekoulujen ja yhdistysten toimitiloja tyhjentyneeseen tilaan sopivasti koulujen ja kirjaston läheisyyteen. Ajatuksena on muodostaa yhtenäinen Kulttuurikäytävä, joka kulki Vanhalta kunnantalolta eli Komulta Juhlatalon kautta aina Artborgiin asti. Kulttuurikäytävän alueella olisi tarjolla kerroksellista rakentamista ja kiinnostavaa arkkitehtuuria sekä niitä yhdistäviä viihtyisiä viheralueita.
- Kunnalle on alustavasti myönnetty valtionosuutta uuden kirjastoauton hankintaan vuonna 2011. Kirjastoauton lainausluvut ovat viime vuosina laskeneet, varsinkin iltapysäkkien osalta.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Nikkilän keskustaa kehitetään viihtyisämmäksi.	Kulttuurikäytävähanke Yhteistyömuotoja käynnistetään Kulttuuripalvelujen ja Kehitys- ja kaavoituskeskuksen välillä. Seminaareja	2011–2013	Kulttuurikäytävä tarjoaa esteettisiä elämyksiä ja viihtyvyyttä, mikä lisää Nikkilän vetovoimaa. Verkostoituminen (tahojen määrä) Asiakaskyselyt
Asianmukaiset taideopetustilat järjestetään Etelä-Sipooseen ja Nikkilään.	Sipoon kansalaisopiston ja taidekoulun Söderkullan kartanon alueella olevien tilapäisten tilojen vuokra-aika päättyy vuonna 2012. Uudet vähintään vastaavat tilat tulee sijoittaa Etelä-Sipooseen. Nikkilässä on taideopetusta tarjottu kunnan varikolla, joka lähivuosina poistuu käytöstä. Korvaavat tilat tulee löytää Nikkilän keskustan alueelta.	2011–2013	Kunnan kasvu edellyttää taideopetustiloja taajamiin. Yhteistyö eri taideopetustahojen välillä paranee. Tyytyväiset asiakkaat Kansalaisopiston ja muun taideopetuksen tilantarpeesta laaditaan kevään 2011 aikana selvitys.

<p>Saaristomatkailua kehitetään.</p> <p>Matkailun koordinointia Sipoon kunnan sivistystoimen ja Kehitys- ja kaavoituskeskuksen välillä selkeytetään.</p>	<p>Simsalön saarelle kehitetään kulttuuripainotteista kurssi- ja leiritoimintaa yhteistyössä mm. saaristoyrittäjien ja saaristoalaisten kanssa.</p> <p>Pyritään löytämään rahoitusta vanhan kansakoulun kunnostamiseen.</p> <p>Koko matkailu, saaristomatkailu mukaan lukien, siirretään Kehitys- ja kaavoituskeskuksen alaisuuteen.</p> <p>Matkailuyrittäjien kanssa tehtävä kehittämissuunnitelma ja yhteistyö siirtyvät Kehitys- ja kaavoituskeskukselle, kuten myös matkailumarkkinointi. Kirjastot toimivat kunnan matkailuneuvontapisteinä.</p>	<p>2011–2013</p>	<p>Saaristomatkailulla on myönteinen imago vaikutus koko kunnalle.</p> <p>Matkailuelinkeinon edellytykset paranevat.</p> <p>Palvelutarjonta monipuolistuu ja lisääntyy.</p> <p>Kunnan ja matkailuyrittäjien yhteistyö paranee.</p> <p>Maakunnalliset matkailun tulo- ja työllisyyspalvelut.</p>
<p>Kirjastoautotoiminnalle pyritään löytämään korvaavat palvelut.</p>	<p>Yhteistyössä koulutoimen, päivähoiton ja vanhustenhuollon kanssa sovitaan, miten kirjaston palvelut saadaan tarjottua asiakkaille, jotka eivät pääse pääkirjastoon tai Söderkullan kirjastoon.</p>	<p>2011</p>	<p>Investointi uuteen kirjastoautoon säästyy</p> <p>Kirjastoaineistoa lainataan kouluihin ja päiväkoteihin sama määrä kuin on lainattu kirjastoautosta.</p> <p>Jatkuva tilastoseuranta</p>

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
<p>Kirjaston aukioloaikoja lisätään.</p>	<p>Kirjaston aukioloaikoja lisätään 10–15 t/viikko työaikajärjestelyjen avulla.</p>	<p>Jatkuva lainaus- ja kävijäseuranta</p> <p>Asiakaskyselyvertailut</p>
<p>Kulttuuripalvelujen markkinointia parannetaan.</p>	<p>Taideopetustahojen tiedottaminen koordinoidaan. Verkkopalveluja parannetaan.</p> <p>Panostetaan sosiaaliseen mediaan.</p>	<p>Kävijätilastointi</p>

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<u>Määrätavoitteet</u>			
Kirjasto:			
– lainoja/asukas	13,9	15	15
– kirjastokäyntejä/asukas	8,3	8	8
– verkkokäyntejä	308 493	342 684	376 000
– verkkokäyntejä/asukas	17,3	19	20
Kansalaisopisto:			
– opetustunteja	11 716	10 700	10 700
– kurssilaisia	8 797	7 500	8 500
Kulttuuri- tai yhteistyötapauksia	71	55	65
Taiteen perusopetukseen osallistuvia lapsia	740	850	870

Taloudellisuustavoitteet

Toimintamenot/asukas			
– kulttuuripalvelut	28,8	20	25
– kirjastoaineistokulut	9,5	7,5	8,5

Kulttuuripalvelut

	1 000 €	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio			236	241	272	277	277
Määräraha			-2 246	-2 360	-2 915	-2 985	-2 985
Toimintakate			-2 010	-2 119	-2 643	-2 708	-2 708
Määrärahan muutos %			8,6	5,1	23,5	2,4	2,4
Määrärahan muutos euroina			-177	-114	-555	-70	-70
Asukkaat	31.12.		19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas		-101	-117	-143	-145	145
Henkilöstö 31.12.							
Työpanos laskennallisina virkoina	htv		26,2	24,7	25,37	26,7	27
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv		-85 724	-95 528	-114 893	-111 798	111 798

TOIMIALA: TEKNIikka- JA YMPÄRISTÖVALIOKUNTA

VASTUUALUE: TEKNIikka JA YMPÄRISTÖ

VASTUUHENKILÖ: Tekninen johtaja Veikko Raiskila

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		14 548	16 076	20 030	19 331	19 331
Määräraha		-13 152	-14 259	-15 571	-16 111	-16 111
Toimintakate		1 396	1 817	4 459	3 220	3 220
Määrärahan muutos %		20,7	8,4	9,2	3,5	3,5
Määrärahan muutos euroina		-2 255	-1107	-1312	-540	-540
Toimintakatteen muutos %		-48,0	30,1	145,5	-27,8	-27,8
Toimintakatteen muutos euroina		-1 291	420	2 642	-1 239	-1 239
Suunn.muk. poistot		-4318	-4833	-4 600		-4 600
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	70	101	242	172	172
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	129,8	138,3	137	138,6	138,6
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-101 325	-103 103	-113 657	-116 239	-116 239
Toimintakulut		-13 152	-14 259	-15 571	-16 111	-16 111
Palkat ja palkkiot		-3 428	-3 694	-3 997	-4 094	-4 094
Henkilösivukulut		-989	-998	-1 115	-967	-967
Henk.korvaukset		74	61			
Henkilöstökulut		-4 342	-4 631	-5 112	-5 061	-5 061
Asiakaspalvelujen ostot		-11				
Muiden palvelujen ostot		-5 248	-5 427	-5 606	-6 041	-6 041
Palveluiden ostot		-5 259	-5 427	-5 606	-6 041	-6 041
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 880	-2 946	-2 956	-3 215	-3 215
Avustukset		-80	0	-81	-81	-81
Vuokrat		-564	-1 079	-1 780	-1 672	-1 672
Muut toimintakulut		-26	-176	-36	-40	-40
Toimintatuotot		14 548	16 076	20 030	19 331	19 331
Myyntituotot		3 861	4 005	4 373	4 482	4 482
Maksutuotot		391	496	498	525	525
Tuet ja avustukset		61	28	44	47	47
Vuokratuotot		9 915	11 281	14 886	14 067	14 067
Muut toimintatuotot		320	266	229	210	210

Toiminta-ajatus

Osasto tarjoaa kuntalaisille viihtyisän, turvallisen ja toimivan elinympäristön rakennuttamalla ja ylläpitämällä Sipoon kunnallistekniikkaa ja toimitiloja sekä ohjaamalla ja valvomalla kunnassa tapahtuvaa rakentamista.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Taloudellisen taantumien ennustetaan suunnitelmakauden aikana kääntyvän loivaksi kasvuksi. Tämä vaikuttaa myös Tekniikka- ja ympäristöosaston työmäärää lisäävästi osaston kaikilla toimialoilla. Kunnan kasvustrategian tarkoittama voimakkaan kasvun kausi alkanee kuitenkin aikaisintaan vuonna 2013.

Kunnan organisaation kehittämishanke saattaa vaikuttaa suuresti osaston kaikkiin toimintoihin. Osasto odottaa organisaatioilmaston paranemista ja varautuu organisaatorakenteen muutoksiin aivan suunnitelmakauden alusta alkaen.

Osasto hakee uusia yhteistyökumppaneita ja verkostoitumista alan muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmakaudella ajankohtaistuvat ainakin vesihuollon ja maataloushallinnon järjestämistä koskevat hankkeet. Alkava KUUMA-yhteistyö tarjoaa uusia mahdollisuuksia osaston toiminnan kehittämiseen.

Osaston strategisena tavoitteena on omalta osaltaan varmistaa kunnan kasvustrategian toteutuminen huolehtien samalla kunnan julkisen ympäristön ja kiinteistökannan laadun parantamisesta ja arvonsäilyttämisestä.

TULOSYKSIKKÖ: TALOUS JA HALLINTO

VASTUUHENKILÖ: Taluspäällikkö Helena Enari

Toiminta-ajatus

Tulosyksikkö huolehtii osaston talous- ja hallintotehtävistä, palvelee valiokuntaa, hoitaa asumiseen liittyvät lainoitus- ja avustusasiat sekä tekee asukasvalinnat Kunta-asunnot Oy:n omistamiin asuntoihin. Yksikön määrärahaan sisältyvät myös pelastustoimintaan varatut määrärahat.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Mahdolliset organisaatiomuutokset vaikuttavat merkittävästi tulosyksikön toimintaan ja tehtäviin.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuosittain seurattavat mittarit
Tukipalveluiden kehittäminen	Talouden suunnittelu- ja seurantatavan selkeyttäminen	2011–2012	Talouden suunnittelun ja seurannan tehostuminen: osaston taloussuunnitteluprosessi selkeämpi ja sekä yksiköiden että osaston taloudellinen tilanne paremmin tiedossa

Asuntotuotannon oikea suuntaaminen	Asuntopoliittisen ohjelman päivittäminen, seudullisiin yhteistyöhankkeisiin osallistuminen sekä asuntotarpeiden ja -toiveiden kartoittaminen	2011–2013	Kasvustrategiaa vastaava tehokas ja tarkoituksenmukainen asuntotuotanto: asuntotuotantoalueet, asuntotyypit ja asumismuodot strategian mukaiset ja asuntotarpeita ja -toiveita huomioon ottavat
------------------------------------	--	-----------	---

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Talouden seuranta systematisoidaan	Talouden seurantajärjestelmän ja -tavan luominen osastolle yhteistyössä Talous- ja hallintokeskuksen ja osaston tulosityksiköiden kanssa	Osastolla selkeä ja säännöllinen talouden seuranta

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<i>Asuntoasiat</i>			
Myönnettäviä lainoja	3	0	2
Myönnettäviä avustuksia	33	15	15

Talous ja hallinto

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		48	31	56	37	37
Määräraha		-2 320	-2 264	-2 500	-2 489	-2 489
Toimintakate		-2 272	-2 233	-2 444	-2 452	-2 452
Määrärahan muutos %		1,4	-2,4	10,4	-0,4	-0,4
Määrärahan muutos euroina		-31	56	-236	11	11
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-114	-124	-132	-131	131
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	7,4	7,2	9	7	7
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-313 507	-314 406	-277 778	-355 614	355 614

TULOSYKSIKKÖ: RAKENNUSVALVONTA

VASTUUHENKILÖ: Rakennusvalvontapäällikkö Kyösti Piipponen

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä huolehtii tekniikka- ja ympäristövaliokunnan lupajaosto. Rakennusvalvonta-tulosityksikkö valvoo rakennustoimintaa yleisen edun kannalta ja huolehtii siitä, että rakentamisesta annettua lainsäädäntöä ja määräyksiä noudatetaan. Lisäksi yksikkö huolehtii poikkeamispäätösten valmistelusta, rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä ja

valvoo rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa sekä vastaa kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Kunnan strategian mukaisen voimakkaan väestö- ja työpaikkamäärän kasvun toteuttaminen edellyttää varautumista Rakennusvalvonnan toimintaresurssien lisäämiseen taloussuunnitelmakaudella. Rakentamisen painopiste muuttunee erillispientaloista tiiviimpään ja tehokkaampaan rakentamiseen. Rakennushankkeiden muuttuminen vaativammiksi aiheuttaa tarvetta erikoisosaamisen ja asiantuntemuksen lisäämiseen.

Uudet energiamääräykset tulevat voimaan vuonna 2012 ja ne vaikuttavat lupakäsittelyyn ja valvontaan.

Rakennetun ympäristön siisteyden ja kunnossapidon valvontaan kohdistuvat paineet kasvavat entisestään väestönkasvun ja uusien toimintojen sijoittamisen seurauksena.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Rakennuslupahakemusten, poikkeamispäätöshakemusten ja suunnittelutarveratkaisujen käsittely	Lupaprosessin tehostaminen ja asiakaspalvelun parantaminen	2011–2012	Rakennuslupa/käsittelyaika Poikkeamispäätös/Suunnittelutarveratkaisu/käsittelyaika

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
80 % rakennuslupahakemuksista käsitellään 2 kk:n kuluessa.	Valmisteluprosessin tehostaminen	Käsittelyaika
Poikkeamispäätöshakemusten ja suunnittelutarveratkaisujen käsittelyaika on 4 kk.	Valmisteluprosessin tehostaminen	Käsittelyaika

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
Myönnettäviä rakennuslupia	261	400	400
Myönnettäviä toimenpidelupia	74	50	60
Poikkeamispäätöksiä, suunnittelutarveratkaisuja ja lausuntoja	147	150	110
Rakennuslupien käsittelyaika 80 %:n osalta (kk)	3,2	2,4	2
Poikkeamispäätösten ja suunnittelutarveratkaisujen keskimääräinen käsittelyaika (31.12.), kk	11,5	4	4

Rakennusvalvonta

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		387	462	479	511	511
Määräraha		-591	-607	-671	-664	-664
Toimintakate		-204	-145	-192	-153	-153
Määrärahan muutos %		83,5	2,7	10,5	-1,1	-1,1
Määrärahan muutos euroina		-269	-16	-64	7	7
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-10	-8	-10	-8	8
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	8,9	9,6	12	10,6	11
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-66 404	-63 232	-55 917	-62 613	62 613

TULOSYKSIKKÖ: YMPÄRISTÖNSUOJELU

VASTUUHENKILÖ: Ympäristösuojelupäällikkö Christel Kyttälä

Toiminta-ajatus

Ympäristönsuojeluviranomaisena toimii tekniikka- ja ympäristövaliokunnan ympäristönsuojelujaosto. Ympäristönsuojelu-tulosyksikkö vastaa kunnassa alan valvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä huolehtii siitä, että ympäristönsuojelusta annettua lainsäädäntöä ja määräyksiä noudatetaan. Yksikkö valmistelee ympäristönsuojelua koskevat lupahakemukset kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsiteltäviksi.

Lisäksi yksikkö huolehtii maatalouselinkeinoja koskevien säädösten täytäntöönpanosta kunnassa.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Kansallisen maaseututoimen hallintouudistusehdotuksen mukaisesti (maa- ja metsätalousministeriön muistio 005/2008) Sipoo sitoutuu järjestämään maaseututoimen alueellisena toimintana. Alueellinen maaseututoimi aloittaa toimintansa viimeistään 1.1.2013.

Valtion ympäristöhallinnon uudistaminen heijastuu myös kunnan ympäristönsuojelutoimintaan tehtävä- jaon muutoksista johtuen.

Useat mittavat lakimuutoshankkeet, kuten jäte-, vesi- ja ympäristönsuojelulain uudistukset, vaikuttavat toimintaan.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Ympäristöohjelma tehokkaasti käyttöön	<ul style="list-style-type: none"> – Vuonna 2010 valmistuvan ympäristöohjelman täytäntöönpano – Toiminnan koordinoijana tehtävään palkattu ympäristösuunnittelija 	2011–	<ul style="list-style-type: none"> – Ympäristöohjelman käyttö työkaluna ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi – Ympäristöohjelma toimintatapojen ohjaajana

Vesistöjen hyvinvointi	<ul style="list-style-type: none"> – Osallistuminen Sipoonjokeen kohdistuvaan hankkeeseen ”Lohikalaa Suomenlahdelta Salpausselälle” – Järvien perustilan selvityksen, kuormitus selvityksen sekä kunnostussuunnitelman laatiminen 	2011–2013	<ul style="list-style-type: none"> – Sipoonjoen luontaisen taimenkannan elinolosuhteiden parantaminen ja elinmahdollisuuksien turvaaminen – Tiedon kartuttaminen pienvesistöjen tilasta
Ympäristökasvatus	<ul style="list-style-type: none"> – Suunnitelmallisen ympäristökasvatuksen järjestäminen – Ympäristökasvatuksessa käytetään kolmannen sektorin palveluja. 	2012–	<ul style="list-style-type: none"> – Ympäristötietouden lisääminen – Ympäristökasvatus osaksi arki-toimintaa – Kaikille yhtäläinen mahdollisuus ympäristökasvatukseen

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Pienvesistöjen tilan selvitystyön aloittaminen	Yhden järven perustilan selvityksen, kuormitus selvityksen sekä kunnostussuunnitelman laadinta	Selvitystyön edistyminen /Työn valmistuminen
Hajajätevesiasetuksen toimeenpanon edistäminen	Laaditaan lista niistä Sipoon kunnan alueista, joilla voidaan mahdollisesti soveltaa normaalia vaatimustasoa lievempiä jäteveden käsittelyvaatimuksia.	Lista on valmis ja julkaistu kunnan kotisivuilla

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
<i>Ympäristönsuojeluasiat</i>			
Myönnettäviä lupia	18	18	18
<i>Maaseutuasiat</i>			
Maatalouden tukihakemuksia	876	870	870

Ympäristönsuojelu

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		77	41	13	14,0	14
Määräraha		-343	-425	-494	-494,6	-495
Toimintakate		-266	-384	-481	-480,6	-481
Määrärahan muutos %		3,6	23,8	16,3	0,1	0,1
Määrärahan muutos euroina		-12	-82	-69	-1	-1
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-13	-21	-26	-26	26
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	6,1	9,3	6	7	7
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-56 228	-45 657	-82 333	-70 657	70 657

TULOSYKSIKKÖ: KATU- JA VIHERALUEET

VASTUUHENKILÖ: Kuntatekniikan päällikkö Matti Stolp

Toiminta-ajatus

Tulosyksikkö huolehtii liikenneväylien, torien, sammutusvesiasemien, puistojen ja leikkipaikkojen rakentamisesta ja kunnossapidosta, kunnan metsien hoidosta sekä jätelain, romuajoneuvolain ja yksityisistä teistä annetun lain mukaisten kunnan tehtävien hoidosta.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Uusia asemakaava-alueita otetaan käyttöön. Sipoon kasvu aiheuttaa lisääntyvää infrastruktuurin suunnittelutarvetta sekä yhteistyötä kaavoittajien kanssa.

Selvitetään uuden laiturin rakentamista Gumbostrandin yhteyslaiturin yhteyteen.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Kaava-alueiden toteuttaminen	Katujen ja puistojen rakentaminen kaavojen toteutumisen mukaan	2011–2013	Kaavojen valmistuttua alueiden nopea käyttöönotto
Nikkilän ja Söderkullan keskusta-alueet	Vanhojen katujen ja puistojen saneerauksen jatkaminen	2011–2013	Asukkaille viihtyisämpi ympäristö
Paikoitusalueen rakentaminen tai kunnostaminen Kalkkirannan ja Gumbostrandin laituri-alueiden luo	Selvittäminen	2011	Pysäköintialueen saaminen

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Katuvalojen ohjausta ja toimintavarmuutta parannetaan.	Kymmenen katuvalojen ohjauskeskuksen uusiminen	Kymmenen uusittua katuvalojen ohjauskeskusta

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
Kunnan kunnossapitämiä teitä ja väyliä, m	51 500	57 640	59 000
Tievalaistus, valopisteitä	3 740	3 460	3 600
Rakennettuja ja hoidettuja puistoja, ha	40	42	42
Metsäalueita, metsänhakkuu, m ³	3 157	1 200	2 100

Katu- ja viheralueet

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		278	292	249	252	252
Määräraha		-2 159	-2 197	-1 996	-2 364	-2 364
Toimintakate		-1 881	-1 904	-1 747	-2 112	-2 112
Määrärahan muutos %		77,3	1,7	-9,1	18,4	18,4
Määrärahan muutos euroina		-941	-38	201	-368	-368
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	-95	-106	-95	-113	113
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	12,5	14,1	12	13,5	14
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-172 720	-155 794	-166 325	-175 074	175 074

TULOSYKSIKKÖ: VESIHUOLTO

VASTUUHENKILÖ: Kuntatekniikan päällikkö Matti Stolp

Toiminta-ajatus

Tulosyksikkö huolehtii kunnan vesi- ja viemärlaitostoiminnassa tehtävästä kunnossapidosta, rakentamisesta ja kehittämisestä.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Uusia asemakaava-alueita otetaan käyttöön. Sipoon kasvu aiheuttaa lisääntyvää vesihuollon suunnittelutarvetta.

Haja-asutus- ja kyläalueiden vesihuoltoa toteutetaan kehittämissuunnitelman mukaisesti ja työssä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan asetus talousvesien käsittelystä haja-asutusalueella.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Kaava-alueiden toteuttaminen	Vesihuollon rakentamisen kaavojen toteuttamisen mukaan	2011–2013	Kaavojen valmistuttua alueiden nopea käyttöönotto
Nikkilän keskusta-alue	Vanhojen betoniviemäreiden ja valurautavesijohtojen saneerauksen jatkaminen	2011–2013	Häiriöttömämmän vesihuollon turvaaminen alueelle, vuotovesimäärän pieneneminen
Hajajätevesiasetuksen määräaikaan vastaaminen	Haja-asutus- ja kylä-alueiden vesihuollon toteuttaminen kehittämissuunnitelman ja tarpeen mukaisesti.	2011–2013	Yksityisinvestointien välttäminen

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Vanhaa vesi- ja viemäriverkostoa saneerataan 400 metriä.	Vanhan betoniviemärin, betonikaivojen ja valurautavesijohdon korvaaminen muoviputkilla ja muovikaivoilla	Vanhaa vesi- ja viemäriverkostoa saneerattu 400 metriä

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TA 2011
Vesilaitos			
– myyty vesimäärä, m ³	941 072	1 000 000	1 050 000
– liitettyjä kiinteistöjä	3 440	3 700	3 900
– johtoverkoston pituus, m	253 170	255 000	260 000
Viemärilaitos			
– laskutettu jätevesimäärä, m ³	1 058 877	1 200 000	1 250 000
– johtoverkoston pituus, m	231 789	234 000	240 000
Vesilaitos, vuotovesi, %	18,1	9	8
Viemärilaitos, vuotovesi, %	11,5	16	15

Vesihuolto

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		2 086	2 223	2 361	2507	2507
Määräraha		-1 345	-1 453	-1 526	-1 547	-1 547
Toimintakate		741	769	835	961	961
Määrärahan muutos %		8,7	8,1	5,0	1,3	1,3
Määrärahan muutos euroina		-108	-109	-73	-21	-21
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18740
Nettomenot	euroa/asukas	37	43	45	51	51
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	6,9	8,1	8	10,5	10,5
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-194 872	-179 419	-190 750	-147 286	147 286

TULOSYKSIKKÖ: TOIMITILAT

VASTUUHENKILÖ: Kiinteistöpäällikkö Markku Koskinen

Toiminta-ajatus

Tulosyksikkö suunnittelee, rakennuttaa, kunnossapitää ja vuokraa toimitiloja kunnan omien yksiköiden tarpeisiin sekä turvaa rakennuskannan arvon säilymistä ennakoivalla ja kestäväällä kiinteistönpidolla.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset vuosina 2011–2013

Uusi energiatehokkuusdirektiivi muuttaa merkittävästi rakentamista koko Euroopan unionin alueella. Seuraava tiukempi vaatimustaso, jossa lämmöneristämismääräyksiä tiukennetaan 20 prosenttia, tulee kansallisesti voimaan kesällä 2012. Julkisten uudisrakennusten tulee vuoden 2019 alusta alkaen olla liki nollaenergiarakennuksia.

Sivistysosaston palveluverkkoselvityksen tulokset tulevat heijastumaan kunnassa harjoitettavan omistajapolitiikan ja toimitilaohjauksen toimenpiteisiin. Velvoitteet, jotka hajajätevesiasetus kunnan rakennuskantaan kohdistaa, on täytettävä viimeistään vuonna 2016.

Investointeihin osoitetun määrärahan puitteissa ei ole mahdollista kohdistaa rakennuskantaan korjaustoimenpiteitä riittävästi.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2011–2013

Strateginen painopistealue	Toimenpide	Aikataulu	Tavoiteltu hyöty ja/tai onnistumisen arviointi Vuositain seurattavat mittarit
Korjausvelan pienentäminen	Rakenteiden ja taloteknisten järjestelmien jatkuva ylläpito ja peruskorjaaminen	2011–2013	Kiinteistöjen arvon säilyminen ja haluttaessa kohoaminen. Kehityksen seuraaminen vuosittaisilla seurantalaskelmilla.
Resurssien painottaminen ydintehtävään	Ylläpidon toimintojen järjeistämiset yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa	2011–2013	Ydinosaamisen hyödyntäminen ja resurssien vapauttaminen toiminta-ajatuksen mukaisiin tehtäviin. Rakennusten arvon parempi säilyminen. Kiinteistönhoidon tason kohoaminen.

Toimitilakannan kehittäminen vastaamaan palveluverkkojen tarvetta	Toimitilakannan suunnitteleminen mahdollisimman monikäyttöiseksi ja olemassa olevaa toimitilakannan hyödyntäminen mahdollisimman tehokkaasti	2011–2013	Taloudenpidon tehostuminen: <ul style="list-style-type: none"> – menosäästöt, työpanosten rationaalisempi käyttö – myyntitulot
---	--	-----------	--

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2011

Sitova tavoite	Toimenpide	Mittari
Huoltokirja-käytön kattavuuden lisääminen	Huoltokirjallisten kiinteistöjen määrän kasvattaminen suunnitelmallisesti	Viiden uuden kiinteistön liittäminen FacilityInfoon, niissä toimivien osapuolten kouluttaminen käyttämään huoltokirjaa
Toimintasuunnitelma hajajätevesiasetuksen tarkoittamien kiinteistöjen vesihuollolle	Asetuksen tarkoittamien kiinteistöjen kartoittaminen Toimintasuunnitelman laatiminen po. kiinteistöjen jätevesien käsittelemiseksi asetuksen edellyttämään puhdistusasteeseen	Suunnitelman valmistuminen vuonna 2011

Tunnusluvut

	TP 2009	TA 2010	TAE 2011
<i>Kunnan hallinnassa olevat rakennukset</i>			
Rakennuksia (ilman ulkorakennuksia)	110	111	113
Tilavuus, m ³	425 580	443 920	451 330
Kerrosala, m ²	104 981	105 487	106 446
<i>Vuokralle annetut asuin- ja liikehuoneistot ym.</i>			
Kunnan suoraan omistamia asuinkäytössä olevia huoneistoja, kpl	105	102	106
Muita huoneistoja, kpl	13	14	14

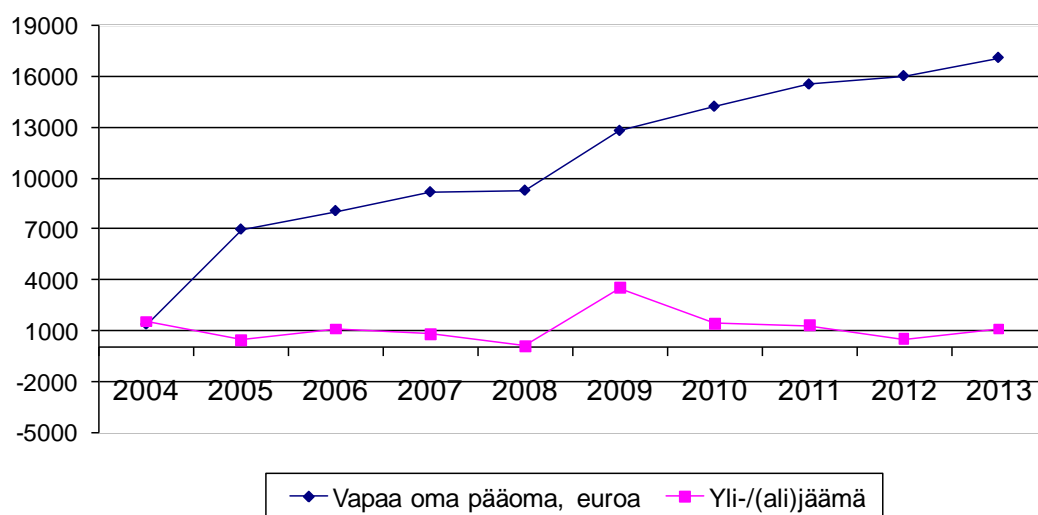
Toimitilat

	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011
Tuloarvio		11 671	13 028	16 872	16 010	16 010
Määräraha		-6 395	-7 314	-8 384	-8 553	-8 553
Toimintakate		5 276	5 714	8 488	7 457	7 457
Määrärahan muutos %		16,3	14,4	14,6	2,0	2,0
Määrärahan muutos euroina		-895	-918	-1 070	-169	-169
Asukkaat	31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740
Nettomenot	euroa/asukas	265	317	460	398	-398
Henkilöstö 31.12.						
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	88	90	90	90	90
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-72 675	-81 264	-93 157	-95 034	95 034

TULOSLASKELMAOSA

2011–2013

SIPOON KUNNAN TULOS JA KUMULATIIVINEN TULOS VUOSINA 2004–2013

TULOSLASKELMA

VASTUUHENKILÖ (toimintakatteen jälkeiset erät): Talous- ja hallintojohtaja

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkokuluihin ja muihin rahoituskuluihin sekä pitkävaikutteisiin omaisuuden jaksottamisesta aiheutuviin poistoihin ja arvonalentumisiin sekä tarvittaviin uusinvestointeihin.

Tulorahoituksen riittävyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Talousarvion tuloslaskelmaosa sisältää kaikki toiminnan menot ja tulot. Tämä tarkoittaa, että sisäiset suoritukset, ostot ja myynnit sekä sisäiset vuokrat sisältyvät tuloslaskelmaosan menoihin ja tuloihin.

Tuloslaskelmassa esitetään myös valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot toimintakatteen jälkeisistä eristä, jotka ovat verotulot, valtionosuudet, korkotuotot ja korkokulut sekä rahoitustuotot ja rahoituskulut. Talousarvion tuloslaskelmaan sisällytetään myös suunnitelmat tilikauden tuloksen käsitelystä.

Toimintakate osoittaa, paljonko toimintakuluista jää katettavaksi verotuloilla, käyttötalouden valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla.

Vuosikate kuvaa kunnan rahoitustulosta ja se osoittaa mm., riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot, eli käyttöomaisuuden poistot.

Kun vuosikatteesta vähennetään **poistot** ja satunnaiset menot ja lisätään satunnaiset tulot, saadaan tilikauden budjetoitujen menojen ja tulojen erotus, eli **tilikauden tulos**, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat tuloksenkäsitelyeriä.

VUODEN 2011 TULOSLASKELMA

SITOVAT TAVOITTEET	TAVOITETASO/SEURANTATAPA
Tasapainoinen talous.	Vuosikateprosentti on vähintään 120.

TUNNUSLUVUT	TP 2009	TA 2010	TA 2011
Toimintakate	-75 614	-76 799	-82 267
Alkuperäisen talousarvion toimintakate			
tilinpäätöksen toimintakate, poikkeama enintään, %	-3,1 %	+/-2	+/-2

Vuoden 2011 talousarvion mukaan toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena muodostuva **toimintakate** on -82,3 miljoonaa euroa. Kunnan toimintakate on negatiivinen, koska kunnan toimintakulujen kattamiseen tarkoitetuilla verotuloilla ja käyttötalouden valtionosuuksilla on merkittävä osuus toiminnan rahoituksessa. Vuonna 2011 toimintakatteen alijäämä kasvaa edellisen vuoden talousarviosta 7,1 %, eli 5,5 miljoonaa euroa.

Toimialoittain sosiaali- ja terveystoimen bruttomenot kasvavat 1,2 % (0,5 milj. euroa), sivistystoimen 3,7 % (1,6 milj. euroa), tekniikka- ja ympäristötoimen 3,5 % (0,5 milj. euroa) ja kunnanhallituksen 14,2 % (1,1 milj. euroa). Vuoden 2011 toimintatuotot vähenevät 4,1 % (1,6 milj. euroa), kun taas toimintakulut kasvavat 3,4 % (3,9 milj. euroa). Kuntien menolisäyksen arvioidaan vuonna 2011 olevan keskimäärin 3,4 %. Suunnittelukaudella 2011–2013 toimintakatteen alijäämän arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 3,7 % vuosittain.

Henkilöstökulut ovat noin 39,6 % kaikista toimintakuluista. Palvelujen ostot, joiden osuus kaikista toimintakuluista on 38,2 %, lisääntyvät 4,1 %. Aineiden ja tarvikkeiden ostot lisääntyvät 4,4 % ja avustukset 6,7 %.

Vuosikatteeksi muodostuu 7,4 miljoonaa euroa vuonna 2011, 7 miljoonaa euroa vuonna 2012 ja 7,6 miljoonaa euroa vuonna 2013. Vuosikate on vuonna 2011, samoin kuin myös vuosina 2012 ja 2013, suunnitelman mukaisia poistoja suurempi, mutta jättää liian vähän liikkumavaraa. Vuosikatteella pystytään kattamaan käyttöomaisuuden poistot. Myös rakentamisinvestointien rahoitus on pitkällä aikavälillä rahoitettava vuosikatteella.

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistot on laskettu hyväksytyin poistosuunnitelman mukaisesti. Poistot on arvioitu käyttöomaisuuden jäännösarvon 31.12.2010 mukaan. Vuoden 2011 **poistot** on arvioitu 6 miljoonaksi euroksi.

Vuoden 2011 talousarvio osoittaa +1,4 miljoonan euron **tulosta**.

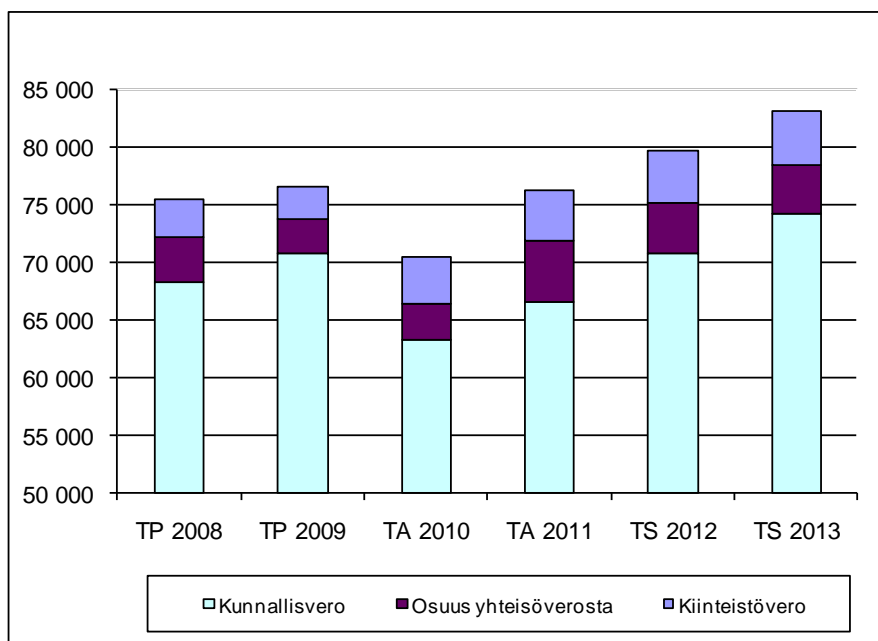
Tilikauden budjetoitu ylijäämä on samalla tasolla kuin vuoden 2010 talousarviossa. Toteutunut ylijäämä lisää kunnan taseen omaa pääomaa. Myös taloussuunnitelmakaudella tilikauden tuloksen arvioidaan muodostuvan positiiviseksi.

VEROTULOT

Kuntalain 66. §:n mukaan viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista. Kunnalle suoritettavat verot muodostuvat kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja kiinteistöverosta.

Kunnan verotulot kasvoivat vuonna 2008 12 % ja vuonna 2009 1,5 %. Vuoden 2011 talousarvio perustuu verotulojen 8,7 %:n lisäykseen vuoden 2010 talousarviosta. Vuoden 2010 ennakoarvioiden mukaan Sipoon kokonaisverotulot ylittyvät noin 3 miljoonalla eurolla vuoden 2010 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Sipoon kunnan verotulot vuosina 2008–2013, 1 000 euroa

Verolajit	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Kunnallisvero	68 226	70 716	63 200	66524	70 715	74 109
Osuus yhteisöverosta	3 936	2 901	3 100	5480	4 300	4 200
Kiinteistövero	3 190	2 900	4 100	4500	4 600	4 800
Verot yhteensä	75 352	76 517	70 400	76 504	79 615	83 109
Kasvu-%	12,0	1,5	-8,1	8,7	4,1	4,4

Kunnan tulovero

Veronalaisten ansio- ja pääomatulojen arvioidaan vuonna 2010 kasvavan noin 3,7 %. Veronalaisista tuloista palkkatulojen osuus on yli 75 %, joten palkkojen ja työllisyyden kehitys on etenkin pidemmällä aikavälillä ratkaisevaa verotulojen kannalta. Palkkatulojen ennustetaan vuonna 2011 kasvavan noin 3,5 %.

Kunnallisverotuksen perusvähennyksen määrää korotetaan vuonna 2011 ja eläketulojen verotusta kevennetään, mikä merkitsee, että tuloista tehtävät vähennykset kasvavat noin 7 %:lla. Vaikka tulopohjan arvioidaan kasvavan noin 3,7 %:lla, verotettava tulo tulee lisääntyneiden vähennysten vuoksi vähemmän noin 3 %.

Kunnan vuoden 2011 kokonaisverotuloarvio perustuu arvioihin siitä, miten entisen Lounais-Sipoon verotulojen poisjäänti vaikuttaa kunnan vuoden 2010 verotuloihin ja mikä vaikutus kunnallisveroprosentin 0,5 %:n korotuksella on kunnan tämän vuoden verotulokertymään.

Vuoden 2011 talousarvion lähtökohtina ovat muuttumaton veroprosentti (19,25), koko maan tuloverokertymän noin 2,4 %:n arvioitu kasvu ja väestönkasvun 0,7 %:n vaikutus. Kunnan jako-osuudeksi vuoden 2011 ennakoille arvioidaan noin 0,0041268830. Sipoon jako-osuus on entisen Lounais-Sipoon verotulojen poisjäännin vuoksi pienentynyt vuodesta 2010 lähtien. Vuoden 2011 verotuloarvioita tehtäessä on ollut käytettävissä ennakkotieto vuoden 2009 verotuksesta, jonka mukaan verotettavien ansiotulojen kasvu Sipoossa oli 3 % ja koko maassa 1,8 %. Vuonna 2010 tuloveron kumulatiivinen kasvu on syyskuun tilityksen jälkeen -5,1 %.

Sipoolaisten palkkatulot kasvoivat noin 1,4 % ja ansiotulot yhteensä noin 3 % vuonna 2009. Optiotulot kasvoivat noin 12 % edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2009 sipoolaisten maksuunpannut kunnallisverot olivat noin 69,2 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuodesta oli 1,9 %. Koko maan osalta kasvua oli noin 0,3 %.

Kunta sai vuonna 2009 kunnallisveroa 70,7 miljoonaa euroa ja kunnallisverokertymäksi vuonna 2010 arvioidaan noin 64,5 miljoonaa euroa, mikä on 8,8 % vähemmän kuin edellisvuonna. Vuoden 2010 talousarviossa arvioitiin kunnallisverokertymäksi 63,2 miljoonaa euroa, joka siis ylittyy noin 1,3 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2011 Sipoon ennakonpidätyksen alaisten tulojen arvioidaan kasvavan 1,6 %. Kuitenkin jäänösverojen määrä pysynee samalla tasolla kuin vuonna 2010. Kunnallisverotilitysten arvioidaan kasvavan noin 4,4 % ja kunnallisverokertymän olevan 66,5 miljoonaa euroa. Suunnittelukaudella kunnallisverotulojen arvioidaan kasvavan vuosina 2012 ja 2013 keskimäärin noin 5,7 %.

Yhteisövero

Kuntien yhteisöverokertymä väheni vuonna 2009 noin 22 % siitä huolimatta, että kuntien ryhmäosuutta korotettiin 10 prosenttiyksikköä. Yhteisöverotulojen kertymiseen liittyy kuitenkin normaalia enemmän epävarmuustekijöitä. Kuntien yhteisöverotulot lisääntyvät vuonna 2011 noin 17 % vuodesta 2010 ja niiden arvioidaan olevan 1,4 miljardia euroa. Suunnittelukauden yhteisöverolaskelmissa on lähtökohdana ollut, että kuntien 10 %:n lisäprosentti poistuu vuoden 2011 jälkeen.

Sipoon kunta sai yhteisöveroa 3,9 miljoonaa euroa vuonna 2008 ja 2,9 miljoonaa euroa vuonna 2009. Yhteisöveroa arvioidaan kertyvän vuonna 2010 noin 4,2 miljoonaa euroa, lisäystä noin 44,8 %. Yhteisöveron kertymäärä arvioidaan vuonna 2011 on 5,5 miljoonaa euroa. Suunnittelukaudella yhteisöverotulojen arvioidaan vähenevän 17,3 % vuonna 2012, kun kuntien yhteisövero-osuuden väliaikainen korotus poistuu, ja noin 2,3 % vuonna 2013.

Kiinteistövero

Kiinteistövero on laskettu muuttumattomien kiinteistöveroprosenttien pohjalta seuraavasti (voimassa oleva vähimmäis- ja enimmäismäärä suluisissa):

– yleinen kiinteistöveroprosentti	1,00 %	(0,60–1,35)
– vakituisen asuinrakennuksen prosentti	0,50 %	(0,32–0,75)
– muiden asuinrakennusten prosentti	1,10 %	(0,60–1,35)
– rakentamattoman rakennuspaikan prosentti	3,00 %	(1,00–3,00).

Kiinteistövero tuottaa Sipoon kunnalle noin 1,3 kunnallisveroprosentin verran tuloja. Vuonna 2009 kiinteistöveroja kertyi 2,9 miljoonaa euroa ja maksuunpanon ennakkotiedon mukaan noin 4,2 miljoonaa euroa vuonna 2010. Vuonna 2011 kiinteistöveron tuoton arvioidaan olevan 4,5 miljoonaa euroa, lisäystä vuodesta 2010 noin 7,1 %. Vuosina 2012–2013 kiinteistöverotulojen vuotuisen kasvun arvioidaan olevan noin 3,3 %.

VALTIONOSUUDET

Valtionosuusjärjestelmä uudistui vuoden 2010 alusta ns. yhden putken valtionosuudeksi, jolla katetaan kunnan peruspalveluja.

Kuntakohtaiset valtionosuusperusteet tarkistetaan lokakuun loppuun mennessä. Tämä johtaa siihen, että kuntakohtainen taulukko saadaan vasta marras-joulukuussa, joten lopulliset päätökset kuntien valtionosuuksista saadaan vasta loppuvuodesta. Tämä on vaikeuttanut talousarvioyötä.

Ennakkotiedon mukaan valtionosuuteen tehdään vuonna 2011 1,6 %:n indeksitarkistus. Valtionosuuslaskelmat perustuvat kesällä 2010 saatuihin alustaviin tietoihin. Sipoon kunnan käyttötalouden valtionosuudet ovat olleet noin 4–5 kunnallisveroprosentin tuoton suuruisia ja noin 11,6 % kokonaistuloista.

Sipoo sai valtionosuuksia 15,2 miljoonaa euroa vuonna 2008 ja 14,3 miljoonaa euroa vuonna 2009. Vuoden 2010 talousarviossa valtionosuuksien määräksi arvioitiin 14,8 miljoonaa euroa. Ennusteen 31.8. mukaan vuoden 2010 valtionosuudet tulevat ylittämään budjetoidut valtionosuudet noin 0,6 miljoonalla eurolla ja valtionosuuksia kertyy noin 15,4 miljoonaa euroa, mikä merkitsee noin 4,1 %:n lisäystä vuodesta 2009.

Valtionosuuksien osalta talousarviossa lähtökohtina ovat kansalliset ennusteet (+3,1 %), Sipoon kunnan väestönkasvun vaikutus sekä verontasauksen negatiivinen vaikutus. Näiden perusteella valtionosuuksien arvioidaan vuonna 2011 vähenevän 2,6 %.

Vuoden 2011 valtionosuudet lasketaan väestön 31.12.2009, eli 18 036 asukkaan, mukaisena. Verotulontasaus perustuu viimeksi valmistuneen verotuksen tietoihin, eli kaksi vuotta aiempiin tietoihin, ja se lasketaan näin ollen verovuoden 2009 asukaskohtaisten verotulojen pohjalta. Alustavan ennakkotiedon mukaan verotulojen tasausvähennys lisääntyy 0,5 miljoonaa euroa ja se on 5,5 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelma 2012–2013

Tulevan suunnittelukauden verotulontasauksesta on erityisen vaikea arvioida, koska kuntien väliset verotulosuhteet muuttuvat. Suunnittelukaudella valtionosuuksien määrä riippuu väestönkasvusta, valtion toimenpiteistä ja mahdollisista indeksitarkistuksista. Valtionosuuksia arvioitaessa ovat lähtökohtina olleet kansalliset ennusteet sekä väestönkasvun vaikutus ja verontasauksen negatiivinen vaikutus. Tämä merkitsisi valtionosuuksien noin 4,4 %:n lisäystä vuosina 2012 ja 2013.

Sipoon kunnan käyttötalouden valtionosuudet vuosina 2008–2013

1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TA 2011	TS 2012	TS 2013
VALTIONOSUUDET	19 196	19 105	19 782	20 549	20 860	21 849
- verotulontasaus	-3 992	-4 823	-4 982	-5 549	-5 200	-5 500
VALTIONOSUUDET YHTEENSÄ	15 204	14 282	14 800	15 000	15 660	16 349

MUUT RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Maksuvalmiustilanne, lainakanta ja korkotaso vaikuttavat rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Maksuvalmius tulee talousarviovuonna olemaan heikko. Rahoitustuottojen ja -kulujen osalta netto on viime vuosina jatkanut kasvamistaan. Korkotuotot ja -kulut on arvioitu kunnan anto- ja ottolainakannan, maksuvalmiusarvioiden ja nähtävissä olevan korkokehityksen mukaan.

Lainakannan lisääntymisestä huolimatta korkomenojen nettomenot ovat matalampien korkojen ansiosta vähentyneet kahden viime vuoden aikana. Kunnan lainakannan arvioidaan olevan vuoden 2010 lopussa noin 57,8 miljoonaa euroa (31.12.2009 51,7 milj. euroa). Korkomenoihin on talousarviossa varattu yhteensä 2,1 miljoonaa euroa, josta ottolainojen korkomenoja on 2 miljoonaa euroa. Vanhojen velkojen korot on laskettu velkakirjaehtojen mukaan. Uusien lainojen määrän arvioidaan olevan 15,5 miljoonaa euroa vuonna 2011. Näiden uusien lainojen koroksi arvioidaan 3 %. Lainojen velkamäärällä painotettu keskiporkko (9/2010) on 2 %.

Rahoitustuottoihin on kirjattu osingot ja osuuspääoman korot, verotilitysten korkotuotot, viivästyskorkotulot sekä kuntayhtymien peruspääoman korot.

Korkotuotot ovat yhteensä 0,05 miljoonaa euroa. Kotimaisten talletusten koron laskentaperusteena on käytetty 1,5 miljoonan euron keskiarvoa ja 1 %:n korkotuottoa. Tuloslaskelmassa esitetty korvaus peruspääomasta on korkotuottoa (= sisäisinä tuottoina) kunnalle vesihuoltoinvestointien rahoittamisesta. Korvaus lasketaan laitoksen peruspääomasta valtuuston vuosittain määräämän korkoprosentin mukaan. Vuodelle 2011 korko on laskettu 5 %:n mukaan, mikä tekee 178 700 euroa. Korkotuotot on eritelty alla olevassa taulukossa.

Korot, 1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Korkokulut	2 016	1 495	1 700	2 100	2 500	2 900
Korkotuotot	193	29	50	50	50	50
NETTO	-1 823	-1 466	-1 650	-2 050	-2 450	-2 850

Rahoitusmenoihin on kirjattu kurssitappiot, provisiot ja lainakustannukset, verotilitysten korkomenot, viivästyskorkomenot sekä muut rahoitusmenot.

Käyttöomaisuuden myyntivoitot koostuvat pääosin tonttien hankintamenon yli saatavasta myyntitulosta. Myyntivoitoksi arvioidaan talousarviovuonna 3,1 miljoonaa euroa ja suunnitteluvuosina noin 4 miljoonaa euroa/vuosi. Myyntivoitot näkyvät kirjanpidossa osana muita toimintatuottoja. Ne on esitetty erikseen tuloslaskelmaosassa, koska ne ovat merkittävä osa kunnan vuosikatteesta.

Valtuusto päättää seuraavista tuloslaskelman eristä:

	TA 2011 (euroa)
+ käyttöomaisuuden myyntivoitot	3 150 000
+ verotulot	76 504 000
+ valtionosuudet	15 000 000
+ rahoitustuotot ja -kulut	1 880 000

TULOSLASKELMA 2011-2013

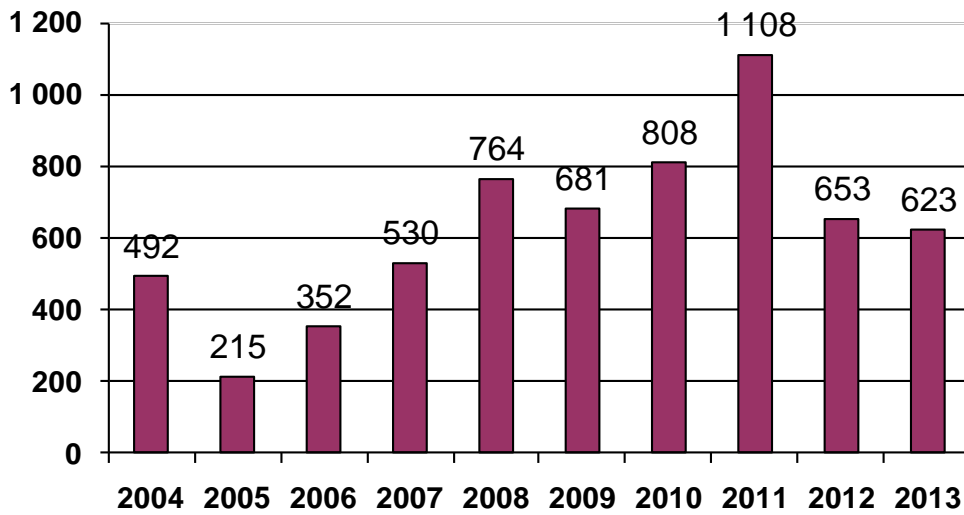
	1 000 €	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Toimintatuotot								
Myyntituotot		9 513	9 901	10 167	11 780	11 780		
Maksutuotot		5 056	5 527	5 668	6 195	6 195		
Tuet ja avustukset		794	775	675	977	977		
Vuokratuotot		10 280	11 618	15 266	14 408	14 408		
Muut toimintatuotot		1 196	4 476	6 670	3 491	3 491		
Toimintatuotot yhteensä		26 839	32 297	38 446	36 851	36 851	37 800	38 900
Toimintakulut								
Henkilöstökulut		-41 539	-42 511	-46 090	-47 104	-47 204		
Palkat ja palkkiot		-32 154	-33 072	-35 031	-37 221	-37 301		
Henkilösivukulut		-9 891	-9 872	-11 357	-10 141	-10 161		
Henk.korvaukset		507	433	298	258	258		
Asiakaspalvelujen ostot		-24 927	-23 278	-23 139	-23 872	-23 753		
Muiden palvelujen ostot		-20 734	-20 623	-20 486	-22 290	-21 831		
Palveluiden ostot		-45 661	-43 901	-43 625	-46 163	-45 584		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-6 636	-6 952	-6 435	-6 717	-6 717		
Avustukset		-4 065	-4 194	-4 523	-4 826	-4 826		
Vuokrat		-9 585	-10 082	-14 496	-14 654	-14 654		
Muut toimintakulut		-184	-271	-75	-132	-133		
Toimintakulut yhteensä		-107 668	-107 911	-115 245	-119 596	-119 119	-123 800	-128 100
Toimintakate		-80 830	-75 614	-76 799	-82 745	-82 267	-86 000	-89 200
Verotulot		75 352	76 518	70 400	76 224	76 504	79 615	83 109
Valtionosuudet		15 204	14 282	14 800	15 000	15 000	15 660	16 349
Rahoitustuotot ja -kulut		-1 661	-1 366	-1 472	-1 880	-1 880	-2 280	-2 680
Vuosikate		8 065	13 820	6 929	6 599	7 357	6 995	7 578
Poistot ja arvonalentumiset								
Suunnitelman mukaiset poistot		-4 969	-5 419	-5 500	-6 000	-6 000	-6 500	-6 500
Tilikauden tulos		3 096	8 401	1 429	599	1 357	494	1 078
Poistoeron lis (-) tai väh (+)			-3 373					
Varausten lis (-) tai väh (+)		-3 000	-1 500					
Rahastojen lis (-) tai väh (+)								
Tilikauden yli-/alijäämä		96	3 527	1 429	599	1 357	494	1 078
Toimintatuotot/Toimintakulut, %		24,9	29,9	33,4	30,8	30,9	30,5	30,4
T-menomuutos-%		9,7	0,2	6,8	10,8	10,4	3,5	7,5
Verotulojen muutos-%		12,0	1,5	-8,0	-0,4	8,7	4,4	8,6
Valtionosuudet, muutos-%		6,5	-6,1	3,6	1,4	0,0	4,4	4,4
Vuosikate % verorahoituksesta		8,9	15,2	8,1	7,2	8,0	7,3	7,6
Vuosikate / poistot, %		162,3	255,0	126,0	110,0	122,6	107,6	116,6
Vuosikate, euroa / asukas		405	749	370	352	393	365	387
Toimintakate muutos-%		4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
T-kate, %-osuus verorahoituksesta		89,3	83,3	90,1	90,7	89,9	90,3	89,7
Bruttomenot, euroa/asukas		-5 413	-5 849	-6 150	-6 382	-6 356	-6 461	-6 542

INVESTOINTIOSA

2011–2013

SIPOON KUNNAN NETTOINVESTOINNIT,
EUROA/ASUKAS VUOSINA 2004–2013

INVESTOINTIOSA

VASTUUHENKILÖT:

Aineettomat hyödykkeet	tehtävän mukainen vastuualueen/ tulosityksikön päällikkö
Maa- ja vesialueet	kehitysjohtaja
Rakennukset	kiinteistöpäällikkö
Kiinteät rakenteet ja laitteet	tehtävän mukainen vastuualueen/ tulosityksikön päällikkö
sekä koneet ja kalusto	
Osakkeet ja osuudet	tehtävän mukainen vastuualueen/ tulosityksikön päällikkö

SITOVAT TAVOITTEET

SITOVAT TAVOITTEET	TAVOITETASO/SEURANTATAPA
Investointiohjelman mukaisten kohteiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävien hoitaminen.	Investointiohjelman toteutumisen seuranta neljännesvuosittain.

Investointiosaan sisältyvät määrärahat aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä käyttöomaisuusosakkeiden ja -osuuksien hankintamenoihin. Aktivointiraja on 10 000 euroa.

Määrärahat sitovat tekniikka- ja ympäristövaliokuntaa hankeryhmittäin siten, että valtuuston päättämä määräraha on esimerkiksi uudisrakennukset, perusparannukset ja julkinen käyttöomaisuus. Tekniikka- ja ympäristövaliokunnalla on oikeus muuttaa hankeryhmittäin sisäistä määrärahajakoa rakennuskohdeiden kesken. Tekniikka- ja ympäristövaliokunnalla ei ole kuitenkaan oikeutta päättää uusista rakennuskohteista. Määräraha uusien/peruskorjattujen laitosten ensikertaista kalustamista varten sisältyy hankkeen kokonaismäärärahaan. Asianomaiset käyttäjäyksiköt vastaavat kuitenkin näistä määrärahoista sekä päättävät tällaisista hankinnoista.

NETTOMÄÄRÄRAHAT

1 000 €	TA 2010	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Uusinvestoinnit	-11 662	-4 631	-15 588	-10 729	-8 826
Perusparannukset	-3 593	-2 683	-2 303	-2 979	-5 713
Kiinteä omaisuus	1 200	-800	-1 880	2 000	3 000
Irtain käyttöomaisuus	-730	-730	-885	-660	-540
Osakkeet ja osuudet	-131	-131	-100	-133	-135
Yhteensä	-14 916	-8 975	-20 756	-12 501	-12 214

UUSINVESTOINNIT

	TA 2010	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Tuotot	850		850	1 748	1 182	760
Kulut	-12 512	4 951	-5 481	-17 336	-11 911	-9 586
Netto	-11 662	4 951	-4 631	-15 588	-10 729	-8 826
Uudisrakennukset						
Tuotot				748	192	
Kulut	-9 600	4 951	-2 269	-14 185	-8 395	-6 060
Netto	-9 600	4 951	-2 269	-13 437	-8 203	-6 060
Kiinteät rakenteet/Kunnallistekniset työt						
Tuotot	790		790	1 000	990	760
Kulut	-1 562		-1 562	-1 601	-1 536	-1 516
Netto	-772		-772	-601	-546	-756
Liikenneväylät ja puistot						
Tuotot	60		60			
Kulut	-1 350		-1 350	-1 550	-1 980	-2 010
Netto	-1 290		-1 290	-1 550	-1 980	-2 010

Uudisrakennukset

Nikkilän terveysaseman laajentaminen jatkuu vuosina 2011–2012.

Lukkarin koulun keittiön laajennus toteutetaan vuonna 2011. Laajennus turvaa ruokahuollon myös siksi ajaksi kun Nikkilän terveysaseman keittiö on poissa käytöstä terveysaseman peruskorjauksen vuoksi.

Päiväkoti Miilin vuonna 2010 alkaneet rakennustyöt valmistuvat vuonna 2011. Hansaksen päiväkodin rakentaminen aloitetaan vuonna 2012.

Kosteusvaurioituneen Leppätien koulun puretun osan tilalle rakennettava uudisrakennus valmistuu viimeistään vuoden 2012 alkupuolella.

Söderkullan keskusurheilukentän huoltorakennus valmistuu vuonna 2011.

Kiinteät rakenteet/Kunnallistekniset työt

Haja-asutusalueen vesihuollon toteuttamista jatketaan kehittämissuunnitelman mukaisesti mm. Kalkkirannan, Leolan, Paippisten ja Linnanpellon alueilla. Kaava-alueiden osalta rakentamista jatketaan mm. Hansaksen, Taasjärven ja Vaahteramäen alueilla.

Liikenneväylät ja puistot

Liikenneväylien osalta suurimmat kohteet ovat mm. Bastukärin, Hansaksen ja Taasjärven alueiden rakentaminen.

Puistojen osalta suurin hanke on Eriksnäsin leikkipuiston rakentaminen.

PERUSPARANNUKSET

	TA 2010	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Tuotot	40		40			
Kulut	-3 633	750	-2 723	-2 303	-2 979	-5 713
Netto	-3 593	750	-2 683	-2 303	-2 979	-5 713
Rakennukset						
Tuotot						
Kulut	-2 620	750	-1 840	-1 420	-2 095	-4 800
Netto	-2 620	750	-1 840	-1 420	-2 095	-4 800
Kiinteät rakenteet/Kunnallistekniset työt						
Tuotot						
Kulut	-213		-213	-313	-464	-473
Netto	-213		-213	-313	-464	-473
Liikenneväylät ja puistot						
Tuotot						
Kulut	-560		-430	-400	-350	-370
Netto	-560		-430	-400	-350	-370
Liikunta- ja virkistysalueet						
Tuotot	40		40			
Kulut	-240		-240	-170	-70	-70
Netto	-200		-200	-170	-70	-70

Rakennukset

Söderkullan koulukeskuksen peruskorjaustyöt aloitetaan vuonna 2012 ja ne valmistuvat vuonna 2013.

Itäisen Jokipuiston hallinto- ja kulttuurirakennuksiksi muutettavien rakennusten 31 ja 29 peruskorjaus aloitetaan vuosina 2012–2013.

Vanhainkodin 2C-vaiheen peruskorjaus jatkuu vuonna 2011.

Kiinteät rakenteet/Kunnallistekniset työt

Vesihuollon osalta suurin perusparannushanke on Nikkilän alueen vanhojen betoniviemäreiden ja valurautavesijohtojen korvaaminen muovijohdoilla.

Liikenneväylät ja puistot

Nikkilän ja Söderkullan keskusta-alueiden katujen perusparannustöitä jatketaan. Vanhimpia katuvalokeskuksia uusitaan ja nykyaikaistetaan.

Itäisen Jokipuiston puistoalueita raivataan ja siistitään.

KIINTEÄ OMAISUUS

	TA 2010	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Tuotot	6 350	-2 000	4 350	3 120	5 000	6 000
Kulut	-5 150		-5 150	-5 000	-3 000	-3 000
Netto	1 200	-2 000	-800	-1 880	2 000	3 000

Maa-alueiden ostosta neuvotellaan ja suunnitelmakaudella lähinnä Nikkilän, Talman ja Etelä-Sipoon alueet ovat ajankohtaisia.

Tontteja myydään Söderkullan, Nikkilän Itäisen Jokipuiston sekä Bastukärren ja Vaahteramäen alueilta.

IRTAIN OMAISUUS

	TA 2010	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Kulut	-730		-730	-885	-660	-540
Netto	-730		-730	-885	-660	-540

Irtaimistoa hankitaan terveyskeskukseen, palveluasuntoihin, ruokapalveluun ym.

Irtaimistoa hankitaan kouluihin, kirjastoihin, vapaa-ajanlaitoksiin ja päiväkoteihin.

Vuonna 2011 hankitaan 1–2 päältä ajettavaa ruohonleikkuria ja lavanostin. Vuonna 2012 vanhemman pyöräkuormaajan tilalle hankitaan uusi pyöräkuormaaja. Lisäksi suunnitelmakaudella hankitaan määrärahojen puitteissa varusteita Nikkilän väestönsuojaan.

OSAKKEET JA OSUUDET

	TA 2010	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Tuotot						
Kulut	-131		-131	-100	-133	-135
Netto	-131		-131	-100	-133	-135

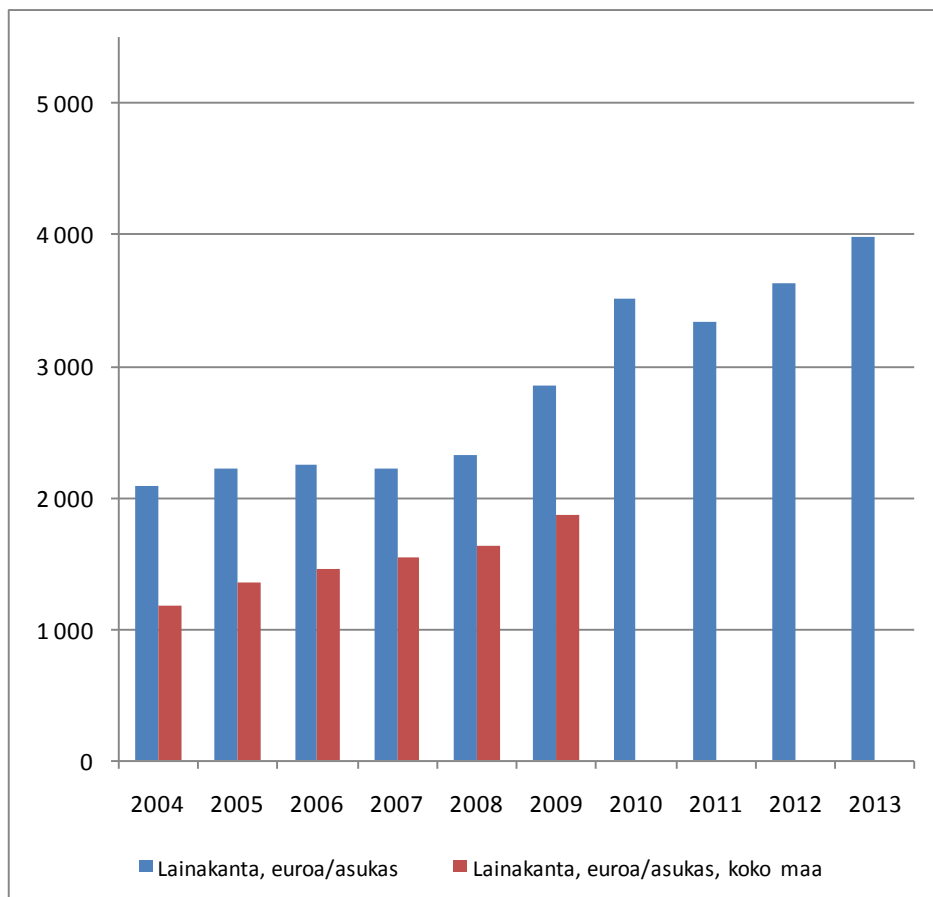
Määrärahaa varataan Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä, Kärkulla samkommun ja Samkomunen för yrkesutbildning i Östra Nyland -nimisten kuntayhtymien investointien kuntaosuuksia varten.

RAHOITUSOSA

2011–2013

SIPOON KUNNAN LAINAT VUOSINA 2004–2013, EUROA/ASUKAS

RAHOITUSOSA

VASTUUKHENKILÖ (rahoitus ja rahavarat): Talous- ja hallintojohtaja

Rahoitusosassa osoitetaan, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusjäämä on ja miten se käytetään. Talousarvion rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoitusosa esitetään rahoituslaskelmakaavan muodossa, jossa rahoitusosa on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirtaa. Tästä nähdään, miten vuosikate ja muu tulorahoitus riittävät investointien kattamiseen. Toisessa osassa arvioidaan rahoituksen rahavirtaa. Kunnan rahoituslaskelma laaditaan suoriteperusteisesti, mikä tarkoittaa, että mm. myyntituloja ja ostomenoja ei vuosikatteessa oikaista myyntisaamisilla tai ostovelvoilla.

Rahoituslaskelman rakenne ja sisältö

Toiminnan ja investointien rahavirta

Tulorahoitus muodostuu tuloslaskelmaosasta tuotavasta vuosikatteesta, satunnaisista kuluista ja tuloista sekä tulorahoituksen korjauseristä.

Tulorahoituksen korjauserät

Tulorahoituksen korjauserissä vuosikatetta oikaistaan vuosikatteeseen sisältyvillä myyntivoitoilla, jotka saadaan kiinteistöjen myymisestä.

Investointimenoja ovat investointiosan hankintamenot ja tuloja rahoitusosuudet investointimenoihin ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot. Rahoitusosuudet investointeihin koostuvat valtionosuuksista ja eräiden yhteistyökumppaneiden osuuksista investointimenoihin. Myyntitulot syntyvät kiinteistöjen myynnistä.

Rahoituksen rahavirta

Antolainojen muutokset sisältävät kunnan myöntämät lainat, sijoitukset ja lainasaamiset. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja vähennykset.

Lainakannan muutokset sisältävät arvion siitä, kuinka paljon kunta ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuoden aikana, eli lainojen lisäyksen. Pitkäaikaisten lainojen vähennykset osoittavat arvion pitkäaikaisten lainojen lyhennysten määrästä talousarviovuoden aikana.

VUODEN 2011 RAHOITUSLASKELMA

SITOVAT TAVOITTEET	TAVOITETASO/SEURANTATAPA
Lainamäärä	Lainamäärää ei kasvateta muuta kuin uusinvestointien rahoittamiseksi.
Laina asukasta kohden on alle 3 500 euroa per 31.11.2011.	Investoinnit sopeutetaan tavoitteeseen.

TUNNUSLUVUT	TP 2009	TA 2010	TA 2011
Investointien tulorahoitus, %	82,0	32,8	30,6
Lainamäärä, euroa/asukas	2 868	3 512	3 335

Tulorahoitusta on oikaistu 3,15 miljoonan euron suuruisella budjetoidulla myyntivoitolla, mikä on 3,3 miljoonan euron suuruisen budjetoitujen myyntitulojen ja 0,15 miljoonaksi euroksi arvioitujen myytyjen kiinteistöjen tasearvon välinen erotus. Toiminnan ja investointien rahavirta on talousarvion mukaan -16,6 miljoonaa euroa vuonna 2011.

Investointien tulorahoitus on suunnittelukaudella noin 39 %. Loput 61 % rahoitetaan pääomarahoituksella, eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynneillä, lainoilla tai rahavaroilla.

Lainanotto ja antolainaus

Talousarviota laadittaessa tärkeitä eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä oman pääoman muutokset. Pitkäaikaisina lainoina huomioidaan ne lainat, joiden takaisinmaksuaika on pidempi kuin yksi vuosi. Taloussuunnitelmassa lainoja ei ole eritelty pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin lainoihin, vaan lainakannan kokonaismuutokset ilmoitetaan pitkäaikaisten lainojen ryhmässä.

Kunnan velkakannan kasvu jatkuu suunnittelukauden aikana. Vuoden 2009 tilinpäätöksessä kunnan omien lainojen määrä oli noin 51,7 miljoonaa euroa ja asukasta kohden laskettuna 2 868 euroa. Vuoden 2010 lopussa lainamäärän arvioidaan olevan 57,8 miljoonaa euroa ja se on noin 3 133 euroa asukasta kohden. Talousarvion mukaan kunnan omien lainojen määrä lisääntyy vuonna 2011 4,7 miljoonaa euroa. Tällöin asukaskohtainen lainamäärä on 3 335 euroa. Lainojen lyhennykset ovat suunnittelukaudella noin 11,2 miljoonaa euroa. Vuosina 2011–2013 nettolainanotto on keskimäärin 6,7 miljoonaa euroa ja vuoden 2013 lopussa lainakanta on 78 miljoonaa euroa, mikä on 3 983 euroa asukasta kohden.

Seuraavasta taulukosta käy ilmi kunnan lainakanta vuosina 2008–2013

PITKÄAIKAISET LAINAT	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TA 2011	TS 2012	TS 2013
			*	*	*	*
Lainanotto						
Lyhennykset, 1 000 €	7 909	8 581	9 000	10 800	11 000	12 000
Lainanotto, 1 000 €	11 000	17 000	22 000	15 500	18 000	20 500
Netto, 1 000 €	-3 091	-8 419	-13 000	-4 700	-7 000	-8 500
Lainakanta, 1 000 €	46 312	51 731	64 812	62 512	69 512	78 012
Laina/asukas, €, Sipoo	2 328	2 868	3 512	3 335	3 627	3 983
Laina/asukas, €, koko maa	1 631	1 865				

* = ennuste

Vuoden 2009 tilinpäätöksen mukaan rahavarat olivat 3,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2011 talousarvion rahoituslaskelma osoittaa, että talousarviovuoden lopussa rahavaroja arvioidaan olevan noin 2,3 miljoonaa euroa. Investoinnit, joista on vähennetty rahoitusosuudet investointimenoihin ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot, ovat 20,7 miljoonaa euroa.

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2008	TP 2009	TA 2010	TAE 2011	TA 2011	TS 2012	TS 2013
	1 000 €						
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	8 065	13 819	6 929	6 599	7 357	6 995	7 578
Tulorahoituksen korjauserät	-387	-4 009	-6 200	-3 150	-3 150	-4 000	-4 500
Tulorahoitus yhteensä	7 679	9 811	729	3 449	4 208	2 995	3 078
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-18 416	-17 795	-22 156	-25 000	-25 624	-18 683	-18 974
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 753	948	1 040	1 500	1 618	1 932	2 260
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	460	4 573	6 200	3 250	3 250	4 250	4 500
Investoinnit netto	-15 203	-12 274	-14 916	-20 250	-20 756	-12 501	-12 214
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 524	-2 463	-14 187	-16 801	-16 548	-9 506	-9 136
Rahoituksen rahavirta							
Antolainasaamisten lisäykset		-15					
Antolainasaamisten vähennykset	1	12					
Antolainauksen muutokset	1	-3					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000	17 000	22 000	20 000	15 500	18 000	20 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 909	-8 581	-9 000	-10 800	-10 800	-11 000	-12 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 000	-3 000					
Lainakannan muutokset	3 093	5 416	13 000	9 200	4 700	7 000	8 500
Muut maksuvalmiuden muutokset	-115	-2 661	410	9 000	9 000	1 200	1 200
Rahoituksen rahavirta	2 978	2 756	13 410	18 200	13 700	8 200	9 700
Rahavarojen muutos	-4 546	293	-777	1 399	-2 848	-1 306	564
Rahavarat 31.12.	3 435	3 728	-97	5 127	2 279	972	1 536
Lainakanta	46 314	51 730	64 811	74 011	62 511	69 511	78 011
LISÄTIETOJA:							
Vuosikate / poistot, %	162	255	126	110	123	108	117
Investointimenojen tulorah.-%	51,5	82,0	32,8	28,1	30,6	41,8	45,3
Velka / asukas	2 327	2 868	3 512	3 948	3 335	3 627	3 983
Kunnallisvero-%	18,75	18,75	18,75	19,25	19,25	19,25	19,25
Asukasmäärä 31.12.	19 890	18 036	18 450	18 740	18 740	19 160	19 580

UUSINVESTOINNIT

1000 €	Kustannus- arvio ja sen muutokset	TA 2010	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Uudet päiväkodit, Etelä-Sipoon alue, Miili						
Tuotot						
Kulut	-3 960	-1 800	-730	-3 200	-20	-10
Kulut, ensikert.kalust.	-220			-220		
Netto	-4 180	-1 800	-730	-3 420	-20	-10
Uudet päiväkodit, Hansaksen laajennus						
Tuotot						
Kulut	-1 300	-30	-30		-470	-800
Kulut, ensikert.kalust.	-100					-100
Netto	-1 400	-30	-30		-470	-900
Nikkilän terveysaseman laajennus						
Tuotot						
Kulut	-8 320	-3 000	-419	-3 000	-6 300	-3 700
Kulut, ensikert.kalust.	-2 000				-700	-1 300
Netto	-10 320	-3 000	-419	-3 000	-7 000	-5 000
Keittiön laajennus Nikkilässä						
Tuotot						
Kulut	-3 100	-1 700	-400	-2 665	-15	-20
Kulut, ensikert.kalust.	-100			-100		
Netto	-3 200	-1 700	-400	-2 765	-15	-20
Leppätien koulun laajennus						
Tuotot						
Kulut	870			678	192	
Kulut	-5 500	-2 700	-620	-4 300	-550	-30
Kulut, ensikert.kalust.	-600			-300	-300	
Netto	-5 230	-2 700	-620	-3 922	-658	-30
Sipoon pelastusasema						
Tuotot						
Kulut	-4 830					-100
Netto	-4 830					-100
Kunnan vesi- ja viemärilaitos						
Tuotot						
Kulut		790	790	1 000	990	760
Kulut		-1 562	-1 562	-1 601	-1 536	-1 516
Netto		-772	-772	-601	-546	-756
Liikenneväylät, tekninen toimi						
Tuotot						
Kulut		60	60			
Kulut		-1 200	-1 200	-1 330	-1 760	-1 760
Netto		-1 140	-1 140	-1 330	-1 760	-1 760
Vihalueet						
Tuotot						
Kulut		-150	-150	-220	-220	-250
Netto		-150	-150	-220	-220	-250
Söderkullan keskusurheilukentän huoltorakennus						
Tuotot						
Kulut	70			70		
Kulut	-470	-250	-170	-300		
Kulut, ensikert.kalust.	-140			-100	-40	
Netto	-540	-250	-170	-330	-40	

PERUSPARANNUKSET

1000 €	Kustannus- arvio ja sen muutokset	TA 2010	Talousarvio muutosten jälkeen	TA 2011	TS 2012	TS 2013
Söderkullan koulukeskus						
	Tuotot					
	Kulut	-4 600			-1 300	-3 300
	Kulut, ensikert.kalust.	-400			-100	-300
	Netto	-5 000			-1 400	-3 600
Sipoon koulukeskuksen kokonaissuunnittelu						
	Tuotot					
	Kulut			-100		
	Kulut, ensikert.kalust.					
	Netto			-100		
Vanhusten palveluasunnot , Nikkilä						
	Tuotot					
	Kulut 2 C	-1 430	-1 280	-700	-1 200	-15
	Kulut, ensikert.kalust.	-100			-100	
	Netto	-1 530	-1 280	-700	-1 300	-15
Nikkilän terveysasema,(sis. keittiön)						
	Tuotot					
	Kulut	-8 780	-310	-280		
	Kulut, ensikert.kalust.	-1 000				
	Netto	-9 780	-310	-280		
Hallintorakennus 31 ja rakennus 29						
	Tuotot					
	Kulut	-9 700	-200	-60	-20	-680
	Netto	-9 700	-200	-60	-20	-680
Kunnan vesi- ja viemärlaitos						
	Tuotot					
	Kulut		-213	-213	-313	-464
	Netto		-213	-213	-313	-464
Liikenneväylät, tekninen toimi						
	Tuotot					
	Kulut		-400	-380	-350	-300
	Netto		-400	-400	-350	-350
Viheralueet						
	Tuotot					
	Kulut		-10	-50	-50	-20
	Netto		-10	-10	-50	-20
Söderkullan keskusurheilukenttä						
	Tuotot	150	40	40		
	Kulut	-1 041	-170	-170	-100	
	Netto	-891	-130	-130	-100	
Julkinen käyttöomaisuus, vapaa-ajantoimi						
	Tuotot					
	Kulut		-70	-70	-70	-70
	Netto		-70	-70	-70	-70

Asemakaavoitusohjelman 2011-2014 mukainen teorettinen väestökasvu vuoteen 2015

Asemakaava	Kaavan kokonais- asuinkerrosala (kem ²) (arvio)	Arvioitu toteutumis- prosentti (%) vuoteen 2015	Kaavan mahdollistama väestökasvu vuoteen 2015
N 40 Itäinen Jokipuisto II	60 000	30	360
N 41 Erottajan muutos	4 000	50	40
N 42 OP-korttelin muutos	12 500	70	175
N 43 Åkernäs in asemakaava	?	?	?
N 44 Nikkilän kartano III	175 000	20	700
Domino-korttelin muutos	10 000	70	140
Nikkilän alue yhteensä	261 500		1 415
T 3 Söderkullan portti	57 000	50	570
T 4 Taasjärvi II	11 000	95	209
T 5 Taasjärvi III	35 000	15	105
T 6 Taasjärvi IV	?	?	?
S 16 Hansas II	20 000	75	300
S 18 YL-korttelin muutos	400	100	8
S 21 Eriksnäs	100 000	30	600
Söderkullan alue yhteensä	123 400		1192
B 13 Storören (siltä osin kun ei kaavamuutoksia)	25 000	80	400
B 14 Storören muutos	17 000	100	340
B 15 Storören länsirannan muutos	1 000	100	20
B 16 Storören Örnvikinrannan muutos	400	100	8
Storören yhteensä	43 400		768
MY 2 Myyraksen kiila	6 400	30	38
Kaikki asemakaavoitus- ohjelman mukaiset alueet yhteensä	534 700		4 013

Laskentaperiaate 50 kem²/asukas.

VUODEN 2011 TALOUSARVION TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET

1 TALOUSARVION KÄSITTEET

Vastuualue

Vastuualue on luottamushenkilötoimielimen vastuulla oleva toiminnan alue käyttötalousosassa.

Talousarviossa vastuualueelle on

- määritelty todennettavissa olevat toiminnalliset tavoitteet suoritteina ja tunnuslukuina tai sanallisen arviona sekä hyväksytty määräraha ja tuloarvio.

Hanke

Hanke on toimielimen vastuulla oleva käyttöomaisuuden hankinta- ja perusparannuskokonaisuus investointiosassa. Hankkeen osalta talousarviossa on hyväksytty määräraha ja tuloarvio. Kun on kyse yksittäisestä uudisrakennuksesta tai perusparannuksesta, esitetään kustannusarvio ja aikaisemmin myönnetty määrärahat sekä hankkeen vaikutus käyttötalouteen.

Hankeryhmä

Hankeryhmä muodostuu hankkeista.

Tavoite

Toiminnallinen tavoite on valtuuston talousarviossa toimielimelle tehtäväkohtaisesti asettama määrärahan käyttötarkoitusta, palvelutuotannon määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa ohjaava tavoite, joka johdetaan kunnan toiminta-ajatuksesta. Tavoite esitetään joko tunnuslukuina tai sanallisesti. Valtuusto päättää toiminnallisista tavoitteista vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Taloudellinen tavoite muodostuu määrärahoista ja tuloarviosta. Tavoitteet on asetettava niin, että niiden toteutumista voidaan arvioida, eivätkä toimielinten ja vastuualueiden tavoitteet saa olla ristiriidassa koko kuntaa koskevien tavoitteiden kanssa.

Määräraha

Määräraha on valtuuston antama määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen vastuualueelle tai hankkeelle.

Tuloarvio

Tuloarvio on valtuuston vastuualueelle tai hankkeelle asettama tulotavoite.

Toimielin

Toimielimellä tarkoitetaan luottamushenkilöistä koostuvaa monijäsenistä päätöksentekuelintä.

Toiminnan kuvaus

Toiminnan kuvaus kertoo, miten toimielin toteuttaa kunnan toiminta-ajatusta. Vastuualueen toiminnan kuvaus johdetaan toimielimen toiminta-ajatuksesta. Yleishallinnon ja kunnan johdon sekä eri toimialojen toiminta-ajatukset on määritelty hallintosäännössä.

Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma kertoo, miten toimielimen toiminta-ajatusta toteutetaan suunnittelukaudella asetettujen tavoitteiden ja annettujen määrärahojen sekä tuloarvioiden puitteissa.

Taloussuunnitelma

Taloussuunnitelma kertoo, miten vastuualueen toiminta-ajatusta toteutetaan suunnittelukaudella asetettujen tavoitteiden ja annettujen määrärahojen sekä tuloarvioiden puitteissa.

Vastuuhenkilö

Vastuuhenkilö on viranhaltija, joka on vastuualueen/tulosyksikön esimies ja joka johtaa sen toimintaa sekä huolehtii tavoitteiden saavuttamisesta hyväksytyjen määrärahojen, ohjeiden ja määräysten puitteissa.

Tilivelvöllinen

Kuntalain mukaan valtuutetut eivät ole tilivelvöllisiä, mutta sen sijaan kunnan muiden toimielinten jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat ovat tilivelvöllisiä. Tilivelvölliset viranhaltijat hyväksytään talousarvion käsittelyn yhteydessä erillisessä liitteessä.

2 KÄYTTÖSUUNNITELMAN KÄSITTEET

Käyttösuunnitelma

Käyttösuunnitelmassa kerrotaan vastuualueiden ja tulosyksiköiden talousarviovuoden toiminnasta. Käyttösuunnitelma on toimielimen hyväksymä talousarvioon sisältyvän vastuualueen tai hankkeen tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden jaon tulosyksiköittäin tai kohteittain sisältämä asiakirja. Käyttösuunnitelma on myös viranhaltijan hyväksymä edellä mainittuun toimielimen käyttösuunnitelmaan sisältyvien tulosyksiköiden tai kohteiden osatavoitteiden, osamäärärahojen ja osatuloarvioiden jaon pienempiin osiin (yksiköihin) sisältävä asiakirja.

Tulosyksikkö

Tulosyksikkö muodostuu viranhaltijaorganisaatioyksiköstä tai sen vastuulla olevasta toiminnasta, jolla on

- oma tehtäväalue
- todennettavissa olevat tavoitteet
- osamäärärahat ja osatuloarviot, joista tulosyksikön esimies vastaa.

Osamääräraha

Osamääräraha on tulosyksikölle tai kohteelle valtuustoa alemman toimielimen antama määrältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen ja osa valtuuston vastuualueelle tai hankkeelle hyväksymää määrärahaa.

Osatuloarvio

Osatuloarvio on tulosyksikölle valtuustoa alemman toimielimen hyväksymä tulotavoite, joka on osa valtuuston vastuualueelle tai hankkeelle hyväksymää tuloarviota.

3 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE

Tavoiteosassa valtuusto hyväksyy kunnan toiminta-ajatuksen ja tavoitetilan, toimintastrategian suunnittelukaudelle sekä suunnitelman talousperusteet.

Käyttötaloulosassa valtuusto hyväksyy toimielinten vastuualueille, eli varsinaiselle toiminnalle, tavoitteet sekä myöntää tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Tuloslaskelmaosaan kootaan käyttötaloulosan määrärahojen ja tuloarvioiden toimintatulot ja -menot sekä esitetään niiden lisäksi määrärahat ja tuloarviot sellaisista tuloslaskelmaan kirjattavista eristä, jotka ovat eri toimielimille ja vastuualueille yhteisiä. Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulo- ja menot riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Mikäli investoinnin hankintamenon arvioidaan jakaantuvan kahdelle tai useammalle vuodelle, hyväksyy valtuusto investoinnin kokonaiskustannusarvion. Valtuusto tarkistaa kokonaiskustannusarviot ja päättää taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä hankkeille eri vuosille varattavista määrärahoista. Useamman vuoden aikana toteutettava investointihanke jaetaan eri vuosille arvioidun toteutumisaikataulun mukaan. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille ja valiokunnat jakavat määrärahat edelleen eri kohteisiin. Tuloarvio esitetään sille vuodelle, jolloin oikeus rahoitusosuuteen syntyy tai käyttöomaisuuden myynti tapahtuu.

Rahoitusosassa osoitetaan, kuinka paljon toiminnan ja investointien rahavirtaan ja lainanlyhennyksiin tarvitaan pääomarahoitusta sekä miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitus(yli)jäämä on ja miten se käytetään.

4 TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET

Valtuuston toimielinten vastuualueille hyväksymiä tavoitteita, määrärahoja ja tuloarvioita voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä. Toimielimet ja tulosyksiköt ovat vastuussa talousarvion menojen ja tulojen toteutumisesta siten, että valtuuston hyväksymät tavoitteet saavutetaan. Valtuuston sitovin perustein hyväksymiä määrärahoja ei saa käyttää ilman valtuuston lupaa muuhun tarkoitukseen. Valtuusto voi jakaa tehtäväalueen tai sen osan määrärahat tai tuotot netto- tai bruttomäärärahoina. Talousarvioasetelmaa hyväksyessään valtuusto päättää, että määrärahat jaetaan nettoperiaatteen mukaisesti (menojen ja tulojen erotus on sitova valtuustoon nähden).

Toimielin saa kohdentaa päätöksellään osamäärärahoja vastualueen tulosyksikköjen kesken vastualueen määrärahaa ylittämättä. Tulosyksikön esimies voi kohdentaa päätöksellään osamäärärahoja vastualueensa yksiköiden kesken tulosyksikön määrärahaa ylittämättä.

Lisähenkilökunnan palkkaamisen osalta on noudatettava toimivaltuussäännösten kohdan 12 ohjeita.

Tuloslaskelmaosan määrärahoista ja tuloarvioiden toteutumisesta sekä rahoitusosan lainanottoa ja lyhennyksiä koskevista määrärahoista vastaa kunnanhallitus.

Hankkeiden ja hankeryhmien kokonaiskustannuksiin myönnettävien määrärahojen sitovuustosit ovat seuraavat:

Taloussuunnitelman investointiosassa on kuvattu myös muiden toimielinten ja viranhaltijoiden päätösvallassa olevia hankkeita.

Aineettomat hyödykkeet

Tietokoneohjelmistot Käyttöoikeudet

Valtuusto päättää toimielimittäin hankekohtaisesti yli 100 000 euron hankintojen määrärahoista. Hankkeesta vastaava toimielin päättää 100 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa.

Muut pitkävaikutteiset menot

Valtuusto päättää yli 1 000 000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimielin päättää 1 000 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista.

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Valtuusto päättää kiinteistöjen ostojen ja myyntien määrärahoista.

Rakennukset

Valtuusto päättää toimielimittäin yli 1 000 000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimielin päättää 1 000 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti.

Kiinteät rakenteet ja laitteet (Tiet ja liikenneväylät, vesi- ja viemäriverkosto, pihat, puistot ja leikkipaikat, vesistöt, urheilu- ja ulkoilualueet, jätehuolto)

Valtuusto päättää toimielimittäin yli 1 000 000 euron hankkeiden määrärahoista. Hankkeesta vastaava toimielin (tekniikka- ja ympäristövaliokunta) päättää työohjelmassa myönnettyjen määrärahojen jaosta kohteittain. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteissa.

Muut kiinteät rakenteet ja laitteet

Valtuusto päättää toimitelimitäin yli 200 000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimielin päättää 200 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteisissa.

Atk- ja puhelinverkot

Valtuusto päättää toimitelimitäin yli 100 000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimielin päättää 100 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteisissa.

Koneet ja kalusto

Liikennevälineet ja muut liikkuvat työkoneet

Valtuusto päättää yli 400 000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimielin päättää 400 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista.

Koneet ja laitteet, kalusto

Valtuusto päättää toimitelimitäin yli 200 000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimielin päättää 200 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteisissa.

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat, arvo- ja taide-esineet

Valtuusto päättää toimitelimitäin yli 100 000 euron hankkeiden määrärahoista hankekohtaisesti. Hankkeesta vastaava toimielin päättää 100 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden määrärahoista. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteisissa.

Osakkeet ja osuudet (arvopaperit, kuntayhtymien osuudet)

Valtuusto päättää määrärahoista toimitelimitäin. Toiminnasta ja hankinnasta vastaava toimielin päättää sille myönnettyjen määrärahojen jaosta kuntayhtymittäin ja kohteittain. Viranhaltija voi päättää hankkeesta ja siihen käytettävästä määrärahasta oman päätösvaltansa puitteisissa.

5 KÄYTTÖSUUNNITELMIEN HYVÄKSYMINEEN

Osastotason kehysbudjetoinnilla valtuusto vahvistaa käyttötalouden osalta kuusi nettomäärärahaa sekä neljän osaston toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Sen jälkeen kun valtuusto on hyväksynyt talousarvion, toimitelimit päättävät talousarvion käyttösunnitelmissa. Käyttösunnitelmissa toimitelimit asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset ja tarkennetut tavoitteet tulosityksiköittäin ja jakavat määrärahat ja tuloarviot tulosityksiköille osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi. Käyttösunnitelmissa kerrotaan lisäksi, miten toimitaan, jotta asetetut tavoitteet toteutuvat hyväksytyjen määrärahojen ja tuloarvioiden puitteisissa.

Ne tulosityksiköiden esimiehet, joilla on suoraan johdettavanaan useita toimintoja, tarkistavat niiden tulostavoitteet ja jakavat osaltaan toimitelimen vahvistamat osamäärärahat ja osatuloarviot alaisilleen yksiköille. Edellä mainitut viranhaltijat voivat vastaavasti antaa alaiselleen viranhaltijalle oikeuden päättää seuraavan alemman tason käyttösunnitelmasta.

6 TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN, TYÖOHJELMIEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN SEURANTA

Vastuualueiden tulee laatia menoistaan ja tuloistaan toteutuvaan toimintaan ja työohjelmiin perustuva ennakkoarvio ja huolehtia siitä, että taloustoimistolla on maksuvalmiussuunnittelua varten aina ajan tasalla oleva tieto tulevasta rahankäytöstä. Maksuvalmiussuunnittelua varten tulee investointihankkeista tehdä rahoitustarvesuunnitelma, joka toimitetaan taloustoimistoon hyväksyttäväksi ennen hankkeen toteuttamista.

Seuranta

Toimielinten ja vastualueiden/tulosityksiköiden vastuuhenkilöiden tulee järjestelmällisesti seurata investointien, käyttösuunnitelmien, tavoitteiden ja työohjelmien toteutumista. Vastuu toiminnan ja talouden seurannasta on tehtäväalueen esimiehellä sekä asianomaisen osaston päälliköllä. Tehtäväalueen toiminnasta sekä käyttötalouden ja investointikohteiden toteutumisesta on raportoitava lautakunnalle tai valiokunnalle säännöllisesti.

Tulosityksiköiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan toimielimille tammi-huhtikuulta ja tammi-elokuulta osavuositarkastuksissa sekä koko vuodelta tilinpäätöksessä. Osavuositarkastuksissa esitetään tilinpäätöksen määrärahojen ja tuloarvioiden osalta sekä kerrotaan, miten tavoitteet ovat toteutuneet.

Vastualueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta toimielimittäin ja vastuualueittain raportoidaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle tammi-huhtikuulta ja tammi-elokuulta osavuositarkastuksissa sekä koko vuodelta tilinpäätöksessä. Osavuositarkastuksissa esitetään tilinpäätöksen määrärahojen ja tuloarvioiden osalta sekä kerrotaan, miten tavoitteet ovat toteutuneet.

Toimielinten ja vastualueiden/tulosityksiköiden tulee järjestää palvelut sekä kehittää toimintaansa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tehtäväalueiden tulee huolehtia, että niiden vastuulla olevat tulot saadaan täysimääräisinä ja viipymättä kunnalle ja että tarvittavat taksan- ja maksuntarkistukset toteutetaan.

Kunnan johtoryhmä (JR) seuraa talousarvion toteutumista kuukausittain.

7 MÄÄRÄRAHAN RIITTÄVYYS

Talousarviovuoden aikana esille tulevat määrärahan ylityshat tulee poistaa muuttamalla toimintaa niin, että määrärahojen ylitykset katetaan toimielimen omien määrärahojen siirroilla tai toiminnasta kertyvien tulojen kasvulla.

Mikäli toimielin ei kykene kaikista sopeuttamistoimenpiteistä huolimatta toimimaan määrärahansa puitteissa, voi toimielin esittää talousarviota muutettavaksi, jos kyseessä on kuntaa velvoittava meno tai menolla on erityisen painava peruste ja sen rahoitus on järjestyksessä.

Mikäli talousarvion joudutaan tekemään muutos, tulee kunnanhallituksen aina samassa yhteydessä esittää ja ratkaista kyseisen muutoksen aiheuttama rahoitustarpeen kattaminen.

Käyttötalousojaa ja investointiosaa koskevat muutosesitykset on valmisteltava hyvissä ajoin muutostarpeen ilmaannuttua niin, että kunnanhallitukselle jää mahdollisuus ratkaista asia useamman vaihtoehdon pohjalta ja niin, että valtuusto käsittelee ne saman varainhoitovuoden aikana.

Toimielimen käyttötalousoosan määrärahat ja investointiosan määrärahat ovat erikseen sitovia. Käyttötalousosaan syntyneitä määrärahan säästöä ei voida ilman kunnanhallituksen lupaa käyttää investointiosan määrärahan ylityksen katteena tai päinvastoin.

Investoinnit

Mikäli osa talousarviovuodelle ohjelmoidun investointihankkeen toteuttamisesta siirtyy seuraavalle vuodelle, tulee sitovuusohjeiden mukaisesti siltä osin anoa valtuustolta ylitysoikeutta tai uutta määrärahaa. Osastot tekevät anomuksensa niin hyvissä ajoin, että valtuusto ehtii käsitellä asian viimeistään seuraavan vuoden helmikuussa. Ylityksen tai uutta määrärahaa koskevan anomuksen perusteluna on, että talousarviomuutosta vastaava säästö syntyy talousarviovuonna. Varsinainen rakennustoiminta jatkuu keskeytyksittä vuodenvaihteen yli.

Valtuusto vahvistaa päähankkeiden kokonaissummat. Valiokunnat vahvistavat edellä mainittujen hankkeiden alaryhmät sitoviksi. Hanketta, joka ei sisälly talousarvion investointilueteloon, ei saa aloittaa ilman kunnanhallituksen päätöstä, mikäli hankkeen kustannukset ylittävät 10 000 euroa. Ennen investointihankkeen tai muun toiminnan käynnistämistä tulee tarkistaa kustannusarvio ja varmistaa määrärahojen riittävyys.

8 TOIMIKUNTIEN JA TYÖRYHMIEN ASETTAMINEN

Kunnanhallitus päättää toimikunnista ja luottamushenkilöitä sisältävistä työryhmistä. Viranhaltijatyöryhmien asettamisesta päättävät osastojen päälliköt tai kunnanjohtaja. Lautakunta tai valiokunta voi perustaa tilapäisiä työryhmiä omalla toimialallaan.

9 HENKILÖSTÖN JA LUOTTAMUSHENKILÖIDEN KOULUTUS

Määrärahat vahvistetaan kunkin toimielimen käyttösuunnitelmassa.

Tulosityksikkö voi tehdä ohjeelliset koulutusohjelmansa ja toimittaa ne helmikuun loppuun mennessä osaston johtoryhmälle tiedoksi. Osaston johtoryhmä seuraa järjestettävän koulutuksen määrää ja laatua sekä sen kohdentumista eri henkilöstöryhmiin.

Viranhaltijain ja työntekijäin työmarkkinakoulutusta koskevat palkalliset virka- ja työvapaat (työjakso ei keskeydy) myöntää henkilöstöpäällikkö ao. esimiesten esityksestä. Palkkaus- ja sijaisuuskustannuksista vastaa se yksikkö, johon koulutettava kuuluu. Työmarkkinakoulutuksesta aiheutuvat kustannukset (ateriakorvaus, päiväraha ja majoituskorvaus) kirjataan henkilöstötoimiston tulosityksikölle.

10 URAKKA- JA SUUNNITTELUSOPIMUKSISTA PÄÄTTÄMINEN

Urakka- ja suunnittelusopimuksista päättää kunnanhallitus, valiokunta tai viranhaltija. Päättäntävaltuudet ilmenevät toimivaltuussäännöstöstä.

11 HANKINTATOIMI

Sen lisäksi, mitä laissa julkisista hankinnoista (hankintalaissa), hankinta-asetuksessa ja kuntalaissa säädetään sekä kunnan hallintosäännössä ja työsuojelun määräyksissä määrätään, noudatetaan hankinnoissa Sipoon kunnan hankintaohjetta sekä toimivaltuussäännöstössä esitettyjä ohjeita ja muita kunnanhallituksen antamia hankintatoimen määräyksiä.

12 TALONRAKENTAMINEN

Tekniikka- ja ympäristövaliokunnan tulee yhteistyössä toimialojen kanssa tehdä seurantakauden työohjelmat tammikuussa alkuvuonna ja syyskuussa loppuvuonna suoritettavista kunnan talonrakennustöistä ja toimittaa ne kunnanhallitukselle tiedoksi. Samassa yhteydessä tulee tehdä selvitys edellisen kauden toteutumisesta.

13 KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

Tekniikka- ja ympäristövaliokunta hyväksyy alkuvuoden rakentamisohjelman helmikuussa ja loppuvuoden rakentamisohjelman syyskuussa. Samassa yhteydessä tulee antaa selvitys edellisen kauden toteutumisesta.

14 KIINTEISTÖJEN SEKÄ LIIKENNE- JA MUIDEN YLEISTEN ALUEIDEN KUNNOSSAPITO JA HOITO

Tekniikka- ja ympäristövaliokunnan tulee talousarvion hyväksymisen jälkeen vahvistaa kiinteistöjen, liikenne-, puisto- ja muiden yleisten alueiden hoidon ja kunnossapidon taso-ohjeet talousarviomäärärahojen puitteissa.

Tulosityksiköiden, joiden käytössä on rakennuksia ja muita kiinteistöjä, tulee olla yhteistyössä tekniikka- ja ympäristöosaston kanssa. Kiinteistöjen hoitoon liittyvistä asioista antaa ohjeet Toimitilapalvelutulosyksikkö.

15 OSAYLEIS- JA ASEMAKAAVOITUS

Kunnanhallitus hyväksyy kaavoitusohjelman kaavoitusjaoston esityksestä. Kaavoitusjaosto hyväksyy koko vuoden työohjelman alkuvuodesta sekä saattaa päätöksensä kunnanhallituksen vahvistettavaksi. Samassa yhteydessä tulee kunnanhallitukselle antaa selvitys edellisen vuoden toteutumisesta.

16 KOKOUSPALKKIOIDEN YM. PALKKIOIDEN MAKSAMINEN

Kokouspalkkiot ym. palkkiot ja korvaukset maksetaan pääsääntöisesti neljännesvuosittain. Toimieli-
men, jolla on vain joitakin kokouksia vuodessa, kokouspalkkiot ym. palkkiot ja korvaukset on tarkoituk-
senmukaista maksaa vain kerran vuodessa.

17 LASKUJEN HYVÄKSYMINEN JA MAKSATUS

Laskujen hyväksymisessä ja maksatuksessa tulee noudattaa valtuuston hyväksymän kunnan hallinto-
säännön taloudenhoitoa koskevia määräyksiä sekä niiden perusteella annettuja täydentäviä määräyk-
siä ja ohjeita.

Lautakuntien, valiokuntien tai kunnanhallituksen tulee, mikäli asiasta ei ole määrätty hallintosäännös-
sä, vuosittain tehdä päätös niistä henkilöistä, joilla on oikeus hyväksyä kunkin kustannuspaikan laskut,
sekä näiden henkilöiden varahenkilöistä. Pöytäkirjanote laskujen hyväksymispäätöksestä sekä nimikir-
joitusnäyte toimitetaan taloustoimistoon. Hyväksyjän tulee olla toiminnasta vastaava henkilö. **Ennen
maksatusta laskun asiatarkastaa aina yksi henkilö ja hyväksyy toinen henkilö. Kussakin las-
kussa tulee siis olla kaksi nimeä, koska asiatarkastaja ja hyväksyjä eivät voi olla yksi ja sama
henkilö.**

Asianomainen esimies hyväksyy matkakustannusten korvausten tai muiden korvausten maksamisen
henkilölle, joka muuten vastaa laskujen hyväksymisestä. Kunnanjohtajan osalta laskut hyväksyy kun-
nansihteeri.

Kunnanjohtaja tai tämän sijainen hyväksyy osastojen päälliköille maksettavat korvaukset. Määräystä
ei sovelleta varsinaiseen palkkaan. Laskun hyväksyjä vastaa myös laskun oikeellisuudesta, mate-
maattisten laskelmien oikeellisuudesta ja arvonlisäverolain tulkinnasta sekä siitä, että tarkoitusta var-
ten on määräraha.

18 MAKSUT JA TAKSAT

Kunnanhallituksella ja valiokunnilla on oikeus tehdä taksantarkistuksia siten, että valtuuston toimieli-
mille vahvistamat tulot toteutuvat.

19 JATKODELEGOINTI

Valtuusto oikeuttaa vahvistettujen määrärahojen ja ohjeiden puitteissa toimielimet käyttösuunnitelmia
hyväksyessään antamaan käyttösuunnitelmien toteuttamista varten alaisilleen viranhaltijoille tarpeelli-
set toimivaltuudet.

20 MUUT MÄÄRÄYKSET

Varastot on pidettävä mahdollisimman pieninä. Hyödykkeen, jonka kokonaiskustannukset ovat 10 000
euroa tai sitä suuremmat, hankintameno kirjataan investoinniksi, mikäli se tuottaa tuloa tai on palvelu-
toiminnan käytössä useamman tilikauden aikana. Mikäli yli 10 000 euron hyödykkeen hankinnan **ei
odoteta tuottavan tuloa, kirjataan se kuitenkin tilikauden käyttötalouden kuluksi.** Mikäli hyödyke
koostuu useasta eri komponentista, joiden yhteenlaskettu hankintameno ylittää 10 000 euroa, se kirja-
taan investointikuluksi.

Alle 10 000 euron hankintameno kirjataan aina tilikauden käyttötalouden kuluksi.

Kalustoluetteloon merkitään irtain omaisuus, jonka hankintahinta on 2 000 euroa tai sitä suurempi.
Poikkeuksen muodostavat tieto- ja viestintätekniikkalaitteet (TVT-laitteet), jotka merkitään aina kalus-
tuetteloon.

VUODEN 2011 TALOUSARVION SITOAVAT TAVOITTEET
Käyttötalouden sitovuus

Kunnanvaltuusto Toimiala	Kunnanhallitus/Lautakunta/Valiokunta Tulosityksikkö
Keskusvaalilautakunta	
Tarkastuslautakunta	
Kunnanhallitus	Kunnan johto Talous- ja hallintokeskus Kehitys- ja kaavoituskeskus
Sosiaali- ja terveystoimiala	Hallinto ja talous Terveyden- ja sairaanhoito Vanhustyö Sosiaalityö Ruokapalvelut
Sivistystoimiala	Hallintopalvelut Varhaiskasvatuspalvelut Koulutuspalvelut Liikunta- ja nuorisopalvelut Kulttuuripalvelut
Tekniikka ja ympäristötoimiala	Talous ja hallinto Rakennusvalvonta Ympäristönsuojelu Katu- ja viheralueet Vesihuolto Toimitilat

Tilivelvolliset vuonna 2011 kuntalain 75 §:n mukaan

Tilivelvollisella tarkoitetaan asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavaa viranhaltijaa, jolle vastuuvapaus myönnetään.

Koska tarkastuslautakunnalla ei ole johtavaa viranhaltijaa, luettelosta puuttuu tilivelvollisen johtavan viranhaltijan nimi.

Toimiala Toimielin	Tehtäväalue (tulosityksikkö)	Johtava viranhaltija	Nimi 1.10.2010
Kunnanvirasto		Kunnanjohtaja	Susanna Taipale-Vuorinen
Keskusvaalilautakunta Tarkastuslautakunta Kunnanhallitus	Vaalit Kunnan johto Talous- ja hallintokeskus Kehitys- ja kaavoituskeskus	Kunnansihteeri Kunnanjohtaja Talous- ja hallintopäällikkö Kehitysjohtaja	Peter Stenvall Susanna Taipale-Vuorinen Susanna Taipale-Vuorinen Mikko Aho
Sosiaali- ja terveydenhuolto Sosiaali- ja terveystoimikunta	Hallinto ja talous Terveyden- ja sairaanhoito Vanhustyö Sosiaalityö Ruokapalvelut	Sosiaali- ja terveystoimijohdaja Talouspäällikkö Johtava lääkäri Johtava hoitaja Vanhustyön päällikkö Sosiaalityön päällikkö Ruokapalvelupäällikkö	Leena Kokko Kirsi Kettunen Kati Liukko Carola Klawér Helena Räsänen Mikaela Westergård Birgit Mäkilä
Koulutus, varhaiskasvatus ja vapaa-ajantoiminta Sivistystoimikunta	Hallintopalvelut Varhaiskasvatuspalvelut Koulutuspalvelut Liikunta- ja nuorisopalvelut Kulttuuripalvelut	Sivistystoimijohdaja Talouspäällikkö Päivähoidon päällikkö Opetusjohtaja Liikuntatoimienjohtaja Kulttuurijohdaja	Suvi-Päivikki Hiipakka Mats Sund Kristiina Blomqvist Jari Alasmäki Tom Sundbäck Anne Laitinen
Tekniikka ja ympäristö Tekniikka- ja ympäristötoimikunta	Talous ja hallinto Rakennusvalvonta Ympäristönsuojelu Katu- ja viheralueet Vesihuolto Toimitilat	Tekninen johtaja Talouspäällikkö Rakennusvalvontapäällikkö Ympäristönsuojelupäällikkö Kuntatekniikan päällikkö Kuntatekniikan päällikkö Kiinteistöpäällikkö	Veikko Raiskila Helena Enari Kyösti Piipponen Christel Kytälä Matti Stolp Matti Stolp Markku Koskinen

TOIMIVALTUUSSÄÄNNÖSTÖ

Kunnanhallituksen, lautakuntien, valiokuntien, jaostojen ja viranhaltijoiden toimivaltuudet vuonna 2011

(Johtosääntöjen lisäksi annetut toimintavuoden yleiset toimivaltuudet)

Toimivaltuussäännöstössä vahvistetaan vuosittain kunnanhallituksen, lautakuntien, valiokuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuudet siltä osin kuin ne koskevat tässä säännöstössä mainittuja asioita.

1 KIINTEÄN OMAISUUDEN SEKÄ OSAKKEIDEN JA OSUUKSIEN OSTO JA MYYNTI

Kunnanhallitus päättää kiinteän omaisuuden sekä osakkeiden ja osuuksien ostamisesta ja myymisestä, jollei kauppahinta yksittäisessä kaupassa ylitä 1 000 000 euroa ja jos ostoa varten on riittävä määräraha. Kaavoitusjaosto päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta ja myymisestä, jollei kauppahinta yksittäisessä kaupassa ylitä 100 000 euroa edellyttäen, että ostoa varten on riittävä määräraha. Yli 1 000 000 euron yksittäisen kaupan/myynnin hyväksyy valtuusto

2 KIINTEÄN OMAISUUDEN VUOKRALLE ANTAMINEN JA OTTAMINEN

Kunnanhallituksen, valiokuntien ja jaostojen toimivaltuudet on määritelty kunnan hallintosäännössä.

Kunnanhallituksella on oikeus määräämillään ehdoilla antaa vuokralle toimitiloja ja asuntoja, jos ne eivät hallintosäännön tai muun säännön perusteella kuulu muun toimielimen tai viranhaltijan toimivaltaan.

Tekniikka- ja ympäristövaliokunta päättää hallinnassaan olevien (ei toimialojen hallinnassa olevien) tilojen vuokraamisesta ja vuokralle ottamisesta.

3 TALONRAKENNUSHANKKEET

Kukin talonrakennushanke tulee yleensä käsitellä yhtenä kokonaisuutena. Vuosikorjaus- ja peruskorjaushankkeet voidaan perustellusta syystä, kuten työllisyysnäkökohtien vuoksi, jakaa pienempiin osaurakoihin. Jäljempänä mainitut euromääräiset toimivaltarajat ovat urakkakohtaisia.

3.1 Hankesuunnitelmat

Kunnanhallitus hyväksyy tekniikka- ja ympäristövaliokunnan esityksestä talonrakennushankkeiden hankesuunnitelmat, kun hankkeen kokonaiskustannukset ovat enintään 2 000 000 euroa. Yli 2 000 000 euron hankkeiden osalta hankesuunnitelman hyväksyy valtuusto. Tekniikka- ja ympäristövaliokunta hyväksyy hankesuunnitelman, mikäli hankintahinta ylittää 0,5 miljoonaa euroa.

3.2 Suunnittelutarjoukset

Tekniikka- ja ympäristövaliokunta hyväksyy talonrakennushankkeiden suunnittelutarjoukset. Valiokunta voi delegoida ratkaisuvallan viranhaltijalle. Asianomainen valiokunta hyväksyy suunnittelutarjoukset, mikäli hankintahinta ylittää 100 000 euroa.

3.3 Luonnospiirustukset

Alla mainitut toimielimet hyväksyvät talousarviossa yksilöityjen kunnan rakennushankkeiden luonnospiirustukset, mikäli valtuusto ei ole talousarvion hyväksymisen yhteydessä pidättänyt itselleen oikeutta luonnospiirustusten hyväksymiseen.

Tekniikka- ja ympäristövaliokunnalla on oikeus hyväksyä talonrakennushankkeen luonnospiirustukset, kun hankkeen kokonaiskustannukset ovat enintään 1 000 000 euroa. Kunnanhallituksella on oikeus hyväksyä talonrakennushankkeen luonnospiirustukset, kun kustannukset ovat yli 1 000 000 euroa. Ennen piirustusten hyväksymistä tekniikka- ja ympäristövaliokunnan on hankittava sen toimielimen lausunto, jonka käyttöön rakennettava kiinteistö tulee, sekä tarvittaessa lupajaoston lausunto.

3.4 Pääpiirustukset

Tekniikka- ja ympäristövaliokunta hyväksyy hankkeiden pääpiirustukset. Valiokunta voi delegoida ratkaisuvallan alaiselleen viranhaltijalle.

3.5 Urakkatarjoukset

Kunnanhallitus hyväksyy talonrakennushankkeiden urakkatarjoukset niissä tapauksissa, joissa hankkeen kokonaiskustannukset ovat yli 2 000 000 euroa. 2 000 000 euron ja sitä pienempien hankkeiden urakkatarjoukset hyväksyy tekniikka- ja ympäristövaliokunta. Valiokunta voi delegoida ratkaisuvallan alaiselleen viranhaltijalle.

3.6 Lisätyöt

Talonrakennushankkeiden lisä- ja muutostöistä päättää tekniikka- ja ympäristövaliokunta, kun kustannukset ovat enintään 15 % urakkatarjouksesta. Valiokunta voi delegoida ratkaisuvallan alaiselleen viranhaltijalle. Muissa tapauksissa asian ratkaisee kunnanhallitus. Lisätöiden hyväksymisen edellytyksenä on, että hankkeen toteuttamiseen varattu määräraha on riittävä.

4 KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

Kukin kunnallistekninen rakennushanke tulee käsitellä yleensä yhtenä kokonaisuutena. Jäljempänä mainitut euromääräiset toimivaltarajat ovat urakkakohtaisia. Tekniikka- ja ympäristövaliokunta voi perustellusta syystä jakaa hankkeen osiin hyväksyessään kunnallisteknisten töiden urakkatarjoukset.

4.1 Suunnitelmat

Kunnallisteknisten töiden suunnitelmat hyväksyy tekniikka- ja ympäristövaliokunta, ellei laki toisin määrää.

4.2 Suunnittelutarjoukset

Tekniikka- ja ympäristövaliokunta hyväksyy suunnittelutarjoukset. Valiokunta voi delegoida ratkaisuvallan hankkeen vetäjänä toimivalle viranhaltijalle.

4.3 Urakkatarjoukset

Kunnanhallitus hyväksyy yli 1 000 000 euron urakkatarjoukset. 1 000 000 euron ja sitä pienemmät tarjoukset hyväksyy tekniikka- ja ympäristövaliokunta. Valiokunta voi delegoida ratkaisuvallan alaiselleen viranhaltijalle.

4.4 Lisätyöt

Kunnallisteknisten rakennushankkeiden lisä- ja muutostöistä päättää tekniikka- ja ympäristövaliokunta, kun kustannukset ovat enintään 100 000 euroa. Valiokunta voi delegoida ratkaisuvallan alaiselleen viranhaltijalle. Muissa tapauksissa asian ratkaisee kunnanhallitus. Lisätöiden hyväksymisen edellytyksenä on, että hankkeen toteuttamiseen varattu määräraha on riittävä.

5 RAKENNUSTEN KUNNOSSAPITO JA HOITO

Tekniikka- ja ympäristövaliokunta ja Toimitilapalvelut-tulosyksikön päällikkö päättävät 3. kohdassa määritellyin valtuuksin rakennusten kunnossapitoon liittyvistä vuosi- ja peruskorjaustöistä. Näistä toisista ovat Toimitilapalvelut ja käyttäjätoimiala yhteisesti sopineet talousarvion laadinnan yhteydessä. Tekniikka- ja ympäristövaliokunta on talousarviossaan varannut näihin töihin määrärahat. Käyttäjätoimialat ja Toimitilapalvelut valmistelevat yhdessä työohjelmat.

Rakennusten käyttäjätoimialat esittävät käytössään olevissa tai käyttöönsä otettavissa rakennuksissa ja tiloissa tehtävät muutostyöt, jotka johtuvat toiminnallisista syistä. Toimitilapalvelut toteuttaa mahdollisuuksien mukaan nämä muutostyöt.

Rakennusten ja tilojen hoitovastikkeet hyväksytään käyttäjätoimialojen ja Toimitilapalveluiden yhteisissä neuvotteluissa ja vahvistetaan talousarviokäsittelyssä.

Tekniikka- ja ympäristövaliokunta päättää kunnan omistamien rakennusten kunnossapitoon liittyvistä vuosi- ja peruskorjaustöistä, jos korjausten kustannukset ylittävät 40 000 euroa.

Vapaa-ajanjaosto päättää jaoston hallinnassa olevien rakennusten kunnossapitoon liittyvistä vuosi- ja peruskorjaustöistä, jos korjausten kustannukset eivät ylitä 40 000 euroa.

Päätöksentekijä neuvottelee rakennuksen käyttäjän kanssa sen käytössä olevissa tai käyttöön otettavissa rakennuksissa ja tiloissa tehtävistä muutostöistä ennen niihin ryhtymistä.

6 SUUNNITTELU- JA TUTKIMUSSOPIMUKSET

Kukin suunnittelu- ja tutkimushanke tulee yleensä käsitellä yhtenä kokonaisuutena. Jäljempänä mainitut euromääräiset toimivaltarajat ovat hankekohtaisia.

Käyttötalouteen liittyvistä suunnittelu- ja tutkimussopimuksista päättää yli 100 000 euron sopimusten osalta kunnanhallitus. Enintään 100 000 euron suuruisista sopimuksista päättää ao. lautakunta tai valiokunta. Kunnanjohtaja päättää osastojen päälliköiden esityksestä talousarviomäärärahojen rajoissa käyttötalouteen liittyvistä enintään 50 000 euron suunnittelu- ja tutkimussopimuksista. Osastojen päälliköt päättävät enintään 30 000 euron suunnittelu- ja tutkimussopimuksista.

7 RAKENNUSTEN TAI ALUEIDEN TILAPÄINEN VUOKRAUS

Kiinteistöpäällikkö päättää kunnan omistuksessa tai hallinnassa olevien katualueiden, puistojen ym. yleisten alueiden vuokraamisesta tilapäiseen tarkoitukseen, kuten juhlia, näyttelyjä ja varastointia varten. Toimitilapalvelujen päällikkö päättää kunnan omistuksessa olevien rakennusten ja alueiden vuokraamisesta tilapäiseen tarkoitukseen, kuten juhlia, näyttelyjä ja varastointia tms. varten, toimielinten oman päätösvallan piiriin kuuluvia alueita ja kiinteistöjä lukuun ottamatta.

Kuntateknisten palvelujen päällikkö päättää tekniikka- ja ympäristöosaston omistamien rakennusten ja alueiden vuokraamisesta tilapäiseen tarkoitukseen. Tulosyksikön päälliköllä on oikeus oman ratkaisuvaltansa piiriin kuuluvien rakennusten vuokraamiseen tilapäiseen tarkoitukseen.

Sisäisen vuokrasopimuksen allekirjoittajalla on oikeus vuokrata edelleen hallinnassaan olevat tilat tilapäiseen käyttöön.

8 HANKINNAT JA NIIDEN YHTEYDESSÄ TEHTÄVÄT SOPIMUKSET

Hankintoja tehtäessä tulee ottaa huomioon julkisista hankinnoista annetut määräykset, kunnan yleinen hankintaohje ja kunnanhallituksen hankintatointa koskevat päätökset. Mikäli hankintatoimeen liittyvissä valtuuksissa ilmenee epäselvyyttä, kunnankamreeri antaa ohjeet asiasta.

Kunnanjohtaja, osaston päällikkö ja tulosityksikön päällikkö päättävät talousarviomäärärahojen puitteis-
sa käyttötalouteen liittyvistä yksittäisistä toimisto-, kalusto- ja painatushankinnoista yms. ja niiden yh-
teydessä tehtävistä sopimuksista.

Yli 100 000 euron hankinnoista päättää ao. lautakunta, valiokunta tai kunnanhallitus. Kunnanjohtaja ja
osaston päällikkö päättävät enintään 100 000 euron suuruisista hankinnoista.

Usean osaston yhteishankinnoista päättää kunnanjohtaja.

Tulosityksiköiden esimiehet päättävät enintään 50 000 euron suuruisista hankinnoista.

Tämä säännöstö ei koske yksittäisiä yksilöön kohdistuvia maksusitoumusasioita eikä myöskään eri-
koissairaanhoidon palvelusopimuksia.

Leasing

Käyttötalouteen kuuluvissa hankinnoissa voidaan, mikäli se on Sipoon kunnan kannalta tarkoituksen-
mukaista, käyttää leasingrahoitusta. Leasing sopimuksen sopimusaika on enintään 5 vuotta.

Atk-järjestelmähankintoja tehtäessä tulee hankkia IT-yksikön lausunto.

9 KUNNAN SAATAVIEN JA KUNNALLE TULEVIEN SUORITUSTEN VAKUUKSIEN HYVÄKSYMINEN

Kunnanhallituksella on oikeus kunnan saatavien ja kunnalle tulevien suoritusten vakuuksien hyväksy-
miseen, valvomiseen, muuttamiseen ja vapauttamiseen.

Kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti kunnankamreeri päättää myönnettyjen lainojen väli-
aikaisista vakuuksista ja asuntosihteeri kuntalaisille asuntojen hankintaa varten annettujen lainojen
vakuuksista.

10 ARAVALAINOITETUN ASUNNON TAPPIOLLISEN KAUPAN JA VELKASANEERAUSOHJELMAEHDOTUSTEN HYVÄKSYMINEN

Tekninen johtaja voi asuntosihteerin esittelystä hyväksyä kunnan puolesta aravalainoitettujen asunto-
jen kaupat ja velkasaneerausohjelmat, joista kunnalle ja valtiolle voi tulla luottotappiota. Päätösten tu-
lee perustua asiakohittaiseen riskianalyysiin ja kaupan hyväksymisellä ehkäistään lainarästien lisään-
tyminen. Luottotappion määrä on riskianalyysin mukaan kunnan ja valtion vastuut huomioiden enin-
tään 34 000 euroa.

11 PYSYVÄISLUONTOISET UUDET KULUAVAUKSET

Sellaiset käyttösuunnitelmiin kuulumattomat toimintojen muutokset, joista seuraa kustannuksia yli ta-
lousarviovuoden, on saatettava kunnanhallituksen käsittelyyn ennen kuin toiminta aloitetaan.

12 HENKILÖSTÖHALLINNON OHJEET VUONNA 2011

12.1 Ohjeiden tarkoitus

Henkilöstöhallintoa koskevissa ohjeissa kuvataan käytössä olevia periaatteita ja menettelytapoja, joita
Sipoon kunta työnantajana noudattaa. Tavoitteena on, että henkilöstöä kohdellaan oikeudenmukaises-
ti ja yhdenvertaisesti Sipoon kunnan kaikilla työpaikoilla.

Ohjeet sitovat kaikkia esimiehiä ja kaikkia työyhteisöjä. Ohjeiden tulee olla henkilöstön saatavilla työ-
paikalla ja esimies huolehtii siitä, että ne käydään läpi henkilöstön kanssa.

12.2 Henkilöstön hankinta

Kunnanhallitus ratkaisee, täytetäänkö vakinaista henkilöstömäärää lisäävät uudet virat ja toimet vaki-
naisesti. Kunnanhallitus ratkaisee myös, palkataanko lisähenkilöstöä tai ylimääräistä henkilöstöä mää-
räaikaiseen työhön tai projektiin. Soveltamisohjeet: Mikäli lisähenkilöstön palkkaamisen aiheuttamat

henkilöstökulut henkilöä tai projektia kohden vuositasolla ylittävät 5 000 euroa, asia viedään kunnanhallituksen käsiteltäväksi.

Palkkaava viranomaisratkaisee, täytetäänkö muut avoimet virat tai toimet vakinaisesti. Vakinaisen viran tai toimen vapautuessa esimiehen ja henkilöstön tulee yhdessä arvioida, täytetäänkö avoin virka tai toimi vai **voidaanko työt järjestää muulla tavoin**.

Määräaikaista henkilöstöä voidaan palkata vain niissä tilanteissa, joissa se on välttämätöntä. Määräaikaisen henkilöstön palkkaamisen ehtona on, että siihen on lainmukaiset perusteet:

- oma pyyntö
- sijaisuus
- työn luonne: ennalta määrätty, kestoajan rajoitettu tehtäväkokonaisuus (projekti), tilapäinen työ/tehtävä, jokin työ/työkokonaisuus, esim. lisätyövoiman tarve suursiivoukseen, tehtävän kausiluontoisuus; työ ei kuitenkaan ole kausiluonteista, jos sitä teetetään vuosittain esim. 9–10 kk.
- avoimena olevaan virkaan/toimeen kuuluvien tehtävien hoito. Avoimena olevaan virkaan/toimeen kuuluvia tehtäviä hoitamaan voidaan ottaa työntekijä määräajaksi siihen asti kun virka/toimi saadaan täytettyä ja siihen valittu uusi työntekijä ryhtyy hoitamaan tehtäviä.
- työharjoittelu, esim. oppisopimuskoulutus
- muu kunnan toimintaan liittyvä syy (organisaatiouudistus, uudelleenjärjestely).

Mikäli määräaikaisen palvelussuhteen solmimisen perusteita ei ole, sen katsotaan olevan voimassa toistaiseksi.

Sisäinen hankinta

Tarvittaessa vakinaista tai määräaikaista uutta henkilöstöä selvitetään aina oman osaston sisällä mahdollisuudet työtehtävien uudelleenjakamiseen ja oman henkilöstön siirtohalukkuus tai -mahdollisuus. Tämän jälkeen, mikäli henkilöstötarve on yli viisi (5) viikkoa, haetaan henkilöstöä sisäisiltä työmarkkinoilta yhteistyössä henkilöstöpäällikön ja henkilöstösihteerin kanssa kunnanhallituksen hyväksymien pelisääntöjen mukaisesti

- työkyvyn alenemisen johdosta uudelleensijoitettavien joukosta
- työkiertoon ilmoittautuneiden tai tehtävän tai työpaikan vaihdosta kiinnostuneiden joukosta.

Ulkoisen hankinta

Vakinaiset virat tai toimet julistetaan haettaviksi hallintosäännön mukaista hakumenettelyä noudattaen.

Virka tai toimi voidaan täyttää sitä haettavaksi julistamatta, kun kyseessä on

- viran/toimen uudelleen täyttäminen sitä aikaisemmin hakeneiden, asianomaiset kelpoisuusehdot täyttävien joukosta virkaan/toimeen valitun irtisanouduttua ennen palvelussuhteen aloittamista
- lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutusta tai hammaslääkärin käytännön palvelua suorittavan valitseminen.

Työpaikkailmoitukset tulee julkaista aina Sipoon Sanomissa, Borgåbladetissa ja kunnan verkkosivuilla.

12.3 Henkilöstön palkkaaminen

Palkan määrittely ja vahvistaminen

Palkka määräytyy työn vaatavuuden arvioinnin (tehtäväkohtainen palkka), työkokemuksen (vuosisidonnainen henkilökohtainen lisä) ja henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnin (harkinnanvarainen henkilökohtainen lisä) perusteella.

Palkkaava viranomaisratkaisee palkan voimassa olevien määräysten ja ohjeiden mukaisesti ja vakinaisten palvelussuhteiden osalta yhteistyössä henkilöstöpäällikön tai henkilöstösihteerin kanssa, joka tekee viranomaiselle kirjallisen ehdotuksen tehtäväkohtaisen palkan määräksi.

Palkkauspäätökset

Henkilöstö otetaan Sipoon kunnan palvelukseen.

Otettaessa henkilöstöä virka- tai työsopimussuhteeseen ao. viranomaisen tekee sähköisen WebTallennus palkkauspäätöksen. Työsopimussuhteisten kanssa tehdään sähköinen, kirjallinen työsopimus, mikäli palvelussuhteen pituus on yli yksi (1) kuukausi. Alle kuukauden kestävästä työsuhteesta tehdään palvelussuhdeilmoitus, josta annetaan oma kopio työntekijälle. Kaikki palvelussuhdepäätökset, myös sisäisiä siirtoja ja määräaikaisten palvelussuhteiden jatkamista koskevat päätökset, on tehtävä viimeistään palvelussuhteen alussa. Henkilöstöpalvelut neuvoo tarvittaessa päätösten tekemisessä.

Koeaika

Kaikissa palvelussuhteissa, joiden arvioidaan kestävän yli neljä (4) kuukautta, noudatetaan koeaikaa. Koeaika antaa työnantajalle ja työntekijälle mahdollisuuden arvioida, vastaako työ ja työsuhteen toinen osapuoli etukäteisodotuksia. Työnantajalla on mahdollisuus koeaikana selvittää esimerkiksi työntekijän ammattitaito, soveltuvuus työhön ja työyhteisöön.

Virkasuhteessa koeaika on enintään kuusi (6) kuukautta ja työsopimussuhteessa enintään neljä (4) kuukautta. Jos virkasuhde kestää alle (1) vuoden tai työsuhde kestää alle kahdeksan (8) kuukautta, koeaika on enintään puolet virka-/työsuhteen kestosta.

Koeaikaa sovelletaan myös määräaikaisiin palvelussuhteisiin ja palvelussuhteen muuttuessa määräaikaisesta vakinaiseksi sekä sisäisten siirtojen yhteydessä työtehtävien muuttuessa. Koeaikaa voi käyttää vain kerran, jos solmitaan peräkkäisiä virka- tai työsuhteita, joissa henkilön asema ei muutu ja joissa sovitaan samoista tai samankaltaisista tehtävistä.

Koeajasta ilmoitetaan viimeistään työhönottohaastattelussa. Olisi kuitenkin hyvä, jos koeajasta olisi maininta jo tointa/virkaa koskevassa hakuilmoituksessa.

Jos palvelussuhdetta ei ole purettu koeajan loppuun mennessä, palvelussuhde jatkuu alun perin sovittun mukaisesti (toistaiseksi tai määräaikaisesti). Erillistä päätöstä palvelussuhteen jatkumisesta koeajan jälkeen ei tarvitse tehdä. Ennen koeajan päättymistä esimies käy palautekeskustelun uuden työntekijän kanssa. Palautekeskustelun aikana käydään läpi perehdyttämissuunnitelman toteutus sekä sovitaan jatkosta.

Palvelussuhteen jatkuminen koeajan jälkeen arvioidaan hyvissä ajoin ennen koeajan päättymistä. Palvelussuhde voidaan koeaikana molemmin puolin purkaa päättymään välittömästi ilman irtisanomisaikaa.

Työnantaja ei purkamiseen tarvitse työsopimuslain irtisanomis- ja purkamisperusteita, lähtökohtaisesti riittää vetoaminen koeaikaan. Purkaminen ei kuitenkaan saa tapahtua syrjivillä tai muuten epäasiallisilla perusteilla. Perusteen tulee olla työntekijän henkilöön tai työsuoritukseen liittyvä syy. Asiallinen syy voi olla esimerkiksi, että työnantaja ei ole tyytyväinen työntekijän työtuloksiin.

Ennen palvelussuhteen purkamista koeajan kuluessa järjestetään kuulemistilaisuus, johon työntekijällä on oikeus ottaa mukaan oma edustaja (esim. luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu tai työtoveri). Tilaisuudessa annetaan työntekijälle tiedot sopimuksen purkamisperusteista ja annetaan hänelle mahdollisuus esittää oma kantansa. Tilaisuudesta on myös vastaisuuden varalle hyvä laatia muistio. Purkamisilmoitukseen syyksi riittää vetoaminen koeaikaan. Työntekijän pyynnöstä työnantajan on kuitenkin viivytyksettä kirjallisesti ilmoitettava palvelussuhteen purkamisen syyt.

Työntekijän tulee koeajan kuluessa toimittaa ilmoitus palvelussuhteen purkamisesta työnantajalle tai työnantajan edustajalle. Mitään syytä ei tarvitse esittää, koeaikaan vetoaminen riittää.

Terveydentilaa koskeva todistus ja rikosrekisteriote

Työntekijän, jonka palvelussuhteen on suunniteltu kestävän yli kuusi (6) kuukautta, on esitettävä hyväksyttävä todistus terveydentilastaan ennen työn aloittamista.

Viranhaltijoilla esittävät todistuksen terveydentilastaan palvelukseen tullessaan tai viimeistään 30 päivän kuluttua valintapäätöksen tiedoksi saannista lukien sillä uhalla, että valinta muuten raukeaa.

Esimies toimittaa todistuksen säilytettäväksi henkilöstöpalveluihin.

Kaikkien uusien työntekijöiden, joiden palvelussuhde kestää yli 6 kuukautta tulee käydä työhöntulotarkastuksessa työterveyshuollossa.

Työntekijän, joka työskentelee alle 18-vuotiaiden lasten kanssa vähintään kolme (3) kuukautta vuoden aikana, on esitettävä palkkaavalle viranomaiselle rikosrekisteriote palvelukseen tullessaan tai viimeistään 30 päivän kuluttua valintapäätöksen tiedoksi saannista lukien sillä uhalla, että valinta muuten raukeaa. – Ote on salainen, siinä olevia tietoja ei palkkaava viranomainen saa ilmaista muille, kopioida tai tehdä niistä merkintöjä ja se palautetaan työntekijälle mahdollisimman pian.

Terveydentilaa koskevan todistuksen ja rikosrekisteriotteen vaatimisesta valittavalta tulee mainita virkaa tai tointa haettavaksi julistettaessa.

12.4 Matkalasku ja päiväraha

Matkalasku

Asianomainen viranomainen hyväksyy työntekijöiden matkalaskut. Matkalaskusta tulee jokaisen matkan osalta käydä ilmi päivämäärät kellonaikoinen matkustustapa matkareitti mahdollisten matkustajien nimet

Matkalasku on esitettävä viimeistään kahden (2) kuukauden kuluessa matkan päättymisestä. Matkat on tehtävä tarkoituksenmukaisimmalla tavalla ja kunnalle kokonaistaloudellisesti edullisinta matkustustapaa käyttäen.

Päiväraha

Päivärahan maksaminen edellyttää, että virkamatka ulottuu yli 15 kilometrin päähän työntekijän asunnosta tai työpaikasta riippuen siitä kummasta on lyhyempi matka määränpäähän. Matka mitataan yleisesti käytettyä kulkutietä pitkin. Päivärahan maksamisen edellytyksenä on esimiehen kirjallinen määräys.

Koulutusten kohdalla esimies harkitsee, onko koulutus työn hoitamisen kannalta välttämätön. Työntekijä hakee päivärahaa matkalaskun hakemisen yhteydessä.

12.5 Sähköiset henkilöstöpäätökset

Seuraavat henkilöstöpäätökset tehdään aina sähköisesti WebTallennuksen kautta:

- palkkauspäätökset (vakinaiset ja sijaiset)
- muutosilmoitukset
  - henkilö (nimi, osoite, tilinumeromuutokset)
  - palkkaus (esim. tehtäväkohtaisen palkan muutos)
  - palvelussuhde
  - keskeytys (esim. vahvistetun loman tai kurssipäätöksen muutos)
  - kirjanpilotili (kun tiliointi muuttuu)
  - osa-aikainen (osa-aikaeläke, osittainen hoitovapaa)
- palvelusuhteen päätyminen
- keskeytykset
  - muut poissaolot (valittava palkallinen tai palkaton keskeytys): esim. sairausloma, koulutus, työajantasaus/saldovapaa, yksityisasiat
  - vuosilomat
- palkkiot ja korvaukset (henkilöstöpalvelut neuvoa, miten tiedot tulee täyttää, jotta ne siirtyvät oikein palkkaohjelmaan)
- matkakustannusten korvaukset sekä ateriakorvaus

12.6 Virka- ja työvapaat

Virka- ja työvapaiden myöntämisen periaatteet määrätään virka- ja työehtosopimuksessa.

Harkinnanvaraisella virka-/työvapaalla tarkoitetaan sellaisia virka-/työvapaita, joita työnantaja ei ole lain tai sopimusmääräyksen perusteella velvollinen myöntämään.

Lyhyen (enintään kuukauden kestävän) harkinnanvaraisen, palkattoman virka- ja työvapaan kukin esimies voi myöntää, jos työyksikön toiminnan sujuvuus sen sallii.

Pitkän (yli kuukauden kestävän) harkinnanvaraisen, palkattoman virka- ja työvapaan myöntää palkkaava viranomaisen neuvoteltuaan henkilöstöpäällikön kanssa. Pitkiä, harkinnanvaraisia, palkattomia virka- tai työvapaita myönnettäessä tulee huomioida vapaan vaikutus työyksikön toiminnan sujuvuuteen ja tehtävien järjestelyihin. Vapaita ei tulisi myöntää kuin erittäin perustellusta syystä, jotka edistävät oman viran/toimen hoitoa jatkossa esim. lisäpätevyyden, -kokemuksen tai -osaamisen hankkiminen.

Työyhteisön työtilanteen salliessa ja erittäin perustellusta syystä voidaan harkinnanvarainen, palkaton virka- tai työvapaa myöntää **enintään yhdeksi vuodeksi**.

Harkinnanvaraista virkavapaata/työlomaa ei myönnetä toisen työnantajan vakituiseen viran/toimen hoitamiseksi tai sen koeajaksi.

Palkallisista, harkinnanvaraisista virka- ja työvapaista päättää kunnanhallitus.

Myönnettäessä palkatonta virka- tai työvapaata kuukausipalkkaiselle henkilöstölle on huomioitava palkattoman ajan suhteuttaminen työaikaan. Palkattoman vapaan kestäessä esimerkiksi maanantaista perjantaihin, palkattomaksi ajaksi päätetään koko viikko maanantaista sunnuntaihin.

Toimintaohje palkattomien vapaiden myöntämiseen:

PALKASTA VÄHENNETTÄVÄT KALENTERIPÄIVÄT				
Palkattomat työpäivät	Tavallinen viikko	Viikolla 1 arkipyhä *)	Viikolla 2 arkipyhää	Viikolla 3 arkipyhää
1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	5	-
4	5	4	-	-
5	7	-	-	-

*) arkipyhä = muuksi kuin viikonlopuksi osuva pyhä, esim. vuonna 2011 Loppiainen 6.1. ja helatorstai 2.6. Jos vapaa jatkuu yli viikonlopun, vapaa myönnetään yhdessä osassa viikonloppu mukaan lukien.

Kuntoutukseen ja työkykyä edistävään liikuntaan osallistuminen ei ole pääsääntöisesti työaika. ASLAK-kuntoutukseen osallistuvilla kuntoutus on palkallista enintään 15 päivältä. Palkallisuuden perusteena on, että KELA myöntää kuntoutukseen päivärahaa. Työntekijä huolehtii läsnäolotodistuksen toimittamisesta esimiehen kautta henkilöstötoimistoon, joka anoo kunnalle KELAn päivärahaa kyseiseltä ajalta.

12.7 Vuorotteluvapaa

Vuorotteluvapaata voidaan myöntää lakisääteisten vuorotteluvapaasääntöjen täytyessä ja työyksikön työtilanteen sen salliessa.

12.8 Koulutus

Henkilöstöä kannustetaan ja tuetaan ammatillisen pätevyyden hankinnassa ja sen ylläpitämisessä. Henkilöstön koulutukseen osallistumisesta ja sen ehdoista sovitaan tapauskohtaisesti esimiehen kanssa. Koulutuslomitus tehdään sähköisesti WebTallennuksen kautta. Ammattiin liittyvään koulutukseen ja kehittämiseen sekä ammattitaidon ylläpitämiseen käytetty aika on työaika. Työajan ylittävältä koulutusajalta ei makseta työaikakorvauksia ja koulutuspäivien matka-ajat eivät ole työaika.

12.9 Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläke voidaan myöntää, jos se on työtehtävien hoidon kannalta **tarkoituksenmukaista ja mahdollista**. Esimies harkitsee ennen osa-aikaeläkkeen myöntämistä, miten työt hoidetaan ja tarvitaanko työtehtävien uudelleenjärjestelyä.

12.10 Eläkkeelle jääminen

Vanhuuseläkkeen suuruus riippuu työuran pituudesta ja on sen vuoksi yksilöllinen. Noin puoli vuotta ennen eläkeiän täyttymistä esimiehen ja työntekijän tulisi käydä keskustelu palvelussuhteen päättämisestä / jatkamisesta eläkeiän täytyessä. Työntekijällä on uuden eläkejärjestelmän mukaan mahdollisuus olla työssä siihen asti kun hän täyttää 68 vuotta.

2–3 kuukautta ennen aiottua eläkkeelle jäämistä eläkkeelle jäävän on haettava eläkettä Kuntien eläkevakuutukselta. Hakulomakkeita ja lomakkeen täyttöohjeita saa henkilöstöpalveluista. Eläkkeelle jäädessä on irtisanouduttava normaaleja irtisanomisaikoja ja menettelyjä noudattaen.

12.11 Sivutoimilupa

Jos sivutoimen hoitamiseen kuluu työaika, on työntekijän haettava työnantajalta lupa sivutoimen harjoittamiseen. Esimiehen harkinnassa on myönnettäkö lupa. Myös sellaisesta sivutoimesta, johon ei käytetä työaika, mutta säännöllisesti tehdään työtä toiselle työnantajalle, on tehtävä kirjallinen sivutoimi-ilmoitus.

12.12 Henkilöstön työhyvinvointi

Kehityskeskustelut

Esimiesten tulee ainakin kerran vuodessa käydä kehityskeskusteluja henkilöstönsä kanssa. Kehityskeskustelulomakemalleja löytyy Sinetistä (Henkilöstöasiat/Infoa esimiehille/Kehityskeskustelut)

Perehdyttäminen

Perehdyttäminen suoritetaan uusien ohjeistusten mukaan siten, että perehdyttämiselle tehdään suunnitelma. Esimies vastaa perehdytyksen läpiviemisestä ja sovittujen asioiden käsittelystä uuden työntekijän kanssa.

Työhyvinvointikysely

Fiilis- kysely työhyvinvoinnista työpaikalla suoritetaan joka toinen vuosi, seuraava kysely suoritetaan syksyllä 2011. Kyselyn tulokset antavat arvokasta tietoa toiminnastamme ja sen kehittämisestä. Erittäin tärkeää on asettaa toiminnan parantamiseen tähtäviä tavoitteita ja ottaa vastuuta näiden tavoitteiden toteutumisesta.

Esimiesten tulee henkilöstönsä kanssa käydä läpi ilmapiirikyselyn tulokset. Yhteistyössä sovitaan oman työyhteisön kehittämistoimenpiteistä ja yhdessä huolehditaan myös kehittämistoimenpiteiden toteutumisesta.

Sairauspoissaolojen seuranta

Esimiesten tehtävänä on yhdessä koko työyhteisön kanssa huolehtia työhyvinvoinnista. Sen lisäksi mahdollisimman varhainen puuttuminen sairauspoissaoloihin on tarpeen. Puuttuminen tarkoittaa työnantajalle kuuluvaa huolehtimista henkilöstöstään, esimerkiksi työntekijälle lähdetään aktiivisesti hakemaan uutta tehtävää jo ennen kuin uhka työkyvyn menetyksestä toteutuu.

Esimiesten tulee seurata henkilöstönsä sairauspoissaoloja niin syiden kuin niiden määrien osalta. Kun työntekijä on vuoden aikana ollut yli 20 työpäivää sairauden vuoksi poissa työstä, esimiehen on harkittava, mihin asian johdosta on ryhdyttävä. Aina, kun tarpeelliseksi nähdään, esimiehen on harkintansa mukaan ryhdyttävä toimenpiteisiin ensi vaiheessa keskustelemalla työntekijän kanssa poissaolojen syistä ja määrän vähentämisestä.

Mikäli edellä mainitut 20 työpäivää koostuvat yksittäisistä päivistä tai useasta lyhyestä jaksosta, asiaan on aina tartuttava aluksi keskustellen asiasta työntekijän kanssa. Jos esimies näkee tarpeelliseksi, hän voi vaatia esitettäväksi lääkärintodistuksen kaikista sairauspoissaoloista tai hän voi päättää, että vain työterveyslääkärin antama lääkärintodistus kelpaa työkyvyttömyyden toteutukseksi.

TYKY-iltapäivä

Henkilöstö voi käyttää yhden iltapäivän vuodessa oman työyksikön tyky-toimintaan. Lisäksi henkilöstöpalvelut järjestää vuosittain koko henkilöstölle yhden iltapäivän mittaisen tilaisuuden.

12.13 Henkilöstön muistaminen

Sipoon kunnan palveluksessa olevaa henkilöstöä muistetaan seuraavasti:

Kunnallinen palvelus ja Sipoon kunnan palvelus

Kaikille 20, 30 tai 40 vuotta kunnallisessa palveluksessa olleille luovutetaan Suomen Kuntaliiton ansiomerkki.

Sipoon kunnassa palvelleita palkitaan työvuosien mukaan seuraavasti:

10 työvuotta: urheiluvälineet tai taloustavaraa

20 työvuotta: polku- tai kuntopyörä tai kolme työpäivää palkallista vapaata

30 työvuotta: lahjaksi taidetta tai kello tai viisi työpäivää palkallista vapaata

40 työvuotta: viikko kylpylässä tai lahja tai seitsemän työpäivää palkallista vapaata.

Henkilöstöpalvelut huolehtii ansiomerkkien ja lahjojen tilaamisesta ja kustannuksista sekä järjestää yhteisen ansiomerkkien ja lahjojen jakotilaisuuden huhti-toukokuussa.

Syntymäpäivät

Työntekijöitä muistetaan 50- ja 60-vuotispäivien yhteydessä seuraavasti:

50 vuotta: kukat ja noin 70 euron arvoinen lahja

60 vuotta: kukat ja noin 100 euron arvoinen lahja.

Henkilöstösihteeri lähettää vuosittain osastopäälliköille listan henkilöistä, jotka täyttävät kyseisenä vuonna 50 tai 60 vuotta. Osastopäällikkö huolehtii, että jokainen esimies saa tiedon tasavuotia täyttävän henkilöstön syntymäpäivistä. Esimies vastaa lahjan hankkimisesta ja yhdessä osastopäällikön kanssa he vastaavat lahjan luovuttamisesta ja mahdollisista siihen liittyvistä järjestelyistä. Lahjaksi tulee hankkia esinelahja. Lahjaa koskeva lasku, josta tulee käydä ilmi, mikä lahja on hankittu ja kenelle, lähetetään henkilöstöpäällikölle.

Eläkkeelle jääminen

Jokaiselle eläkkeelle jäävälle järjestetään läksiäiskahvit. Lähimmät työtoverit osallistuvat tilaisuuteen, joka järjestetään normaalina työaikana. Läksiäisjuhlassa luovutetaan kukkia ja lahja, joiden yhteenlaskettu arvo on noin 100 euroa.

Siirtyminen toisen työnantajan palvelukseen

Työntekijän siirtyessä toisen työnantajan palvelukseen järjestetään kahvitilaisuus, jossa ojennetaan kukkia ja jokin kuntaan liittyvä lahja.

Valtiolliset kunniamerkit

Kunnansihteeri ja henkilöstöpäällikkö valmistelevat kunnan johtoryhmälle esitykset kunnassa pitkään ja ansiokkaasti palvelleille työntekijöille itsenäisyyspäivänä myönnettävistä valtiollisista kunniamerkeistä. Johtoryhmä tekee esityksen suoraan vastaavalle valtion keskusvirastolle. Johtoryhmä tekee esityksen myös luottamushenkilöille myönnettävistä valtiollisista kunniamerkeistä.

Kahvitilaisuus

Eläkkeelle jääville ja työpaikkaa vaihtaville järjestetään kunnan puolesta kahvitilaisuus, henkilöstötoimisto vastaa enintään 70 euron kustannuksista, yksikkö vastaa itse mahdollisesta ylimenevästä osasta. Jokainen yksikkö hoitaa itse kahvitilaisuuden käytännön järjestelyt.

12.14 Seuranta

Henkilöstöohjeiden noudattamisvastuu on esimiehellä. Seurannasta vastaavat osastopäälliköt ja henkilöstöpäällikkö.

Esimiesten tulee raportoida osastopäällikölle ja henkilöstöpäällikölle käydyistä kehityskeskusteluista sekä ilmapiirikartoituksen pohjalta tehdyistä kehittämissuunnitelmista ja niiden toteutumisesta.

13 MAKSUVALMIUSLUOTON OTTAMINEN JA KASSAVAROJEN SJOITTAMINEN

Kunnankamreerilla on talousarviovuonna oikeus ottaa kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi maksuvalmiusluottoa 17 900 000 euroon saakka yleisillä luotonantoehtoilla, mikä voidaan toteuttaa myös kuntatodistuksilla. Kunnankamreeri päättää kunnan kassavarojen sijoittamisesta ja yksittäisistä luotoista valtuuston hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Kassatilanteesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

14 VAHINGONKORVAUKSET

Talousohjelmien tulosityksikölle varatusta määrärahasta korvataan omaisuus- ja vastuuvahingot, jotka kunta on jättänyt omalle vastuulleen.

Kunnan korvattaviksi tulevat alle 840 euron omaisuus- ja vastuuvahingot, joita vakuutus ei kata, korvataan kyseessä olevan tulosityksikön määrärahasta. Samasta määrärahasta korvataan myös vahingonkorvauslain mukaan kolmannelle osapuolelle maksettavat korvaukset, jotka jäävät vakuutuksen omavastuusuuden piiriin.

Vahingot korvataan 1 000 euroa ylittävältä osalta. Tulosityksiköt maksavat omavastuusuudet oman talousarvionsa määrärahoista. Korvauksista päättää kunnanjohtaja kunnankamreerin esittelystä.

Toimielinten ja tulosityksiköiden esimiesten tulee valvoa kunnan etua ja hakea korvausta ensi sijassa vahingon aiheuttajalta.

Korvaushakemukset toimitetaan ko. osaston talouspäällikölle ja niihin tulee liittää selvitys vahingosta ja siitä aiheutuneista kustannuksista (ALV 0 %) sekä selvitys vahingonkorvauksen hakemisesta tai mahdollisuudesta hakea vahingonkorvausta.

Kunnan ulkopuoliselle aiheutetussa vahingossa osaston päällikkö päättää vahingonkorvauksen myöntämisestä 3 000 euroon asti. Yli 3 000 euron vahingosta päättää ao. valiokunta tai kunnanhallitus.

14.1 Haittakorvaukset

Osaston päällikkö päättää 10 000 euroon asti kunnan rakentamisen tai muun toiminnan aiheuttamien haittojen korvaamisesta, joita ei muiden säännösten nojalla korvata. Yli 10 000 euron korvaamisesta päättää ao. lautakunta, valiokunta tai kunnanhallitus.

15 IRTAIMEN OMAISUUDEN MYYNTI

Osaston päälliköllä on oikeus päättää enintään 10 000 euron suuruisista myynneistä. Tätä suuremmista myynneistä päättää ao. valiokunta tai kunnanhallitus.

Tulosityksikön esimies päättää irtaimen omaisuuden poistamisesta kalustoluettelosta ja mahdollisesta myynnistä, mikäli esine ei enää ole käyttökelpoinen eikä tarkoitukseen sopiva ja sen kirjanpitoarvo on viimeksi hyväksytyssä tilinpäätöksessä enintään 2 000 euroa.

Kunnanhallituksella on oikeus myydä kunnan omistamia osakkeita ja osuuksia ilman valtuuston periaatepäätöstä, jos kauppahinta on enintään 1 000 000 euroa.

16 PUUTAVARAN JA MAA-AINESTEN MYYNTI

Tekniikka- ja ympäristövaliokunnalla on oikeus päättää puutavaran ja maa-ainesten myynnistä 100 000 euroon asti. Muutoin myynneistä päättää kunnanhallitus.

17 EDUSTUS-, NEUVOTTELU- JA TIEDOTUSTILAISUUDET YMS.

Kunnanjohtaja ja osaston päällikkö sekä tulosityksikön ja vastuualueen esimies päättävät talousarviossa tähän tarkoitukseen varattujen määrärahojen puitteissa vastuualueensa edustus-, neuvottelu- ja tiedotustilaisuuksien yms. järjestämisestä.

18 PÄÄTÖKSENTEKO

Viranhaltijapäätös on aina tehtävä kirjallisena. Päätös tehdään Dynasty-järjestelmään yli 2 000 euron käyttömajaushankinnoista ja kulupäätöksistä. Muutoin päätökseksi riittää laskun hyväksyminen. Kilpailutetuista hankinnoista on aina tehtävä valituskelpoinen päätös.

19 PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJAN PITÄMINEN

Viranhaltijoiden tekemät kirjalliset päätökset toimitetaan ao. valiokunnalle tai kunnanhallituksen alaisen viranhaltijoiden osalta kunnanhallitukselle tiedoksi seuraavaan mahdolliseen kokoukseen.

Päätökset (lukuun ottamatta sairaus- ja vuosilomapäätöksiä) arkistoidaan aina viranhaltijapäätösarkistoon (Dynasty), paitsi ne päätökset, jotka tehdään **WebTallennus-ohjelmaan (henkilöstöhallintoon liittyvät)**.

20 PÄÄTÖSVALLAN DELEGOINTI

Valtuusto oikeuttaa asianomaisen toimielimen ja viranhaltijan oman toimivaltansa puitteissa delegoimaan päätösvaltaansa toimielimen toiminnasta vastuullisille viranhaltijoille toimenkuvan hyväksymisen yhteydessä.

SIPOON KUNTA

1.1.2011-

KUSTANNUSPAIKAT

KP4	KP3	KP2	KP1	Uusi KP
10 KESKUSVAALILAUTAKUNTA				
100 VAALIT				
1000 VAALIT				
1010 KUNNALLISET VAALIT				
1001 Kunnalliset vaalit				
1002 Kansanäänestys				
1020 VALTIOLLISET VAALIT				
1010 Presidentinvaalit				
1011 Eduskuntavaalit				
1030 EU-VALIT				
1020 Eu-vaalit				
11 TILINTARKASTUSLAUTAKUNTA				
110 TILINTARKASTUS				
1100 TILINTARKASTUS				
1110 TILINTARKASTUS				
1050 Tilintarkastus				
12 KUNNANHALLITUS				
120 YLEISHALLINTO JA KUNNAN JOHTO				
1200 KUNNANVIRASTON JOHTO				
1210 KUNNAN JOHTO				
1100 Kunnanvaltuusto				
1110 Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja				
130 TALOUS- JA HALLINTOKESKUS				
1300 TALOUS- JA HALLINTOKESKUS				
1310 TALOUS- JA HALLINTOKESKUS				
1200 Hallintopalvelut				
1201 Talouspalvelut				
1202 Yhteiset asiakaspalvelut				
1203 It-palvelut				
1204 Henkilöstöpalvelut				
140 KEHITYS- JA KAAVOITUSKESKUS				
1400 KEHITYS- JA KAAVOITUSKESKUS				
1410 KEHITYS- JA KAAVOITUSKESKUS				
1300 Hallinto, strateginen suunnittelu				
1301 Joukkoliikenne, suunnittelu				
1302 Kaavoitus, maankäytön suunnittelu.				
1303 Maapolitiikka, kiinteistönmuodostus ja mittaus				
20 SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA				
200 SOS. HALLINTO JA TALOUS				
2000 SOS. HALINTO- JA TALOUS				
2010 SOS. HALINTO- JA TALOUS				
2000 Sos.terv. hallinto ja talous				
2100 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO				
2110 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO				
2100 Ympäristöterveydenhuolto				

210	TERVEYDEN- JA SAIRAANHOITO		
	2110 TERVEYSKESKUS		
	2120 TERVEYSKESKUS		
	2110	Terveyskeskus	
	2111	Avosairaanhoidon vastaanotto	
	2112	Terveyskeskuksen sairaala	
	2113	Suun terveydenhuolto	
	2114	Terveysneuvonta	
	2115	Kuntoutus	
	2120 ERIKOISSAIRAANHOITO		
	2130 ERIKOISSAIRAANHOITO		
	2130	Erikoissairaanhoito	
220	VANHUSTYÖ		
	2200 ASUMIS- JA HOITOPALVELUT		
	2210 KOTIPALVELU		
	2200	Kotihoito ja päiväkeskus	
	2220 ASUMISPALVELUT		
	2210	Asumisyksiköt	
	2230 LAITOSHOITO		
	2220	Suvirinne	
230	SOSIAALITYÖT		
	2300 SOSIAALITYÖT		
	2310 SOISAALITYÖ		
	2300	Sosiaalityö, hallinto	
	2301	Aikuissosiaalityö	
	2302	Lastensuojelu	
	2303	Päihdehuolto	
	2304	Vammaispalvelut	
240	RUOKAPALVELU		
	2400 RUOKAPALVELU		
	2410 RUOKAPALVELUT, HALLINTO		
	2400	Ruokapalvelut, hallinto	
	2420 RUOKAPALVELUT, ALUE 1		
	2410	Sipoon koulukeskus, keittiö	
	2411	Nikkilän päiväkot, keittiö	
	2430 RUOKAPALVELUT, ALUE 2		
	2420	Söderkullan koulukeskus keittiö	
	2421	Maaniityn päiväkot, keittiö	
	2440 RUOKAPALVELUT, ALUE 3		
	2430	Lukkarin koulu, keittiö	
	2431	Talman koulu, keittiö	
	2432	Borgby skola, keittiö	
	2450 RUOKAPALVELUT, ALUE 4		
	2440	Nikkilän terveysaseman keittiö	
30	SIVISTYSVALIOKUNTA		
	300 SIVISTYSOSASTO, HALLINTOPALVELUT		
	3000 SIVISTYSOSASTO, HALLINTOPALVELUT		
	3010 SIV. HALLINTOPALVELUT		
	3000	Sivistysosasto, hallintopalvelut	
	3010	Simsalö skola	
	3011	Hindsby skola	
	3012	Söderkullan kartano	
	3050	Kappelin päiväkot	
	3051	Landbon päiväkot	

						3052	Karhutorpan päiväkoti
						3053	Zachrisbackens daghem
						3054	Östersundom skola
						3055	Sakarinmäen koulu
						3056	Sakarinmäen liikuntapaikat
						3057	Sakarinmäen nuorisotilat
						3058	Östis nuorisotalo
	310	VARHAISKASVATUSPALVELUT					
		3100 PÄIVÄHOITO					
			3110 PÄIVÄHOITO, YHTEINEN				
						3100	Yleinen päivähoito
			3120 PÄIVÄKODIT				
						3110	Nikkilän päiväkoti
						3111	Västerskogin päiväkoti
						3112	Talman päiväkoti
						3113	Maaniityn päiväkoti
						3114	Leppätien päiväkoti
						3115	Metsätien päiväkoti
						3116	Hansaksen päiväkoti
						3117	Martinkylän päiväkoti
						3118	Metsärinteen päiväkoti
						3119	Solåker daghem
						3120	Ängskullens daghem
						3121	Huvikummun päiväkoti
						3122	Mäntymäen päiväkoti
						3123	Kartanon päiväkoti
						3124	Lillbondens daghem
						3125	Runebergin päiväkoti
						3126	Päiväkoti Sudenhäntä
						3127	Sipoonlahden yht.k. eskari
						3190	Erityispäivähoito
						3191	Päivähoidon perhetyö
			3130 RYHMÄPERHEPÄIVÄHOITO				
						3200	Etelä-Paippisten ryhmäperhepäiväkoti
						3201	Salpar ryhmäperhepäiväkoti
						3202	Pohjois-Paippisten ryhmäperhepäiväkoti
			3140 PEHEPÄIVÄHOITO				
						3220	Perhepäivähoito
			3160 MUU PÄIVÄHOITO				
						3230	Lasten yksityinen päivähoitotuki
						3240	Varhaiskasvatus avoin toiminta
						3241	Leikkitoiminta
	330	KOULUTUSPALVELUT					
		3300 KOULUTUSPALVELUT					
			3310 YHTEINEN KOULUTOIMINTA				
						3300	Yhteinen koulutoiminta
		3310 PERUSKOULUT JA LUKIOT					
			3320 PERUSKOULUT				
						3310	Gesterby skola
						3311	Borgby skola
						3312	Boxby skola
						3313	Gumbostrand skola
						3314	Kyrkoby skola
						3315	Mårtensby skola
						3316	Norra Paipis skola

360	KULTTUURIPALVELUT		
	3600 KULTTUURIPALVELUT		
	3610 KANSALAI SOPISTO		
		3600	Kansalaisopisto
	3620 KULTTURISEKTORI		
		3650	Kulttuurisektori
	3630 KIRJASTOT		
		3660	Pääkirjasto
		3661	Söderkullan sivukirjasto
400	TEKNIikka- JA YMPÄRISTÖVALIOKUNTA		
	400 TEKN. TALOUS JA HALLINTO		
	4000 TEKN. TALOUS JA HALLINTO		
	4010 TEKN. TALOUS JA HALLINTO		
		4000	Tekninen, Talous- ja hallinto
		4010	Asuminen
		4020	Pelastustoiminta
		4021	Pelastustoiminta, investoinnit
	410 RAKENNUSVALVONTA		
	4100 RAKENNUSVALVONTA		
	4110 RAKENNUSVALVONTA		
		4100	Rakennusvalvonta
	420 YMPÄRISTÖNSUOJELU		
	4200 YMPÄRISTÖNSUOJELU		
	4210 YMPÄRISTÖNSUOJELU		
		4200	Ympäristönsuojelu
	430 KATU- JA VIHERALUEET		
	4300 KATU- JA VIHERALUEET		
	4310 KATU- JA VIHERALUEET		
		4300	Katu- ja viheralueet, hallinto
	4320 JÄTEHUOLTO		
		4310	Jätehuolto
	4320 SAASTUNEET MAAT		
		4320	Saastuneet maat
	4340 LIIKENNEVÄYLÄT		
		4330	Liikenneväylät, yhteistä
		4331	Rakennuskaavakadut
		4332	Yleiset tiet
		4333	Palovesiasemat
		4334	Torit ja yleiset alueet
		4335	Sillat, laiturit ja väylät
		4336	Ulkovalaistus
		4337	Saaristoliikenne
		4338	Yksityistiet
	4350 VIHHER- JA METSÄALUEET		
		4350	Viheralueet, yhteistä
		4351	Puistoalueet
		4352	Matonpesupaikat
		4353	Metsätilat
		4354	Storörenin venesatama
	4360 KONEKSKUS		
		4370	Konekeskus

				4370	KAAVAALUEET	
					4380	Bastukärr kaava-alue
					4381	Hansas kaava-alue
					4382	Söderkullan portti kaava-alue
					4383	Vaahteranmäki kaava-alue
	450	VESIHUOLTO				
		4500	VESIHUOLTO			
			4510	VESIHUOLTO, HALLINTO		
				4500		Vesi- ja viemärlaitos yhteiset menot
			4520	VESILAITOS		
				4510		Vesilaitos, yhteistä
				4511		Vesitornit
				4512		Kesävesijohdot
				4513		Vesimittarit
				4514		Hesavesi
			4530	VIEMÄRILAITOS		
				4600		Viemärlaitos, yhteistä
				4601		Pääviemäri, Nikkilä-Kerava
				4602		Pääviemäri, Massby-Helsinki
				4603		Pääviemäri, Massby-Metsäpirtti
				4604		Brobölen tukikohta
				4605		Lietteen vastaanottoasemat
				4700		Hesajätevesi
				5000		Pumppaamot
	600	TOIMITILAT				
		6100	TOIMITILAT, HALLINTO			
			6110	TOIMITILAT, HALLINTO		
				6000		Toimitilat, hallinto
		6110	VARASTOT			
			6120	VARASTOT		
				6010		Tarvikevarastot
		6120	RAKENNUKSET			
			6130	RAKENNUKSET, HALLINTO		
				6020		Rakennukset, yhteistä
			6140	HALLINTORAKENNUKSET		
				6030		Kuntala
				6031		Rakennus 31, Hallintorakennus
				6032		Rakennus 29, Juhlatalo
				6033		Aravatalo
			6150	SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN RAKENNUKSET		
				6100		Söderkullan terveysasema
				6101		Etelä-Sipoon uusi terveysasema
				6102		Nikkilän terveysasema
				6103		Vanhainkoti
				6104		Uusi valmistuskeittiö Etelä-Sipoo
				6105		Eläinlääkärin tilat
			6160	PÄIVÄKOTIRAKENNUKSET		
				6200		Metsänrinteen päiväkoti
				6201		Västerskogin päiväkoti
				6202		Nikkilän päiväkoti
				6203		Söderkullan päiväkoti
				6204		Talman päiväkoti
				6205		Leppätien päiväkoti
				6206		Maaniityn päiväkoti
				6207		Isotalontie 6

					6190 NUORISOPALVELUN RAKENNUKSET
					6640 Söderkullan kartano, kerhotilat
					6641 Nikkilän nuorisotalo
					6642 Torpanseudun kerhohuone.
					6643 Tp monitoimiparakki
					6200 LIIKUNTAPAVELUN RAKENNUKSET
					6670 Monitoimihalli
					6671 Keskusurheilukentän huoltorakennus
					6672 Lövhyydan
					6673 Söderkullan keskusurheilukenttä
					6674 Fixgård
					6210 ASUINRAKENNUKSET
					7000 Asunnot, yhteistä
					7001 Boxby skola, asuintalot
					7002 Östersundom skola, asuintalot
					7003 Sipoon koulukeskus E rivitalo
					7004 Talman koulun rivitalo
					7005 Hougbergin talo
					7006 Söderkullan kartanon asuntorakennus
					7007 Rodergränd 1
					7008 Eriksnäs vägen
					7009 Björkbacka
					7010 Nyåker
					7011 Hummersbacka
					7012 Lilltorp
					7013 Bubbis
					7014 Backas
					7015 Solhem/Kallbäck
					7016 Niittykuja, rivitalo
					7017 Oravakuja 1 C & D, rivitalot
					7018 Muut asuntorakennukset
					7019 Fyrväppling As Oy
					7020 Segris asunnot
					7021 Kaskimaaa As Oy
					7022 Satokoto As Oy
					7023 Pohjoispiha As Oy
					7024 Torpanpuisto As Oy
					7025 Vintergröna As Oy
					7026 Sipoon Helmi As Oy
					7027 Itäpiha As Oy
					7028 Koillispiha As Oy
					7029 Oikopolku As Oy
					7030 Sato-Talma As Oy
					7031 Nikkilän kartano As Oy
					7032 Nikkilän kartanonkulma As Oy
					7033 Sipoon Metsätie As Oy
					7034 Sigfrids As Oy
					7035 Äminne As Oy
					7036 Länspiha As Oy
					7037 Sipoon Mäntykangas As Oy
					7038 Ruxas
					7039 Nikkilän sairaala, muut
					7040 Nikkilän sairaala, A & B
					7041 Nikkilän sairaala, Kiina

